

Tisdagen den 2 februari

Kl. 13.00–15.59
18.00–19.19

§ 1 Justering av protokoll

Protokollet för den 19 januari justerades.

§ 2 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Teresa Carvalho* (S) avsagt sig uppdraget som ledamot i EU-nämnden från och med den 18 april.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 3 Anmälan om ersättare

Tredje vice talmannen anmälde att *Eva Lindh* (S) skulle tjänstgöra som ersättare för *Teresa Carvalho* (S) under tiden för hennes ledighet den 18 april 2016–1 januari 2017.

§ 4 Anmälan om kompletteringsval

Tredje vice talmannen meddelade att Socialdemokraternas riksdagsgrupp anmält *Mathias Tegnér* som ledamot i EU-nämnden, *Eva Lindh* som suppleant i socialförsäkringsutskottet under *Teresa Carvalhos* ledighet och *Erik Ezelius* som suppleant i EU-nämnden samt

att Miljöpartiets riksdagsgrupp anmält *Maria Ferm* som suppleant i socialförsäkringsutskottet och i arbetsmarknadsutskottet.

Tredje vice talmannen förklarade vald från och med den 18 april till

ledamot i EU-nämnden
Mathias Tegnér

Prot. 2015/16:61
2 februari

Tredje vice talmannen förklarade valda till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Maria Ferm (MP)

suppleant i arbetsmarknadsutskottet
Maria Ferm (MP)

suppleant i EU-nämnden
Erik Ezelius (S)

Tredje vice talmannen förklarade vald *under tiden den 18 april 2016–
1 januari 2017* till

suppleant i socialförsäkringsutskottet
Eva Lindh (S)

§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2015/16:22 för tisdagen den 19 januari från finansutskottet,
prot. 2015/16:11 för torsdagen den 21 januari från näringsutskottet samt
prot. 2015/16:16 för torsdagen den 28 januari från socialutskottet.

§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2015/16:319

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:319 Det svenska stödet till Frankrike
av Karin Enström (M)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 februari 2016.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 28 januari 2016

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:322 Svenskt arbete för fred i Syrien
av Markus Wiechel (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 februari 2016.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 28 januari 2016

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:324

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:324 Hotande inbördeskrig i Turkiet
av Amineh Kakabaveh (V)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 februari 2016.

Skälet till dröjsmålet är resor.

Stockholm den 28 januari 2016

Utrikesdepartementet

Margot Wallström (S)

Enligt uppdrag

Håkan Åkesson

Expeditionschef

Interpellation 2015/16:327

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:327 Samhällets krisberedskap i migrationsfrågan
av Allan Widman (L)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 12 februari 2016.

Stockholm den 27 januari 2016

Justitiedepartementet

Anders Ygeman

Interpellation 2015/16:343

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:343 Hälsoundersökningar
av Karin Rågsjö (V)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 februari 2016.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Skälet till dröjsmålet är inrikes resa.
Stockholm den 28 januari 2016
Socialdepartementet
Gabriel Wikström (S)
Enligt uppdrag
Marianne Jenryd
Expeditions- och rättschef

Interpellation 2015/16:345

Till riksdagen

Interpellation 2015/16:345 Vård och behandling för dem som har psoriasis

av Lotta Finstorp (M)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 23 februari 2016.

Skälet till dröjsmålet är inrikes resa.

Stockholm den 29 januari 2016

Socialdepartementet

Gabriel Wikström (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditions- och rättschef

§ 7 Anmälan om faktapromemoria

Tredje vice talmannen anmälde att följande faktapromemoria om förslag från Europeiska kommissionen hade kommit in och överlämnats till utskott:

2015/16:FPM46 Grönboken om finansiella tjänster till privatpersoner och mindre företag *KOM(2015) 630* till finansutskottet

§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Motioner

2015/16:3316–3318 till justitieutskottet

EU-dokument

KOM(2015) 668 till socialförsäkringsutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 24 mars*.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Socialförsäkringsutskottets betänkande
2015/16:SfU10 Utlänningsdatalag

Socialutskottets betänkande
2015/16:SoU4 Bidrag för glasögon till barn och unga

Finansutskottets betänkande
2015/16:FiU15 Värdepapperscentraler och kontoföring av finansiella instrument

Konstitutionsutskottets betänkanden
2015/16:KU4 Åtgärder för att göra samhället mer motståndskraftigt mot våldsbejakande extremism
2015/16:KU6 Riksrevisionens rapport om digitalradio
2015/16:KU9 Nya regler för att öka Europadomstolens effektivitet

Näringsutskottets betänkande
2015/16:NU7 Riksrevisionens rapport om Vattenfall och energiomställningen

Justitieutskottets betänkande
2015/16:JuU2 En modernare rättegång II

Trafikutskottets betänkanden
2015/16:TU6 Postfrågor och grundläggande betaltjänster
2015/16:TU7 Cykelfrågor

Kulturutskottets betänkanden
2015/16:KrU4 Kultur och fritid för barn och unga
2015/16:KrU5 Radio och tv i allmänhetens tjänst

§ 10 Svar på interpellation 2015/16:313 om ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har frågat mig om det är min bedömning att arbetsmarknadsutbildningarna leder till att fler kommer i jobb.

Arbetsmarknadsutbildningen är ett viktigt verktyg för att utrusta de arbetssökande med de kompetenser som efterfrågas på arbetsmarknaden. Insatsen ska bestå av korta, yrkesinriktade utbildningar med ett bransch-anpassat innehåll. Det är viktigt att de som deltar i utbildningen är motiverade och har förutsättningar för att kunna tillgodogöra sig utbildningen.

Arbetsmarknadsutbildningen uppvisade bra effekter under 2000-talet fram till 2007. Den förra regeringens ensidiga styrning mot grupper som stod långt från arbetsmarknaden innebar dock begränsade möjligheter för Arbetsförmedlingen att erbjuda de arbetssökande ett individuellt anpassat

stöd. Bland annat fanns det när regeringen tillträdde en utgiftsram för hur mycket medel som fick användas för tidiga insatser. Arbetsmarknadsutbildningen kunde då användas som en aktiveringsåtgärd för långtidsarbetslösa, och det är inte en effektiv användning av insatsen.

Min bedömning är därför att om arbetsmarknadsutbildningen används på rätt sätt, det vill säga som ett verktyg för att matcha de arbetssökande till lediga jobb och för rätt målgrupp, kan det vara en effektiv insats som leder till att fler kommer i jobb.

Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag vill som sig bör tacka arbetsmarknadsminister Ylva Johansson för svaret på min interpellation. Svaret är tyvärr inte jättetydligt, men däremot hyggligt förutsägbart. Man får faktiskt samma svar på de flesta interpellationer man ställer till de flesta socialdemokratiska ministrar, nämligen att det är den förra regeringens fel. Jag tror inte att den analysen är helt korrekt.

Jag ställde min interpellation då jag tycker att det är helt rimligt att man ifrågasätter effekter och eventuellt uteblivna effekter av kostsamma insatser. Frågan om jobben är för oss moderater en av de i särklass viktigaste frågorna, och då är det viktigt att vi också gör rätt.

Arbetsmarknadsutbildningarna är dyra och leder inte till att fler kommer i jobb. År 2014 köpte Arbetsförmedlingen arbetsmarknadsutbildningar för 1,8 miljarder kronor. Enligt myndighetens egna utvärderingar har åtgärden i dag ingen som helst effekt på möjligheten att få jobb. När man ställer frågan till Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering, IFAU, verkar de inte heller ha någon annan uppfattning än att Arbetsförmedlingens slutsatser stämmer. Jag har inte heller hört om någon annan instans som visat på arbetsmarknadsutbildningarnas positiva effekter.

Ändå väljer regeringen att inte omfördela medel från den ineffektiva åtgärden. Man hänvisar i stället till att Arbetsförmedlingen inlett ett förändringsarbete.

Fru talman! I svaret på en skriftlig fråga skriver arbetsmarknadsministern den 22 december 2015: ”Det är Arbetsförmedlingen som är bäst lämpad att fördela medel till de insatser som bedöms vara mest effektiva och ändamålsenliga för den enskilde arbetssökande.”

Dagen innan fick Arbetsförmedlingen kritik av Riksrevisionen för att utbildningarna inte är anpassade till de olika regionala och lokala behov som finns. Enligt Riksrevisionen är upp till en tredjedel av utbildningarna i vissa län upphandlade för yrkesområden där det inte finns någon efterfrågan på arbetsmarknaden.

Regeringen har tidigare aviserat att alla politiska beslut ska fattas mot bakgrund av om de leder till fler jobb eller inte. Arbetsmarknadsutbildningarna leder inte till jobb. Ändå fortsätter regeringen att satsa på åtgärden.

Tycker arbetsmarknadsministern, givet detta, att det här är rimligt och att det är ett effektivt användande av våra skattemedel?

Anf. 3 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld har ett ganska kort perspektiv. Låt oss ändå påminna oss om att drygt 70 procent av dem som deltog i

arbetsmarknadsutbildningar fram till 2007 gick direkt vidare till arbete. Då hade vi en god effekt av arbetsmarknadsutbildningarna.

Den borgerliga regeringen lade dock om politiken. Det var inte längre så att Arbetsförmedlingen skulle fördela insatserna till de arbetslösa utifrån vad som ansågs kunna ha bäst effekt. Man skulle inte få ge tidiga insatser. Dyra insatser, som arbetsmarknadsutbildning – vilket *är* en dyr insats – skulle enbart ges till dem som står allra längst från arbetsmarknaden. Arbetsmarknadsutbildningen ändrade karaktär från att vara färdigutbildning till ett arbete till att vara en sysselsättningsåtgärd för dem som står längst från arbetsmarknaden. Då föll dramatiskt flödet från utbildning till arbete.

Skulle man fortsätta styra på det sättet vore det helt meningslöst att fortsätta med arbetsmarknadsutbildning. Jag kan ge Christian Holm Barenfeld rätt i det. Men om vi går tillbaka till det vi hade tidigare, att arbetsmarknadsutbildning faktiskt ger den kompetens som gör att individen får jobbet och att arbetsgivaren får den kompetens som man har brist på eller svårt att få tag i, är det i förhållande till kostnaden ändå en effektiv åtgärd. Det handlar helt om att det här kommer till rätt personer vid rätt tillfälle. Att döma ut hela insatsen arbetsmarknadsutbildning baserat på de erfarenheter som gjordes under den gamla regeringen är missriktat. Skulle man fortsätta med den styrningen kan jag hålla med om att det inte vore värt att fortsätta med arbetsmarknadsutbildning. Men det har jag inga planer på att göra.

Jag vill också säga att det för den här regeringens del inte handlar om omfördelningar mellan arbetsmarknadsutbildning och reguljär utbildning. Vi gör mycket stora satsningar på reguljär utbildning, till skillnad från den gamla regeringen. Det är fråga om oerhört stora satsningar på reguljär vuxenutbildning, yrkesvux, folkhögskola, yrkesutbildning inom folkhögskola, yrkeshögskola samt högskola. Det finns inte någon motsatsställning mellan att å ena sidan satsa stort på reguljär utbildning, både för dem som inte är arbetslösa och för dem som är arbetslösa, och att å andra sidan använda insatsen arbetsmarknadsutbildning för de individer den är effektiv för. Där den inte är effektiv ska den inte användas.

Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag tackar arbetsmarknadsministern.

Arbetsmarknadsministern kommer tillbaka till att det var den förra regeringens fel, att det som den förra regeringen gjorde inte var effektivt och inte ledde till jobb. Sedan kan vi kolla på statistiken och se att det förvisso ledde till jobb, men jag antar att detta helt enkelt är den enklaste slutsatsen att dra. Även om så vore fallet hade det dock inte löst problemet.

Det var bra att Ylva Johansson tog upp faktumet att alliansregeringen styrde om arbetsmarknadsutbildningarna till dem som stod längre från arbetsmarknaden. Hon tog även upp 70-procentsmålet innan och att man nu skulle styra tillbaka dit. Jag nämnde också tidigare att Riksrevisionen riktat kritik mot arbetsmarknadsutbildningarna och Arbetsförmedlingen.

Vi hade förmånen att förra veckan ha Riksrevisionen på besök i arbetsmarknadsutskottet. Jag hade då möjlighet att ställa lite fler konkretiserade frågor till ansvarig tjänsteman om detta. En av de frågor jag ställde var huruvida det är mer effektivt att rikta arbetsmarknadsutbildningarna mot

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

de grupper som står långt från arbetsmarknaden och om inte de som befinner sig närmare arbetsmarknaden vanligtvis får jobb ändå.

Svaret var väldigt tydligt. Jo, så är fallet. De som står närmast arbetsmarknaden får jobb oavsett arbetsmarknadsutbildningar eller ej. Det mest effektiva torde vara att rikta dem mot grupper som står längre från arbetsmarknaden. Han sa att de möjligtvis skulle riktas till grupper som står något mindre långt från arbetsmarknaden än vad som var fallet tidigare. Men att rikta dem mot dem som stod nära arbetsmarknaden ansågs inte vara effektivt.

Den omsvängning som Ylva Johansson i sitt tidigare inlägg sa att man vill göra, och det man gjorde före alliansregeringen, bedömdes vara mer ineffektivt än tidigare. Givet det vi själva gjorde såg vi ändå att det var för ineffektivt. Vi tror att det är rätt att rikta mer insatser mot dem som står långt från arbetsmarknaden. Men man kan förändra och förbättra.

Fru talman! Min grundfråga i interpellationsdebatten är om arbetsmarknadsministern bedömer att arbetsmarknadsutbildningar leder till att fler kommer i jobb. Arbetsmarknadsministern talar lite runt frågan men avslutar med att säga: Arbetsmarknadsutbildning *kan* – som det heter i svaret – leda till att fler kommer i jobb om den används på rätt sätt.

Enligt Riksrevisionen, som ändå har granskat, var det inte att använda på rätt sätt att gå tillbaka till det som var förut och som regeringen nu föreslår. Jag tolkar det som att arbetsmarknadsministrarnas bedömning i nuläget är att arbetsmarknadsutbildningen inte leder till fler jobb som det är i dag. Är det korrekt uppfattat?

Anf. 5 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld säger att man inte ska titta på statistiken. Tittar man på statistiken ser man ett tydligt ras. Det kommer vid förändringen 2007 när den gamla regeringen ändrar reglerna för vem som får tillgång till arbetsmarknadsutbildning. Då rasar det från att 70–75 procent tidigare har gått vidare till arbete ned till drygt 20 procent. Då är det i princip ingen effekt av arbetsmarknadsutbildning.

Svaret på frågan är: Om man hade behållit den styrning som den gamla regeringen införde för arbetsmarknadsutbildningen är det inte en effektiv åtgärd som leder till arbete. Däremot kan utbildningen, och det vet vi historiskt, vara en mycket effektiv åtgärd om den går till rätt personer vid rätt tillfälle.

Det är självklart inte så att motsättningen står mellan om arbetsmarknadsutbildningar ska satsas på dem som står nära arbetsmarknaden som får jobb ändå eller om de ska satsas på dem som står långt från arbetsmarknaden. Så har konflikten aldrig sett ut.

Jag har heller inte uttryckt mig så att de ska gå till dem som står nära arbetsmarknaden. Man kan titta i protokollet senare. Jag uttrycker mig så här: Arbetsmarknadsutbildning ska satsas på de individer som har chans att få jobb efter en sådan insats som arbetsmarknadsutbildning. Det är grejen.

Man ska använda en effektiv insats för den individen vid det tillfälle då det leder till och är den extra insats som gör att den kommer i arbete. Det handlar om att det finns en arbetsgivare som efterfrågar just den kompetensen och inte får tag i den på annat sätt. Det är då det är en effektiv åtgärd. Det är så vi nu håller på att styra om politiken.

Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Jag får väl kolla i protokollet senare. Jag tror ändå att arbetsmarknadsministern möjligtvis misstolkade eller gör en annan bedömning av vad jag sa. Jag tror ändå att jag uppfattade att arbetsmarknadsministern sa att det var bra innan alliansregeringen styrde om, sedan blev det inte bra, och nu avser arbetsmarknadsministern att styra tillbaka.

Riksrevisionen och andra som utvärderat svarade i varje fall på de frågor jag ställde: Det var inte bra före alliansregeringen, eftersom de som då fick stödet hade fått jobb ändå. Då kan man vara positiv och mäta: Vi ger arbetsmarknadsutbildningar, och personerna får jobb. Men man kan också mäta: Vi ger inte arbetsmarknadsutbildningar, och personerna får jobb ändå.

Det är klart att om man ger personerna som får jobb ändå kostsamma arbetsmarknadsutbildningar för att de ska få jobb känns det inte som effektivt utnyttjade resurser. Samtidigt är det självklart så att om man ger arbetsmarknadsutbildningarna till dem som står allra längst ifrån blir det mycket svårare och tar längre tid för de personerna att komma i arbete.

Man bör därför se över och se: Hur ska man göra på bästa sätt för att den som står långt från arbetsmarknaden ska komma in? Vi vet att den som står närmare arbetsmarknaden har mycket lättare att på eget bevåg utan kostsamma arbetsmarknadsutbildningar komma i sysselsättning.

Min avslutande fråga till arbetsmarknadsministern blir: Missuppfattade jag det faktum att ministern tidigare sa att det var bra före alliansregeringen, att det inte var bra under alliansregeringen och att man nu styr tillbaka som det var innan? Det var ändå så jag tolkade det arbetsmarknadsministern sa. Enligt de svar jag har fått tidigare om detta innebär det i så fall att man styr om till någonting som uppenbarligen är än mindre effektivt.

Anf. 7 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är självklart så att den som får jobb ändå inte ska ha en arbetsmarknadspolitisk åtgärd. Om man jämför den nuvarande regeringen med den gamla regeringen ser man att väldigt många just nu får jobb ändå. Det är väldigt många som får arbete utan att passera via Arbetsförmedlingen.

Det går nämligen väldigt bra på svensk arbetsmarknad. Ingen är gladare för det än jag. Det betyder att färre personer behöver arbetsmarknadspolitiska insatser, och det är bra. Jag välkomnar det. Under den förra regeringen hade man färre som fick jobb ändå. De som fick insatser fick inte heller jobb. Det är ett ganska dåligt utfall, får man ju säga.

Nej, vi ska inte tillbaka till det som gällde innan. Arbetsmarknadsutbildning ska satsas på de personer där det blir avgörande, de som annars inte får jobb men som med en arbetsmarknadsutbildning får jobb. Det ska ligga ett jobb i potten. Det ska vara möjligt att få ett jobb efter utbildningen. Annars ska man inte satsa på utbildningen. Annars är det nästan att förslösa resurserna.

Det fokus som jag och regeringen har, till skillnad från den gamla regeringen, är arbetsgivarnas behov. Det är ganska vanligt att en arbetsgivare säger: Jag behöver anställa så här många CNC-operatörer, till exempel. Om det då inte finns arbetslösa personer med den kompetensen, och inte heller andra som söker de jobben, tycker jag att det är väl använda pengar

att satsa utbildningsresurser på individer för att de ska kunna ta de jobben. Men det ska satsas på de individer som efter utbildning verkligen kan få jobb.

Därför måste man ha ett nära samarbete med arbetsgivarna i urvalet av vem man ska satsa en dyr arbetsmarknadsutbildning på så att det finns en hög sannolikhet att den individen går till arbete. Självklart ska man inte göra det om personen redan är CNC-operatör. Då får den jobb ändå. Det handlar om att vara bryggan däremellan. Där kan arbetsmarknadsutbildning vara ett mycket bra verktyg. Jag tänker inte kasta ut det med badvattnet.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:316 och 317 om insatser för ökad integration på arbetsmarknaden

Anf. 8 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Katarina Brännström har, mot bakgrund av att Sverige står inför stora integrationsutmaningar, ställt två frågor till mig. Den första är hur jag ser på Finanspolitiska rådets förslag om att tillsätta en expertkommission som får i uppdrag att ta fram förslag för att främja integrationen på arbetsmarknaden. Den andra frågan är vilken uppfattning jag och regeringen har om det behövs fler enkla jobb på svensk arbetsmarknad.

Fredrik Schulte har frågat finansministern om hon delar uppfattningen att det behövs fler enkla jobb, vilka typer av reformer hon i så fall ser framför sig för att öka antalet enkla jobb och slutligen vilken förklaring hon har till att Sverige har så få enkla jobb. Frågorna är överlämnade till mig att besvara.

Regeringen har och kommer att behöva vidta en rad åtgärder på utbildningsområdet och på bostads- och arbetsmarknaderna för att effektivisera nyanländas etablering. Jag har med stort intresse tagit del av Riksrevisionens granskningar och OECD:s rekommendationer för bättre arbetsmarknads-etablering. Även Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering bidrar med viktig kunskap i sammanhanget.

Regeringen bedömer att antalet jobb med lägre kvalifikationskrav behöver bli högre, men det är inte den enda lösningen. Det är viktigt att ta till vara den kompetens som finns hos dem som kommer till Sverige. Snabbspår för nyanlända till bristyrken och ökade valideringsinsatser är exempel på åtgärder som har stöd i forskningen. Det är också betydelsefullt med kompetenshöjande insatser. En slutsats i senaste långtidsutredningen är att det finns starka samband mellan utbildning och färdigheter i form av läsning, räkning och problemlösning och sysselsättning.

För att antalet arbetade timmar ska öka krävs därför framför allt insatser för att förse individer med goda färdigheter, eftersom dessa färdigheter är centrala för att både träda in och bli kvar på arbetsmarknaden. Regeringens satsningar på bland annat Kunskapslyftet innebär både en kraftig utökning av antalet utbildningsplatser och åtgärder som syftar till högre kvalitet inom utbildning för vuxna. Målgrupper kan vara såväl nyanlända och unga vuxna som har avbrutit gymnasiestudierna som individer som behöver utbilda sig i en omställningsfas eller fortbilda sig.

I uppgörelsen som regeringen har med de borgerliga partierna ingår förslaget att RUT-avdraget vidgas till att inkludera ytterligare trädgårds-tjänster och flytt- och it-tjänster i hemmet. Under våren kommer regeringen att gå vidare med att utveckla nya åtgärder för att uppmuntra entreprenörskap bland nyanlända och för att få fram fler jobb med lägre utbildningskrav. Regeringen kommer till exempel att titta på ytterligare skattefrågor för tjänstesektorn.

Det är av största vikt att nyanlända ges de bästa förutsättningarna för att få fotfäste på arbetsmarknaden, vilket kan vara ett argument för en expertkommission. Å andra sidan finns stor erfarenhet av flyktinginvandring i Sverige. Med dagens situation har regeringen inte heller tid att invänta en kommissions förslag på insatser för etablering på arbetsmarknaden. Sverige har både erfarenhet och aktuell forskning att luta sig mot.

Satsning på utbildning, vilket regeringen nu gör, är också nödvändigt för att personer med möjlighet att ta mer kvalificerade jobb inte ska fastna i låglönejobb och tränga undan dem med kort utbildning. Alla jobb kommer att behövas.

Tredje vice talmannen meddelade att Fredrik Schulte, som framställt en av interpellationerna, anmält att han var förhindrad att delta i debatten.

Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Jag ber att få tacka för svaret. Vi kan vara helt eniga om att Sverige står inför enorma integrationsutmaningar framöver. De närmaste två tre åren kommer att vara en riktigt stor utmaning. Nästa år räknar Arbetsförmedlingen med att tre av fyra arbetslösa kommer att stå långt bort ifrån arbetsmarknaden. Det skapas nya jobb i Sverige, men de går inte till denna grupp människor.

Arbetsförmedlingen har också rapporterat att deras resurser inte räcker till för denna stora utmaning. De säger också att det behövs fler enkla jobb. Dessutom dömer Arbetsförmedlingen ut regeringens mål om den lägsta arbetslösheten. Det visar ändå på en klarsynthet från myndigheten.

Nu är det snart bara regeringen som inte inser att integrationen kräver helt nya och andra lösningar än de gamla traditionella som vi har haft tidigare. Tvärtom har Ylva Johansson med viss lätthet lovat att alla ska få jobb inom två år. Nu är det visserligen korrigerat till att fler ska kunna få jobb eller utbildning, och det är ändå en tillnyktring. Men vad regeringen har föreslagit för att detta ska bli verklighet är ännu oklart.

Arbetslösheten är snart fyra gånger högre hos utrikes födda än hos inrikes födda. Där pekas Sverige ut som landet med den största klyftan mellan dessa två olika grupper. Det sker en ökad tudelning hela tiden, och snart är nära 60 procent av de inskrivna hos Arbetsförmedlingen utrikes födda. Detta är en oroande utveckling. Så många som 90 000 fler utrikes födda riskerar arbetslöshet med regeringens nuvarande politik om ingenting kraftfullt görs. Det krävs rejäla och robusta reformer, det krävs nytänkande och det krävs mod. Vi har inte sett det ännu hos regeringen.

Riksrevisionen rapporterar i sin senaste rapport att Arbetsförmedlingen har misslyckats med sina åtgärder och att man har ett omodernt arbetssätt. Jag hoppas verkligen att regeringen tar itu med detta. Bland annat kritiserar Riksrevisionen de dåliga individuella bedömningarna och att det hela är ineffektivt. Man upphandlar, och det blir långa ledtider. Flexibiliteten

är nästan obefintlig. Man köper in utbildningar till jobb där det inte ens finns jobb. Däremot har man inga utbildningar inom bristyrken, vilket är en total missmatchning när det gäller att hjälpa dessa människor. Bilmekaniker är ett tydligt och bra exempel. Det finns nästan inga utbildningar till det, men det skriks på marknaden efter bilmekaniker.

Det finns mycket som talar för att det kommer att vara stora svårigheter både för regeringen och för alla dessa människor som har kommit till Sverige i hopp om ett bättre liv.

Frågorna kvarstår: Vad gör regeringen för att stimulera till fler jobb? Vad gör regeringen för att arbetsgivare ska vilja anställa fler ur den här gruppen människor? Vad gör regeringen för att fler företag ska startas och etablera sig i Sverige?

Vi menar att det tvärtom har blivit både svårare och dyrare att anställa. Det har också blivit svårare och dyrare att driva företag. Vi efterlyser en riktig jobbpolitik för denna enorma utmaning. Moderaterna har själva föreslagit en lång lista, och vi känner det som att vi för regeringen framför oss på det här svåra området. Vi skulle önska att regeringen tog detta på stort allvar och att det inte ska ta sju åtta år innan hälften i denna grupp har kommit i arbete. Det har skett en fördubbling av antalet människor med den här bakgrunden, och sedan 2011 är det tre gånger så många människor som står i kön. Det är alltså ganska bråttom att komma med tuffa besked.

Min fråga kvarstår: Vad gör regeringen för ökad integration?

Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är en enorm utmaning som vi har framför oss när det gäller integrationen. Samtidigt tror jag att det är viktigt att man inte drabbas av något slags hopplöshet i den här situationen.

Man kan till exempel titta på dem som kom från före detta Jugoslavien när det var krig där. Det var inte lika många människor på lika kort tid som när det gäller dem som har kommit hit från bland annat Syrien, men det var ändå inte långt ifrån. Det var väldigt många människor som kom på väldigt kort tid.

När man tittar på den gruppen i dag ser man att det inte är så stora skillnader mellan dem som har kommit hit och dem som är födda i Sverige. De flesta har kommit i arbete. När man ser på barnen till dem som kom från före detta Jugoslavien hittar man ingen skillnad mellan dem och barn med helt svensk bakgrund och med föräldrar födda i Sverige.

Jag är helt övertygad om att vi kan klara utmaningen. Ylva Johansson har redovisat flera viktiga områden som vi nu satsar på. Jag tror att det är viktigt att poängtera det som arbetsmarknadsministern nämner när det gäller kvalifikationer för olika jobb. Det kan vara en lätt lösning att ta fram enorma mängder så kallade enkla jobb. Det är klart att det ska finnas arbete både för dem som har högre utbildning och för dem som inte har det. Men vi har redan i dag ett problem med människor med invandrarbakgrund som kör taxi och som kan ha kvalificerade utbildningar och erfarenheter från sina hemländer. Vi vill inte att detta problem ska bli mycket större än det är redan i dag. Tvärtom måste vi bli bättre på att ta vara på den kompetens som finns.

Det finns positiva exempel. Ett sådant är hotellprojektet i Malmö, som jag har besökt. Man har vänt sig till relativt nyanlända, de flesta flyktingar. Det handlar om människor som antingen har jobbat på hotell eller som vill

jobba på hotell. De flesta har erfarenhet från sitt hemland av att jobba på hotell. Man har utformat sfi utifrån att jobba på hotell så att eleverna lärde sig de ord som de framför allt behöver kunna till exempel om de står i receptionen eller köket. Detta gjorde att de hade mycket lättare att lära sig svenska, för de hade både motivationen av att chansen att få jobb är stor och erfarenhet från sitt hemland av de här orden. De kom snabbare i arbete, och de kunde använda hela den vokabulär och det ordförråd som man behöver. Nästan alla fick jobb, och de fick praktik på hotell. Många hade också nytta av sin dubbelspråkighet. Om det till exempel kommer ryska gäster och man har någon som kan ryska på hotellet får denna person hjälpa till, vilket är värdefullt. Projektet har nu utökats så att man gör detta inom fler områden. Jag tror att det är en framgångsväg som man skulle kunna göra både för så kallade lågkvalificerade jobb och för jobb med krav på högre utbildning.

Detta är ett sätt att tillvarata den kompetens som finns och se till så att alla inte behöver köra taxi. Det är såklart ett bra och viktigt jobb att köra taxi, men vi behöver ta till vara kompetensen hos dem som har en annan utbildning. Det är många jobb i dag som aldrig tillsätts därför att de arbetslösa inte har den kompetens som efterfrågas. Om vi då kan ta till vara invandrarnas kompetens – det gäller både dem som har bott här länge och de nyanlända – tror jag att vi kan såväl få ned arbetslösheten som öka integrationen och minska arbetskraftsbristen.

Anf. 11 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag tror att man ska ta sig lite tid och fundera på vad det är Katarina Brännström menar när hon pratar om att hon önskar nytänkande från regeringen. Det hon önskar är att regeringen ska föra den politik som den gamla regeringen förde. Resultatet av den var att arbetslösheten ökade. Resultatet av den politiken var att det tog sju år innan hälften av de utrikes födda kom i arbete. Resultatet av den politiken var att vi hade en så hög ungdomsarbetslöshet att vi fick EU-stöd för att hantera den.

Nu har vi en annan utveckling. Just nu vill många arbetsgivare anställa. Nu skriker man efter arbetskraft. Vi har aldrig någonsin tidigare haft så många lediga jobb som vi har just nu i Sverige. Den vanligaste propån jag möter när jag är ute kommer från arbetsgivare som är i desperat behov av att hitta personer att anställa med rätt kompetens.

En arbetsmarknadspolitik måste alltid vara pragmatisk och utgå från det läge som råder, och det läge vi nu har att möta handlar mycket om att rusta personer för att kunna ta de lediga jobben.

Katarina Brännström dömer ut den gamla regeringens utbildningspolitik och ändrade styrning av arbetsmarknadsutbildningen. Jag delar den åsikten, och jag hänvisar till de inlägg jag hade i den tidigare interpellationsdebatten om detta.

Just nu stiger sysselsättningsgraden i hela befolkningen, men allra mest stiger den bland utrikesfödda kvinnor. Det är den grupp som har legat sämst till på svensk arbetsmarknad, men det är nu en mycket tydlig ökning av sysselsättningsgraden för den gruppen.

Låt mig påminna om alla de goda råd som Moderaterna har delat ut tidigare, när de till exempel sa att om man återställer arbetsgivaravgiften för ungdomar kommer ungdomsarbetslösheten att öka och om man har en anständig arbetslöshetsförsäkring kommer arbetslösheten att öka. Nu har

vi det, och vad är resultatet? Arbetslösheten sjunker, och tydligast sjunker ungdomsarbetslösheten. Statistiska centralbyrån kom nyligen med siffrorna från sista kvartalet 2015, och de visade att ungdomsarbetslösheten har sjunkit med nästan 4 procentenheter.

Jag säger inte att vi inte har utmaningar på svensk arbetsmarknad, för det har vi. Vi står inför stora utmaningar; det är sant. Men det är också viktigt att se att det just precis nu är en stark efterfrågan från massor av arbetsgivare som vill anställa.

Var växer då antalet jobb mest? Jo, det är bland jobb med låga kvalifikationskrav och med höga kvalifikationskrav. Grupperna mitt emellan är de som inte har så stark tillväxt av nya jobb. Det sker en tillväxt av jobben som Katarina Brännström vurmar för, alltså de med låga kvalifikationskrav.

Vad som däremot är bekymmersamt är att bland dem som har jobb med låga kvalifikationskrav ökar andelen som har väsentligt högre kompetens än vad som krävs. Det betyder att de jobben ockuperas av personer med väsentligt högre kompetens. De skulle kunna ta andra jobb med högre kvalifikationskrav men har i stället ockuperat jobben med låga kvalifikationskrav och tränger därmed ut, kan man säga, dem som kanske inte kan konkurrera om jobben med högre krav.

Det här är ett tydligt exempel på mismatchningen på arbetsmarknaden som var ett slående inslag som vi har ärvt från den gamla regeringen och som vi arbetar hårt med att förändra. Ett viktigt sätt för att komma till rätta med detta är snabbspåren. Genom dem behöver nyanlända med kompetens som efterfrågas inte förlösa den genom att ta jobb med väsentligt lägre kvalifikationskrav när det finns en efterfrågan på lärare, läkare, styckare, kockar och många andra yrken. Man ska se till att de kommer i rätt jobb, och det gör regeringen.

Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det är ganska intressant att lyssna på Ylva Johansson. Hon ägnar mycket av sin tid åt att skylla på alliansregeringen. Jag tycker att det blir lite pinsamt när man säger att arbetslösheten ökade och blundar för allt annat. Det var faktiskt en av de djupaste ekonomiska kriserna under 2008 och flera år därefter, men det skapades ändå 350 000 nya jobb. Det är pinsamt att ministern står och beskriver en verklighet som faktiskt inte stämmer med hur det var.

Nu sjunker arbetslösheten, säger ministern och verkar väldigt nöjd. Ja, det kan ju ha något att göra med att det är Alliansens budget som har gällt ända fram till nyår. Det har inte kommit några som helst förslag från den här regeringen, så det kan man inte ta åt sig äran för.

Det kommer massor av nya jobb. Det är jättebra att det gör det, och det är vi väl alla glada över. Men tyvärr kommer de inte att gå till den grupp som jag lyfter upp här i dag, alltså de som står långt från arbetsmarknaden, de nyanlända. Arbetsförmedlingen säger i sina rapporter att man räknar med att tre av fyra kommer att stå väldigt långt bort nästa år. Det är en oerhört stor andel. Man menar att det för den gruppen krävs extraordinära åtgärder, och man har talat om enkla jobb och naturligtvis om utbildningar. Man talar också om snabbspår. Det finns många sätt att lösa detta på, men det är en ganska raljant ton från regeringens sida. Man säger att alla ska få

jobb och utbildning inom två år, men det är ju faktiskt inte de riktiga jobben som de här människorna kommer att få.

Jag tycker också att regeringen gör mycket för att försvåra för vårt näringsliv. Man kräver kollektivavtal av alla småföretag som ska anställa människor med subventionerade löner. Det är att krångla till det. 60 procent av de här mindre företagen har inte kollektivavtal, men de har goda villkor ändå och är just de som skulle kunna erbjuda många av de här enkla jobben. Man bygger hinder i stället för att riva dem.

Det har ännu inte kommit ett enda förslag på hur vi skulle kunna få fler jobb. Ministern säger i sitt svar till mig att man nog ska kunna titta på skattefrågan också. Det låter jätteintressant. Ta gärna efter den idé som vi började med som kallas för RUT. Det var ett mycket bra förslag där många människor som var långtidsarbetslösa eller på annat sätt stod långt ifrån jobb faktiskt fick jobb. Det skapades många nya företag. Det är en metod som vi tror skulle kunna skapa tusentals fler jobb. Titta alltså gärna på den modellen.

När det gäller kunskapslyft tror jag att det är jättebra, men det tar otroligt lång tid. Det tar alldeles för lång tid. Jag träffade en person som genom Arbetsförmedlingen hade fått gå en utbildning för att bli städare. Sju år senare är personen anställd som tandsköterska. Det är så långa tider vi får räkna med om man ska utbilda alla de här människorna som ju naturligtvis också behövs inom de här områdena.

Vi behöver ha många nya jobb och många nya tjänster i Sverige. Vi är det största gör-det-självt-landet i hela världen, och vi vet skälet till det. Det är alldeles för dyrt att köpa tjänster. Vi snickrar, vi mekar med bilar och vi gör allt möjligt själva, därför att vi inte har råd att köpa tjänsterna. Här finns en enorm sektor att skapa nya jobb i om man bara vågar ta lite nya reformer i anspråk.

Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S):

Fru talman! Det är svårt att inte nämna de åtta år som vi har haft en borgerlig regering och den tid som vi har haft en borgerlig budget efter valet. Man kan räkna på olika sätt. Man kan tala om antalet jobb som skapades, men man kan också tala om arbetslöshet, och det är ändå det vanligaste begreppet man brukar använda. Arbetslösheten ökade. Det var en större andel i den arbetsföra befolkningen än tidigare som inte hade jobb, och det tycker jag är den mest intressanta siffran.

Nu handlar det om att vända den här utvecklingen. Man kan förenkla och tala om att vi ska skapa nya jobb, men det vore minst lika intressant att titta på de jobb som redan finns men som inte tillsätts. Det är det som är det största problemet i dag. Det finns många obesatta tjänster. Antalet nya jobb ökar nu, men det är svårt att få personal till de här jobben. Därför är det viktigt att se till att människor kan ta de här jobben och att man kan ge dem som redan har kompetens vidareutbildning eller validering så att till exempel invandrare skulle kunna ta de här jobben snabbare. Det kan i sig leda till lägre arbetslöshet och också mindre arbetskraftsbrist. Det är precis det som arbetsmarknadsministern talar om. Det är det vi satsar på nu.

Jag vet inte riktigt vilka av insatserna regeringen gör som man tycker är fel. Är det fel med kompetenshöjande insatser, är det fel med validering och är det fel med snabbspår för nyanlända? Jag tycker att det talas mer

om det vi inte gör och det den borgerliga regeringen har gjort tidigare som inte har gett resultat och som tyvärr har lett till ökad arbetslöshet och samtidigt ökad arbetskraftsbrist.

Jag tycker att ministern är tydlig med att det nu krävs ett nytt spår som bygger på beprövad forskning och erfarenhet.

Anf. 14 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! Det här är en intressant diskussion. Det är intressant att lyssna på arbetsmarknadsministern. Och det är inte helt ovanligt att Hillevi Larsson håller med arbetsmarknadsministern. Det är väl som sig bör, inom ett och samma parti.

Det som diskuteras är enkla jobb. Av någon anledning kommer diskussionen in på taxichaufförer och att det är välutbildade personer som kör taxi. Det är vi i och för sig glada för. Men det är bra om den som kör taxi har rätt utbildning. Den som kör taxi och har en annan utbildning får gärna arbeta med det man är utbildad för. Men detta handlar inte om bristen på enkla jobb. Det handlar i stället om bristen på funktionell och effektiv validering och är en helt annan fråga. Vi behöver alltså bli bättre på att validera och på att ta vara på dem som har goda utbildningar och rätt kompetens för arbeten där det finns brist och där man kan jobba. Sedan ska den som önskar köra taxi, eller göra något annat, kunna göra det.

Sverige har västvärldens lägsta andel enkla jobb. Ylva Johansson frågar om vi önskar att den nya regeringen ska bedriva den tidigare regeringens politik. Ja, det hade varit en fröjd. Det hade varit bra för Sverige, för svensk politik och för våra jobb och företag. Den tidigare regeringen såg till att Sverige hade EU:s högsta sysselsättning. Som min kollega Katarina Brännström sa kom omkring 350 000 nya jobb till i Sverige under den tidigare regeringen. Färre blev förtidspensionerade, och färre blev långtids-sjukskrivna. Vi stuvade inte heller undan arbetslösa i åtgärder som egentligen syftar till att de ska hamna utanför arbetsmarknadsstatistiken.

Vi hade en god ekonomi. På den tiden hade vi också en finansminister som prisades såväl nationellt som internationellt. Utan att gå in på detaljer kan vi väl konstatera att så kanske inte riktigt är fallet i dag.

Vad är utmaningen? Det som lite slarvigt uttryckt kallas enkla jobb innebär inte att jobben alltid är enkla utan att man behöver något mindre utbildning för att utföra dem. När det gäller det tog Katarina Brännström upp RUT- och ROT-avdragen, inte minst att många nya företag startades i och med RUT-reformen. Många personer som tidigare stod långt ifrån arbetsmarknaden fick därigenom sina första jobb, oavsett om de var nya i Sverige eller ungdomar som var nya på arbetsmarknaden. Väldigt många av de personerna var dessutom kvinnor, inte minst de som valde att starta företag.

Jag hörde en glädjande del i arbetsmarknadsministerns första inlägg. Det var att man under våren ska titta på just möjligheten att kolla över skattefrågorna i tjänstesektorn. Det kanske är en total omsvängning. Man kanske har insett att Alliansens politik och åtgärder ledde till att fler kom i arbete, att den som stod långt från arbetsmarknaden och hade något lägre utbildning hade möjlighet att få jobb. Man kanske har insett att det då är Alliansens politik som krävs.

Är det så det ska uppfattas, arbetsmarknadsministern?

Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Christian Holm Barenfeld säger att Sverige har västvärldens lägsta andel enkla jobb. Det är ett påstående som jag inte kan vare sig bekräfta eller förneka. Men om vi tar Christian Holm Barenfeld på allvar och utgår från att han har varit en seriös talare i Sveriges riksdag som har kontrollerat sina uppgifter innan han sprider dem och att de i så fall är sanna, då återstår frågan om Christian Holm Barenfeld tycker att det är ett problem eller om han tycker att det är positivt.

Om det är på det sättet att Sverige har västvärldens lägsta andel enkla jobb finns det säkert något land som har västvärldens högsta andel enkla jobb. Är det den tävlingen Christian Holm Barenfeld vill delta i? Ska Sverige bli det land i världen som har den högsta andelen enkla jobb?

När Christian Holm Barenfeld efterfrågar en förändring av det faktum att vi har den lägsta andelen enkla jobb kan man underförstått tolka det som att han rimligen är ute efter att vi ska ställa oss i andra änden av skalan. Då är det inte konstigt om den politik han företräder leder till att produktiviteten sjunker. Det som skedde under de åtta åren med en moderatledd regering var nämligen inte bara att arbetslösheten ökade. Det var inte bara att svensk ekonomi stagnerade. Det var faktiskt på det sättet att produktiviteten sjönk.

Man får hålla i minnet att Sverige, på sin resa under hundra år, har gått från att vara ett av världens mest underutvecklade och fattiga länder till att bli ett av världens rikaste länder genom att utbildningsnivån i landet har höjts och kompetensen på arbetskraften har höjts. Man har skapat en miljö där framgångsrika exportföretag har kunnat växa och anställa högt kvalificerad arbetskraft.

Fru talman! Det är det som är framtidsvisionen, den moderna politiken. Det är den politiken som vi socialdemokrater alltid har stått för och alltid kommer att stå för.

Att, liksom Christian Holm Barenfeld, sträva efter att Sverige ska höra till de länder i västvärlden som har den högsta andelen enkla jobb är för mig en fullständigt bisarr tanke. Men det må väl vara hänt att en konservativ högerman som Christian Holm Barenfeld har den typen av ambitioner. Det beror på att man egentligen inte vill gå in i framtiden framlänges. Man vill inte moderniseras.

Man vill ha ett helt annat samhälle. Det ska inte vara ett samhälle där det är bnp, utveckling och produktivitet som räknas. Det ska vara ett samhälle där det som räknas är klassklyftor och möjligheten för Christian Holm Barenfeld och hans klasskamrater – i social bemärkelse, inte i fråga om utbildning – att anställa människor i sin tjänst för en billig penning. Det är den typen av samhällsanalys och visioner som Christian Holm Barenfeld står för.

Sverige kanske har västvärldens lägsta andel enkla jobb – jag vet inte om det stämmer. Men Sverige har också, i ett europeiskt perspektiv, en sysselsättningsgrad för utlandsfödda som är högre än snittet för EU. Sverige är alltså ett framgångsrikt land.

Anf. 16 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Jag vill först göra några korrigeringar när det gäller det som Katarina Brännström sa. Det är inte korrekt att det krävs kollektivavtal

för lönesubventioner. Det är korrekt att det krävs kollektivavtalsenliga villkor. Det är detsamma som gällde också för de flesta lönesubventioner under den tidigare regeringen. Jag tycker att det är självklart att man inte använder skattemedel för att dumpa lönerna på arbetsmarknaden.

Katarina Brännström tror att arbetsmarknadspolitik är lika med skattesänkningar. Om man tror det är man helt fast i budgetförslag. Den nuvarande regeringen fick igenom sin budget först från och med i somras.

Men arbetsmarknadspolitik handlar om mycket mer än så. Den dagen jag tillträdde som arbetsmarknadsminister lade vi om arbetsmarknadspolitiken. Vi sa direkt att unga människor ska kunna få hjälp från dag ett och ska inte behöva ha aktivitetsförbud på Arbetsförmedlingen. Vi avreglerade Arbetsförmedlingen. I det första regleringsbrevet, som utfärdades i december 2014, tog vi bort två tredjedelar av regleringarna för Arbetsförmedlingen. Vi ändrade också i en rad förordningar för att avreglera arbetsmarknadspolitiken.

Vi signalerade direkt att vi önskade se ett samarbete med kommunerna. Jag träffade både arbetsförmedlingar och kommuner, som påbörjade ett helt nytt och efterlängtat samarbete. Vi styrde också om mot arbetsgivarnas behov och inte enbart de långtidsarbetslösa. Den politiken har nu verkat i drygt ett år, och enligt mig har den också haft effekt.

När arbetslösheten faller och det finns en stark efterfrågan på arbetskraft – som vi har just nu – kommer det med stor sannolikhet att bli så att för dem som är kvar i arbetslöshet kommer andelen som står långt från arbetsmarknaden att öka. Det är det som vanligen sker när arbetslösheten faller, och det är också vad Arbetsförmedlingen förutser. Det hänger ihop med att vi har en stark efterfrågan på arbetsmarknaden.

Fru talman! Jag vill på intet sätt förringa att vi står inför stora utmaningar; självklart gör vi det. Jag vill understryka att vi behöver lyfta på varje sten. Från regeringen är vi beredda att bedöma varje seriöst jobbförslag med öppet sinne. Så är det.

Vi kommer att behöva ta nya steg och göra nya saker, men vi kommer inte att öppna för att återinföra den politik som Katarina Brännström och Christian Holm Barenfeld här efterfrågar och som den gamla regeringen förde, eftersom den var misslyckad. Skattesänkningar, nedskärningar och nej till utbildning hade förödande konsekvenser för arbetsmarknadens funktionssätt. Den vägen kommer vi inte att gå.

Christian Holm Barenfeld säger att man inte stuvade undan människor, men 39 000 personer placerades i fas 3. Jag vet inte vad det ska betraktas som, annat än som att stuva undan människor. Vi tycker att människor ska ha möjlighet till riktiga jobb.

Fru talman! Det är självklart att alla jobb och branscher som står på egna ben och klarar sig på marknaden – arbetsmarknaden är ju en marknad – är mer än välkomna. Vi ser nu att många av dessa jobb och branscher växer. De klarar sig på egna ben på denna marknad.

Jag utesluter inte att man använder skattesubventioner för att påverka arbetsmarknaden och olika branscher, men man måste ha klart för sig att kostnaderna måste övervägas innan man öser skattemedel i lågproduktiva branscher. Man måste överväga konsekvenserna i form av kostnader och vinster i förhållande till detta. Men det är inte alldeles enkelt.

Jag vill inte heller förringa att vi står inför stora utmaningar, men vi är ändå ett av de länder i västvärlden som har högst sysselsättningsgrad, och den ökar.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 17 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M):

Fru talman! Det är ganska uppenbart att regeringen saknar en riktig jobbpolitik. Det som hittills har föreslagits är traineeplatser och extratjänster där staten ska betala hela lönen. Dessa anställningar är också tidsbegränsade, men det är inga riktiga jobb och ingen riktig jobbpolitik. Inte ens de förslag som regeringen har lagt fram har blivit verklighet. Hur många är traineejobben? Hur många extratjänster har vi sett? Ja, det är inte många.

Under sin regeringstid införde Alliansen nystartsjobb, som var en helt ny anställningsform. Vi införde också instegsjobb. I dag är det ungefär 50 000 människor som jobbar på det sättet på arbetsplatser runt om i Sverige, och de anställningarna är inte tidsbegränsade.

Vi vill också sänka skatten på låga inkomster. Det ska löna sig bättre att gå till jobbet.

Vi vill ha lägre arbetsgivaravgifter för de allra yngsta.

Vi har också ett förslag till en ny anställningsform, en första jobbet-anställning för unga och för nyanlända.

Vi vill behålla och utveckla både RUT och ROT.

Vi vill bygga ut yrkesinriktad vuxenutbildning.

Vi vill öka rätten till komvux.

Vi vill också ha en utbildningsplikt motsvarande grundskola.

Vi vill ha en yrkesintroduktion för nyanlända och långtidsarbetslösa.

Vi vill öka statens ansvar till tre år, eftersom vi inte tror att det som Ylva Johansson föreslår går att genomföra på två år.

Vi har många förslag. Men vi ser väldigt lite från regeringen. Det som vice statsminister Åsa Romson sa är ändå en tröst: Vi ska inte vara rädda för att stimulera till fler enkla jobb.

Jag tror att det kommer fler enkla jobb oavsett hur argumentationen låter här i kammaren i dag. Det är en av de lösningar som kommer att krävas.

Arbetslösheten faller. Ja, men varför, Ylva Johansson? Det beror ju inte på den gamla regeringens misslyckande, utan det är för att vi lyckades med vår arbetsmarknadspolitik trots de svåra tider som rådde under de åren. Det är det ni nu ser, men var inte nöjd för länge med det, för det kan ändra sig.

Tack för debatten!

Anf. 18 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M):

Fru talman! När man nämner enkla jobb kommer Patrik Björck som ett brev på posten upp i talarstolen och gör ett revolutionärt inlägg och vill dela in oss i olika klasser. Jag brukar inte prata om klasspolitik, och jag brukar inte dela in mig i det. Men om det är några som är mina klasskamrater torde det väl vara Patrik Björck och mina andra kollegor här i riksdagen.

Patrik Björcks uppgift här var korrekt, att sysselsättningsgraden för utlandsfödda är högre i Sverige än genomsnittet i EU. Men det gäller inte bara utlandsfödda, utan Sverige har en hög sysselsättningsgrad. Under alliansregeringen hade Sverige EU:s högsta sysselsättningsgrad. Att det var

så redan under alliansregeringen har jag svårt att koppla till att det skulle vara den nya regeringens förtjänst.

Det är samma sak med pensionerna. Även de stiger nu. Men det är ju två års eftersläpning. Det som inträffar 2016 är ju sådant som genomfördes 2014 och så vidare. Det är så det fungerar.

Jobben blir fler nu, och jag hoppas att de blir ännu fler även nästa år. Som det ser ut kommer det att bli så. Det som man lägger en grund för levereras ju något senare.

Vi införde sysselsättningsfasen som nu ska avskaffas. Det ska bli intressant att följa, men jag konstaterar att de personer som finns i sysselsättningsfasen är människor av kött och blod. Bara för att arbetsmarknadsministern drar ett streck med pennan över sysselsättningsfasen och säger att den inte finns mer innebär det inte att dessa personer har nya jobb och en strålande framtid framför sig. Vi måste se till att det händer någonting.

Vi har många förslag. Katarina Brännström räknade upp en lång rad förslag till fler jobb. Det jag väntar på nu är att här och även i arbetsmarknadsutskottet se regeringens förslag till fler jobb.

Anf. 19 PATRIK BJÖRCK (S):

Fru talman! Det är bra att vi är överens om det. Christian Holm inser att Sverige med västvärldens lägsta andel enkla jobb har den högsta sysselsättningsgraden. Då har Christian Holm blivit lite klokare under dagens debatt, och det var skönt att få medverka till det. Det bjuder jag på.

Sverige har den högsta sysselsättningsgraden beroende på decennier av socialdemokratisk utbildningspolitik som Christian Holms partikamrater har röstat emot varenda gång. Varenda stor utbildningsreform som har höjt utbildningsnivån i det här landet har Christian Holm och den svenska högern röstat emot. Därför har Sverige den högsta sysselsättningsgraden.

Varenda jämställdhetsreform, fru talman, som socialdemokratiska regeringar har genomfört för att kvinnor ska kunna komma ut på arbetsmarknaden och som gjort att vi har den högsta sysselsättningsgraden har Christian Holm och hans högermän i den här kammaren röstat emot.

Fru talman! Det är oerhört viktigt att vara korrekt med historieskrivningen.

Jag är ändå tacksam och tycker att det är trevligt att jag har fått bidra till att höja bildningsnivån hos Christian Holm. Han har nu sett sambandet mellan att ha västvärldens lägsta andel enkla jobb och västvärldens högsta sysselsättningsgrad.

Anf. 20 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S):

Fru talman! Det är en viktig sak som skiljer sig mellan mig och Katarina Brännström. Jag sätter inte likhetstecken mellan arbetsmarknadspolitiska åtgärder och jobb. Det viktigaste är alla de jobb som växer fram på arbetsmarknaden ute i företag, i kommuner och i myndigheter och att säkerställa att jobben kan fortsätta att växa och att arbetsgivare kan hitta rätt personer att anställa.

Under den gamla regeringen var det likhetstecken mellan arbetsmarknadspolitiska åtgärder och jobb, precis det som Katarina Brännström pekade på. Då var det viktigare för Arbetsförmedlingen att ha ett visst antal personer i varje åtgärd än att svara mot arbetsgivarnas behov av rekryte-

ring. Den politiken har vi nu lagt om. Det finns inget egenvärde i att människor är i arbetsmarknadspolitiska åtgärder, om det inte krävs för att komma i arbete. Matchning är den viktigaste uppgiften för Arbetsförmedlingen.

Nu hänvisar Katarina Brännström igen till lägre arbetsgivaravgift för unga. Det är nästan pinsamt. Det är en bevisat dyr och misslyckad åtgärd. För något år sedan kunde vi höra här om vilka förfärliga konsekvenser det skulle bli med en ökad arbetslöshet, om man skulle återställa arbetsgivaravgiften till normala nivåer. Resultatet har blivit det motsatta. Ungdomsarbetslösheten faller.

Jag säger inte att arbetsgivaravgiften inte har betydelse för sysselsättningen; det har den. Men man måste väga kostnaderna mot effekterna, och det var en bevisat dyr och ineffektiv åtgärd som har fått betalas av andra.

Fru talman! Vi har hört många förslag från Moderaterna. Men vi har inte hört någonting om etableringsreformen, som genomfördes under den tid man hade i regeringsställning, som just skulle hjälpa nyanlända i arbete. Jag förstår varför. Det är en reform som har betydande svagheter.

Nu kommer det en lång rad olika förslag, men vi vet vad som gäller om Moderaterna får möjlighet att regera. Det är skattesänkningar och nedskärningar, och det är inte bra för jobben.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:298, 300 och 306 om kärnkraften, effektskatten och jobben

Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Ann-Charlotte Hammar Johnsson har frågat närings- och innovationsministern vad han avser att göra för att Sverige ska klara den viktiga omställningen och samtidigt värna Sverige som företagareland. Ann-Charlotte Hammar Johnsson har också frågat vilka åtgärder som ministern kommer att vidta för att säkerställa att besluten inte kommer att äventyra den svenska elförsörjningen och därmed slå mot industrijobben. Interpellationen har överlämnats till mig.

Jörgen Warborn har frågat mig vilka andra åtgärder, förutom effektskatten, som jag och regeringen kommer att vidta för att förhindra att reaktorerna stängs ned.

Maria Weimer har frågat mig vad jag avser att göra för att trygga svensk klimatsmart elförsörjning årets alla dagar och om jag avser att agera för att avskaffa effektskatten och när ett sådant beslut kan förväntas.

De frågor som ställts berör samma ämnesområde, vilket föranleder att jag ger ett samlat svar.

Ann-Charlotte Hammar Johnsson, Jörgen Warborn och Maria Weimer tar alla upp viktiga frågor, från arbetsmarknads- och energisynpunkt men också utifrån Sveriges konkurrenskraft. Regeringen anser att läget bör tas på allvar.

Regeringen följer noggrant frågan om kärnkraftens lönsamhet. Regeringen ser behoven av stabil tillgång till el. Denna fråga är viktig i energisamtalen, också mot bakgrund av kärnkraftsägarnas signaler att fler reaktorer än de fyra aviserade har lönsamhetsproblem.

Det var just mot bakgrund av de stora förändringarna inom energisektorn som regeringen redan i mars 2015 tillsatte en energikommission. I direktiven till Energikommissionen framgår att det ska göras en översyn av energipolitiken som omfattar långsiktiga förutsättningar för produktion, överföring, lagring och användning av energi. Arbetet tar ett systemperspektiv för att säkerställa ett hållbart och konkurrenskraftigt energisystem med trygga leveranser av energi. I det arbetet ingår allt från att se över förutsättningarna för de enskilda kraftslagen till att genomlysna hela marknadens utformning. Alla de stöd, skatter och regler som hänger samman med energisystemet är uppe för diskussion inom ramen för Energikommissionen.

Vår viktigaste uppgift är att skapa en bred politisk uppgörelse som långsiktigt säkrar Sveriges elförsörjning på ett sätt som gynnar såväl den svenska industrin och svenska hushåll som miljön och klimatet. Regeringen avser att diskutera med övriga partier i Energikommissionen hur detta kan genomföras.

Anf. 22 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Som framkom här ställde jag interpellationen till näringsminister Mikael Damberg. Jag frågade: Vad avser näringsministern att göra för att Sverige ska klara den viktiga omställningen och samtidigt värna Sverige som företagareland? Jag frågade också vad man avser att vidta för åtgärder för att säkerställa att den svenska elförsörjningen inte äventyrar industrijobben.

Statsrådet konstaterar i sitt svar att frågorna berör samma ämnesområde. Jag konstaterar: Det gör de, men vi har lite olika infallsvinklar på en allvarlig fråga.

Konkurrenskraft och arbetsmarknad är min ingång. Och svaret som jag utläser är att frågan är viktig i energisamtalen.

Den 12 januari kunde vi läsa rubriken: Industrin till attack mot regeringens energipolitik. ”Regeringens energipolitik får svidande kritik av svensk basindustri sedan Vattenfall gjort klart att fler kärnkraftsreaktorer kan tvingas att stängas. Nu måste effektskatten bort, är budskapet från en hårt prövad bransch.”

Jag undrar: Vad svarar statsrådet på detta? Hur tänker statsrådet och regeringen lösa den här frågan? Ute i verkligheten kommer nu dessa starka signaler om hur läget ter sig. Statsrådet säger själv att kärnkraftsägarnas signaler att fler reaktorer än de fyra aviserade har lönsamhetsproblem är viktiga i energisamtalen.

Vad kommer att ske konkret? Vad kommer att hända här och nu? Regeringen ser behoven, säger statsrådet, av stabil tillgång till el. Är ni i regeringen då beredda att lösa det uppkomna läget och hitta en lösning här och nu – eller när då? Klockan tickar. Tar statsrådet signalerna på allvar, eller blir samtal och energikommission det ständiga svaret?

Mina partikamrater i Skåne skrev en längre debattartikel om när kylan slår till. De skrev att den kalla delen av året och även resten av året är industrin beroende av energi. En central fråga är att säkra energitillförseln, och för det behövs det en bas. Det är en bas som nu rycks undan utan att det finns en säker elförsörjning i dess ställe. Eller har regeringen en säker och stabil linje när det gäller tillgång till el?

Mats Gustavsson, energidirektör på Boliden, säger i en intervju att det är mycket olyckligt att regeringen valt att införa en effektskatt på ett enda energislag. Det håller jag med om.

De som skriver olika artiklar har en och samma linje. De anser att regeringen måste agera och visa handlingskraft för att inte äventyra svensk industri och näringslivet. Är Ibrahim Baylan beredd att göra detta här och nu?

När det gäller Sverige som industrination förutsätter det att det finns en trygghet i systemet. Vi vet att det medför stora kostnader om det sker ett elavbrott. Man kan titta på kostnad och ersättning i dag. Det kostar 40 öre. Man får 24, och effektskatten är ungefär 8. Näringslivet är oroligt. Det är jag också.

Regeringens svar att man noggrant följer frågan om kärnkraftens lönsamhet tycker jag är vagt då signaler har kommit och finns här och nu från näringslivet. Vattenfall har varit tydligt. Industrin och näringslivet är tydliga. Men hur ser läget ut? Vad innebär det att regeringen följer kärnkraftens lönsamhet? Det skulle jag vilja veta.

Historien upprepar sig vad det gäller processer i Socialdemokraternas hantering, som jag ser det. Det är inte undra på att jag började tänka på Barsebäck, som stängdes. Den ena reaktorn togs ur drift 1999, den andra 2005. Och – det finns ett stort ”och” – det var inte något utbyggt för att ersätta kärnkraften när detta gjordes.

Är det detta läge vi nu ser framför oss? Eller kommer det att finnas en bro över till vägen där borta, eller tar man bort bron innan man har börjat bygga vägen?

Statsrådet! Vad blir svaret för industrin, näringslivet och inte minst folket och arbetstillfällena?

Anf. 23 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! I går var jag i Luleå och i Boden. Jag tittade på datacentrer. Det är en spännande ny bransch som växer fram i Sverige. Det är flera stora internationella företag som har etablerat sig i norra Sverige. Det är bland annat Facebook – det är väl flaggskeppet bland dem. De har stora byggnader med många servrar. Det är en väldigt elintensiv bransch.

Vi har en del konkurrensfördelar. Det är därför de etablerar sig här. Vi har kylan – den är gratis. Vi har också en trygg elförsörjning till rimliga priser och till konkurrenskraftiga priser, speciellt nu, får man väl säga. Och vi har mycket mark till ganska låga priser.

Det här är en jätteintressant bransch med tanke på att mängden data i världen hela tiden växer. Det kan komma att bli väldigt många nya etableringar i norra Sverige såväl som i, kanske, hela Sverige. Det är en framtidsbransch för Sverige. Det är naturligtvis också en elintensiv bransch.

För några månader sedan var jag i Hylte och besökte en annan elintensiv bransch. Jag var på Stora Enso. Pappersbruk får man säga är en traditionell svensk bransch, och där är energikostnaden ofta en väldigt hög andel av den totala kostnadsmassan. På flera av pappersbruken överstiger elkostnaden personalkostnaden.

Elen är alltså en mycket viktig råvara, och det är mot den bakgrunden som jag är oroad över utvecklingen av elsituationen i Sverige, framför allt när det gäller kärnkraften. Vi riskerar att se en situation där bruken i till exempel Hylte tappar i konkurrenskraft eller där den framväxande data-centerbranschen bromsas in som ett resultat av det vi ser på elsidan just nu.

Då är det lite förvånande att det är ganska tomt på svar i det jag läser och hör från ministern. Det är så att säga någon annan som ska lösa uppgiften. Allt ska puttas in i Energikommisionen. Detta är lite förvånande, för jag tror att det är mer bråttom än så.

Jag välkomnar att ministern har varit lite tydligare i medierna. I en artikel i Dagens industri från den 14 januari står det att läsa följande citat från ministern: ”Jag är nogga med att framhålla att de återstående sex reaktorerna behövs som en brygga in i ett förnybart system på sikt. Därför kommer vi under våren att försäkra oss om att så blir fallet.”

”Under våren att försäkra oss.” Jag välkomnar det. Jag gillar det och tyckte att det var bra. Betyder detta att regeringen har tänkt sänka effektskatten redan i vårbudgetpropositionen? Det hade jag gärna velat ha svar på, och det är lite det jag har förutsatt när jag ställde min interpellation.

Framför allt har jag dock frågat vad regeringen har för andra svar på vad man tänkt göra för att säkra kärnkraften och de återstående reaktorerna. Jag vill uppmana er som tittar på detta, både här i kammaren och möjligtvis på tv, att lyssna på ministrarnas svar. Har ministern tänkt ta ansvar och försöka lösa situationen nu, eller kommer ministern och regeringen att putta frågan vidare in i Energikommisionen?

Anf. 24 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Vi var flera som med förskräckelse läste nyheterna morgonen den 7 januari. Det är väl också talande att det är så många interpellationer om effektskatten och kärnkraften just nu.

Där annonserades nämligen att samtliga svenska kärnkraftsreaktorer kan behöva tas ur drift redan om fyra år. Det är väldigt snart, och jag tror att många svenskar satte kaffet i halsen. Men för oss som har arbetat med energipolitik ett tag var det egentligen ingen nyhet. Vi har ju fått signaler från kraftbolagen under en längre tid om att lönsamheten är dålig. Det måste även energiminister Baylan ha vetat om. Svenska kraftnäts Mikael Odenberg har varit tydlig med att svensk elförsörjning är hotad om samtliga reaktorer stänger ned.

Men trots dessa signaler och trots historiskt låga elpriser valde regeringen ändå att höja effektskatten förra året. Den liknelse som ligger nära till hands är bilden av en struts som hoppas att om han stoppar huvudet tillräckligt långt ned i sanden kommer ingen att märka honom. Om man bara pratar tillräckligt ofta om 100 procent förnybart kommer kanske hotet om kärnkraften att försvinna.

Fru talman! När beskedet från Vattenfall kom var vi många partier i Energikommisionen som krävde ett krismöte om kärnkraftsfrågan. Vad skulle det vara för nytta med att prata om framtidens energipolitik om regeringen redan gjort sig av med en tredjedel av produktionen? Vår önskan om ett krismöte förblev ohörd, men vid Energikommisionens möte nu på torsdag hoppas vi få diskutera frågan om effekten och kärnkraften – nästan en månad senare.

I sitt interpellationssvar hänvisar energiministern till Energikommisionen, men att vänta med att hantera kärnkraftskrisen till januari 2017, när vi ska vara klara med vårt arbete, är inte riktigt seriöst. Frågan om effektskatten måste lösas nu under våren, som Jörgen Warborn har varit inne på, kanske till och med inom några veckor eftersom vi vet att kraftbolagen måste fatta sina investeringsbeslut redan kring maj månad.

Fru talman! Jag har i interpellationssvaret inte fått besked från energiminister Baylan om vad regeringen tänker göra för att värna svensk elproduktion. Löfven uttalade sig häromveckan om att regeringen kunde tänka sig att sänka effektskatten. Är detta regeringens politik, eller var det bara tomt prat för att lugna massorna?

Vi kunde i förra veckan läsa att IF Metalls ordförande efterfrågar att effektskatten avskaffas och att satsningar görs på forskning om den nya generationens kärnkraft. Metallbasen vädjade till regeringen att upphäva det ”tankeförbud” om ny kärnkraft som finns igen.

Jag håller med IF Metall. Frågan är om Ibrahim Baylan gör det. Tycker energiminister Baylan att LO har rätt eller fel?

Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Tack till interpellanterna för viktiga inlägg i en väldigt viktig debatt och diskussion! Sveriges el- och energiförsörjning är central för vårt sätt att leva, för vår förmåga att få nya jobb, för att öka tillväxten i landet och för våra exportinkomster. Basindustrin är på det sättet väldigt viktig.

Fru talman! Den här debatten är inte ny. Den har fortgått under 40 års tid. Vi har haft träta om kärnkraften, och det har förlamat energipolitiken i 40 års tid. Vi har haft råd med det, för de facto har energiförsörjningen ändå fungerat ganska stabilt under de senaste 40 åren.

Men jag skulle vilja säga att nu är det allvar. Nu sker det nämligen väldigt snabba förändringar i energisektorn. Globalt ser vi en fantastisk teknikutveckling inom alla delar av energisektorn. Det märks på oljepriset, som är det lägsta på mer än ett decennium. Det märks på vindkraften, där produktionskostnaden har fallit med 60 procent det senaste decenniet. Produktionskostnaden för solceller har fallit med 80 procent. Det märks på överföring och smarta nät. Det märks på lagring, som har blivit mycket billigare. Det märks på digitaliseringen, som ger ett internet of things med helt andra möjligheter till effektivisering.

Lägg därtill, fru talman, en utveckling i Sverige som har drivits fram av såväl socialdemokratiska som borgerliga regeringar som har inneburit att vi på tio år har ökat produktionen av elektricitet i det här landet med 20 terawattimmar. Samtidigt har vi genom energieffektiviseringar i industrin och i hushållen lyckats minska användningen med 10 terawattimmar, det vill säga ett netto på 30 terawattimmar.

Resultatet av såväl de globala som de nationella förändringarna är väldigt låga priser. De här låga priserna har fått konsekvenser inte bara för kärnkraften utan för hela energisektorn. I höstas rapporterade Sveriges Television att Statkraft, det norska energibolaget, fryser alla investeringar i vindkraft. I jul kom kärnkraftsägarna med besked om att de återstående kärnkraftsreaktorerna har lönsamhetsproblem. I dagens Dagens Industri är det vattenkraftsägarna som säger att med de här priserna och de förutsättningar som finns är det väldigt svårt att få ihop lönsamheten.

Jag vill med detta säga att detta är mycket mer komplicerat än att bara reduceras till en enda liten fråga om en enskild skatt. Jag tror att läget är sådant att ingen enskild regering, varken en minoritetsregering eller en majoritetsregering, har möjlighet att lämna de långsiktiga besked som energisektorn i dag behöver för att säkra de investeringar som är nödvändiga för att se till att vi alltid har el till konkurrenskraftiga priser. Den enda möjligheten för Sverige att skapa den typen av långsiktiga förutsättningar tror jag är att vi gör det tillsammans.

Jag tror att detta är ett historiskt tillfälle att faktiskt över blockgränsen i Energikommissionen resonera sig fram till långsiktiga förutsättningar så att vi alltid kan säkra el till såväl basindustrin som våra hushåll. Regeringen är beredd att vidta de åtgärder som behövs för att åstadkomma detta, och det är därför vi har sagt att vi ser fram emot att diskutera det här. Alla åtta partier i riksdagen ingår ju i kommissionen.

Jag ser också framför mig att vi har de här diskussionerna skarpt i kommissionen nu under våren så att vi i god tid kan lämna de besked som energisektorn behöver. Jag tror att vi bara kan göra detta gemensamt.

Anf. 26 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Det märks, säger energiministern. Han tar upp ändrad teknik och ändrade globala förutsättningar och gör en omvärldsanalys, bland annat att det är svårt att få ihop lönsamheten. Det är mer komplicerat än att det handlar om en skatt. Den skatten har hamnat på ett energislag, och den har varit kännbar under de förutsättningar som den socialdemokratiska regeringen har skapat tillsammans med Miljöpartiet.

Långsiktighet är en sak. Det krävs samtal, diskussioner och bra politik på energiområdet för Sveriges framtid. Men det sker saker här och nu, och de sker i dag.

Jag skulle önska att energiministern kunde säga att Sverige ska ha en säker väg framåt, och därför ska inte svensk industri och svenskt näringsliv äventyras under tiden vi arbetar med förändringar och nya möjligheter på energimarknaden. Jag skulle önska att han svarade att vi ska vara tydliga med att inte försätta landet i en svår situation utan steg för steg finna en väg framåt.

Skatten har pålagts av regeringen direkt, även om regeringen säger att man inte har gjort det. Man har tagit ut en energiskatt på kärnkraften. När departementen gjorde sina analyser på området måste man ha räknat ut att om steg A görs hamnar man på steg B. Om man inte kan räkna ut att subventioner på andra energislag och en effektskatt på kärnkraft leder till att något kommer att hända på området är det inte mycket med den analysen. Eller så vill regeringen inte bekänna att det finns olika svar på frågorna, och därför hänvisar man till att Vattenfall har fattat beslutet. Det är klart att det är så, men Vattenfall är inte tondövt för den politik som regeringen för.

Hur kommer industri och näringsliv att kunna agera, energiministern? Kommer det att finnas en säker politik för energin i framtiden i vårt land?

Anf. 27 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! När statsrådet beskriver hur frågan ska lösas ska det ske tillsammans. Samtidigt genomförde regeringen en ensidig kraftig höjning

av effektskatten i budgeten. Skatten höjdes utan diskussion i kommissionen. Nu när regeringen vill sänka skatten ska det vara en uppgift för kommissionen. Vill regeringen sänka skatten? Det vore trevligt att höra ett ja eller nej på den frågan. I så fall kan ni ju göra det själva.

Det finns en tydlig poäng i det statsrådet säger, nämligen att det inte bara är effektskatten som kommer att lösa hela situationen. Jag delar den uppfattningen. Men låt oss börja här och nu. Interpellationerna handlar om effektskatten. Låt oss börja med att titta på den.

Vi menar att den kan sänkas redan med den nuvarande budgeten. Återställ skatten till den nivå den hade innan den socialdemokratiskt ledda regeringen valde att höja den. Här behövs ingen energikommission. Det behövs handling från regeringens sida nu.

I ett nästa steg vill vi från Moderaterna att man ser över utformningen av effektskatten. Det kan möjligtvis göras i kommissionen eftersom det är en mer långsiktig fråga, men själva effektskatten behöver sänkas redan nu.

Vilka andra förslag har regeringen att skjuta in i diskussionen om hur vi ska lösa elsituationen? Det är en fråga jag ställer som jag inte heller får något svar på. Det vore intressant att höra ministern ge några förslag.

Jag noterar att Dagens industri kommer upp även i denna debatt. Det har den gjort tidigare i kammaren. Jag har också några klipp här, bland annat det som tidigare har nämnts från den 26 januari i år. Anders Ferbe, förbundsordförande i IF Metall, skrev på debattsidan i Dagens industri under rubriken ”Stoppa nedläggningen av dagens kärnkraft”. Där kan vi läsa följande: ”Befintlig kärnkraft behöver användas livslängden ut och ett villkor för det är att effektskatten på kärnkraft tas bort. Ett sådant besked är oerhört viktigt. Då kan industrin lita på att det även kortsiktigt finns säker och prisvärd tillgång till el.”

Anser ministern att Anders Ferbe från IF Metall har rätt eller fel?

Det finns en förstasida från Dagens industri några dagar tidigare, den 14 januari. Där finns den stora rubriken ”S redo att sänka skatt”. Det gäller kärnkraften. Det finns en bild på Stefan Löfven, som uttalar att det finns en ny verklighet. Jag delar synen att det finns en ny verklighet. Vad säger ministern? Har statsministern rätt eller fel?

Anf. 28 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Energiministern säger bland annat att debatten inte är ny. Jag skulle vilja hävda att den här diskussionen ändå är unik. Den kris som i dag råder inom kärnkraften har inte funnits sedan kärnkraften byggdes upp. Det vi ser i dag är ett hot mot samtliga reaktorer. Vi ser inte ett hot mot att stänga Barsebäck på grund av ett politiskt beslut eller att fyra reaktorer är hotade. Det oroväckande beskedet i januari från Vattenfall var att samtliga svenska kärnkraftsreaktorer kan behöva läggas ned om fyra år. Det är nytt. Därmed vill jag säga att den här debatten är ny. Den här typen av energipolitisk kris har vi inte sett på mycket länge.

Energiministern nämner att vi inte ska fokusera på endast en skatt, eftersom frågan är mycket större än så. Det stämmer att frågan är en del i en helhet, och energifrågan är mycket bredare än att bara handla om en enstaka effektskatt.

För att vi ska ha tid att diskutera en framtida energipolitik och ha några valmöjligheter kvar tror jag att frågan måste hanteras nu. Liberalernas förslag är att helt avskaffa effektskatten. Vi tror att en sänkning bara blir en halvkväden visa. Sedan står vi här igen om två tre år, några reaktorer till är i fara och effektskatten måste sänkas några snäpp till. Vi tror att det enda rätta är att avskaffa hela effektskatten nu. Då har vi köpt oss tid, och då kan vi diskutera framtidens energisystem i lugn och ro.

Anf. 29 INGEMAR NILSSON (S):

Fru talman! Att höra alliansföreträdare i allmänhet och moderata riksdagsledamöter i synnerhet stå i kammaren och argumentera för sänkt och helst borttagen skatt är varken nytt eller speciellt ovanligt. Tvärtom tycks i deras värld svaret vara att sänka skatten oavsett hur frågan är formulerad.

Just i det här fallet tycker jag att det ändå finns anledning att reflektera lite extra. I den just nu pågående, ganska högljudda debatten är det effektskatten på kärnkraft som är måltavlan. Det framställs i debatten som att det är en akut fråga och att det råder ett överhängande hot mot hela den svenska elförsörjningen här och nu. Jag tror att alla som deltar i debatten mycket väl vet att frågan är betydligt mer komplex och komplicerad än så. Men dramaturgin vinner på en förenkling. Så är det.

I Sverige råder en mix av skatter inom energiområdet. Det finns produktionsskatter och konsumtionsskatter. En del skatter är mer eller mindre av fiskal karaktär. Andra skatter avser att vara styrande och påverka beteende och konsumtion. En del skatter har säkert skiftat karaktär över tid. Därmed är också frågan om skatter och styrmedel ett mycket väsentligt inslag i det viktiga och utmanande arbetet som vi i Energikommissionen har att ta oss an. Det vet också dagens debattörer.

Skatter och styrmedel är väsentliga inslag i det som säkert kommer att bli kommissionens stora och viktiga utmaning, nämligen att hitta utformningen och ramverket för en framtida marknadsmodell för den svenska energipolitiken i en nordisk, europeisk och global kontext. Därför bör skattefrågan, inklusive frågan om effektskatten, behandlas i ett helhetsperspektiv, icke styckevis och delt. En isolerad prövning av en enskild skatt på området påverkar naturligtvis också helheten. Allt annat är oseriöst att påstå. Skatten påverkar både elmarknadens funktionssätt och naturligtvis också statens intäktssida. Vad kommer annars nästa veckas interpellationsdebatt att handla om? Då är det kanske fastighetsskatten på vattenkraft?

Fastighetsskatten på vattenkraft per producerad kilowattimme är högre och mer kännbar än effektskatten på kärnkraft. Som statsrådet nämnde tidigare har opinionsbildningen redan börjat i medierna.

När regeringen under 2015 föreslog och genomförde en höjning av effektskatten på kärnkraft framställdes den som en stor höjning. Stor i förhållande till vad – till historien, marknaden eller vad? Ja, effektskatten höjdes med 17 procent. Vad är det i pengar? I statsbudgeten är det beräknat till 250 miljoner kronor per år. På Nordpool Spot var reaktionen 1 öre per kilowattimme. Det säger något om det allmänna läget och den pressade situation som hela kraftbranschen befinner sig i.

År 2008 höjde dåvarande alliansregeringen effektskatten på kärnkraft med 24 procent. Mina frågor till Alliansens företrädare är därför: Vem har höjt effektskatten på kärnkraft mest? Är det alliansregeringen, eller är det

den nuvarande S-MP-regeringen? Alternativt kan frågan formuleras så här: Vad är mest, 17 eller 24 procent?

Vilken linje är det egentligen som gäller inom Alliansen i en sådan här debatt? Maria Weimer och Liberalerna förespråkar ett borttagande av effektskatten fullt ut. Kostnaden för det är någonstans runt 5 miljarder kronor. Moderater och kristdemokrater hedrar sin egen gamla skattehöjning och vill tillbaka till den nivån. Centerpartiet har sagt ja till regeringens förslag.

Jag skulle bli tacksam om jag fick ett svar från borgerligheten i en fråga som måste lösas inom Energikommisionens uppdrag. Vad som behövs är en bred blocköverskridande energipolitisk överenskommelse, för det är vad Sverige och svensk energipolitik behöver.

Anf. 30 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag tyckte att det sista inlägget från Ingemar Nilsson var symtomatiskt. Knäckfrågan både i det och i statsrådets inlägg är: Vad vill Socialdemokraterna?

Vi i Sverige möter ju ett flertal stora utmaningar inom det energipolitiska området, eftersom hushåll och företag behöver en trygg elförsörjning. Utmaningarna i dagens debatt är kärnkraftens utmaningar och behovet av att utöka vattenkraftsproduktionen – allt för att nå det högre samhällsnyttan att ha en trygg elförsörjning.

Jag tycker, fru talman, att energiministern på ett klokt sätt beskrev en hel del av de här utmaningarna. Men den gemensamma nämnaren för Ibrahim Baylan och Ingemar Nilsson är att de inte svarar på frågan vad Socialdemokraterna vill – bortsett från att det ska föras samtal och att man signalerar att det är dags för ansvarstagande. Jag delar uppfattningen att det är klokt att samtala och att det är bra att ta ansvar i en sådan viktig fråga som energipolitiken.

Vi kan, fru talman, konstatera att under det snart hela år Energikommisionen har jobbat har vi egentligen inte haft substantiella diskussioner mellan partierna i någon större utsträckning.

Jag kan konstatera att mitt parti och kollegorna i Alliansen har lagt fram serier av förslag i den energipolitiska debatten där vi i olika frågor pekar ut lösningar och vägar framåt. Det handlar till exempel om den vattenkraft som omnämns i Dagens industri i dagsläget. Moderaterna visar med ett antal konkreta förslag på hur vi kan värna men framför allt utöka vattenkraften för att klara effektfrågan och det framtida elsystemet i Sverige. Vi har också tillsammans med Alliansen pekat ut hur vi kan utveckla elnätet i det framtida svenska elsystemet.

Men frågan kvarstår: Vad vill Socialdemokraterna?

Det kommer upp en diskussion om att kärnkraften har lönsamhetsproblem vid kombinationen låga elpriser och höga kostnader. Det kommer, som Ingemar Nilsson med rätta säger, lite olika varianter av lösningar på detta från allianspartierna. Men det är lösningar och konkreta inspel.

Frågan kvarstår: Vad vill Socialdemokraterna? Vi vet inte. Svaret på det i interpellationssvaret, fru talman, är att det ska samtalas om det.

En fråga som jag gärna vill ha svar på från statsrådet Baylan är denna: Vad vill regeringen med det här? Ska effektskatten behållas, sänkas eller

Prot. 2015/16:61

2 februari

Svar på
interpellationer

tas bort? Och är statsrådet och regeringen beredda att titta på andra lösningar för att hantera kärnkraftens utmaningar, såsom att se över en fråga som placeringsreglerna för Kärnavfallsfonden?

Det handlar egentligen om att skicka signaler om vad det är för diskussioner vi kan ha. Ska vi ta det på allvar att ha en energikommission och ansvarstagande samtal krävs det att de politiska partierna kommer med konkreta förslag. Ännu har inte Socialdemokraterna eller Miljöpartiet gjort detta i kommissionens arbete. Jag hoppas att svar kommer, bland annat i den här debatten, fru talman.

Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det var ett antal frågor som jag ska försöka beta av inom mina fyra minuter.

Vad vill Socialdemokraterna? Det är mycket enkelt: Vi kommer i varje läge att agera från regeringens sida för att säkra Sveriges elförsörjning på ett sätt som gynnar såväl industrin som miljön och klimatet. Det är ett väldigt tydligt svar.

Det är också delvis ett svar på den fråga som Ann-Charlotte Hammar Johnsson ställde – om vi är beredda att agera på ett sådant sätt att vi säkrar elförsörjningen för industrin och näringslivet. Svaret är ja. Det är ett av de grundläggande målen med hela verksamheten och tillsättandet av den energikommission som just nu jobbar.

Såväl Lars Hjalmered och Jörgen Warborn som Maria Weimer efterlyser besked här och nu. Jag tror att det här är frågor som är så pass stora och viktiga för landets utveckling att det vore direkt oseriöst att försöka föra en förhandling från riksdagens talarstol. Jag har under mina tolv år i riksdagen aldrig varit med om att det har slutits några blocköverskridande överenskommelser här i talarstolen.

Däremot är vi, som svar på era frågor, beredda att diskutera varje del – ja, även effektskatten och kärnkraften – för att se till att vi får en bra utveckling som alltid säkrar elen till såväl våra hushåll som våra industrier, inte minst till den basindustri som har det här som en av sina viktigaste insatsvaror.

Jörgen Warborn frågar också vilka ytterligare frågor det kan handla om. Ja, en av de frågor som har kommit upp i kommissionens arbete när vi har haft diskussioner och samtal med såväl experter som branschen är marknadens funktionssätt.

I dag betalar vi huvudsakligen för elmängd. Det är ett system som visserligen har fått kritik men som ändå har fungerat hyfsat.

Vi är nu i en tid då alltmer av den produktion som kommer in på marknaden har nollmarginalkostnader. Det skapar helt nya incitament i sektorn.

I Tyskland, som har en hög andel väderberoende produktion, hade man förra året elpriser som gick från minus 75 öre, det vill säga att producenterna betalade 75 öre per kilowattimme, ändå upp till nästan en krona per kilowattimme som konsumenterna betalade.

Det här gör såklart att man måste fundera på hur det här ska ske så att vi inte bara kan garantera elmängd – det tror jag att vi i Sverige har väldigt goda förutsättningar att göra med vår vattenkraft, vår skog och vår vind som blåser ganska mycket mer än den i Tyskland – utan också försäkra oss om att vi har effekt i systemet varje dygn, varje minut, året runt. Då blir

frågan om marknadens design och funktionssätt väldigt intressant men också väldigt komplicerad. Man bör veta vad man gör innan man gör det.

Maria Weimer menar att en sänkning av effektskatten bara är en halvkväden visa och att det är ett borttagande som är det rätta. Jag tycker inte att man ska utesluta någonting innan man sätter sig ned och för den här typen av resonemang under våren.

Jag ser också framför mig att vi har ett gemensamt ansvar att lämna sådana besked att vi får en smidig utveckling i den svenska energisektorn mot vad som på sikt, hoppas jag, kommer att bli ett hundra procentigt förnybart system.

Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Tack, statsrådet! Det var glädjande att få ett svar ja. Det var tydligt.

Jag räknar med att det som jag beskriver som en bro från nutid till framtid också finns där. Det är ju nu det är skört, medan man tar sig från ett läge där man har skapat en situation som är besvärande och allvarlig fram till framtiden.

Jag skulle också vilja höra om statsrådet Ibrahim Baylan och Ingemar Nilsson förstår näringslivets och industrins oro, om de anser att den är befogad och tar den på allvar och om det kommer förslag som inte äventyrar resan framåt.

Jag vill avsluta med att undra: När han lämnar dagens debatt tillsammans med Ingemar Nilsson, vad kommer energiministern konkret att göra för att ge förslag till industrin om vad som ska hända här och nu?

Anf. 33 JÖRGEN WARBORN (M):

Fru talman! När regeringen tillträdde undersökte Vattenfall möjligheten att bygga ut reaktorer vid Ringhals. Sedan kom regeringsförklaringen, och signalpolitiken var igång. Plötsligt lade de raskt ned dessa planer. Därefter har det kommit besked om att fyra reaktorer i Sverige ska stängas. Det finns inga beslut, men enligt Vattenfall ligger det i farans riktning att samtliga av deras reaktorer kan komma att läggas ned.

Då är det intressant att höra statsrådet säga att regeringen i varje läge ska agera för att gynna industrin och klimatet. Jag tror att ett läge att gynna både industrin och klimatet vore att titta lite mer offensivt på kärnkraften. Att forska om ny kärnkraft vore en framåtriktad politik. Jag inser dock också att marknadsläget inte är optimalt.

Ingemar Nilsson raljerar lite om ettöreshöjningen. Men för Stora Enso, som jag nämnde inledningsvis, betyder det många miljoner kronor. Den där ettöringen är konkurrenskraft och betyder på sikt förlorade jobb i den svenska pappersindustrin. Ett öre kan låta lite men betyda mycket.

Jag skulle också uppskatta om statsrådet kommenterade Kärnavfallsfondens placeringsregler, för jag tror att det hänger lite i luften.

Jag tackar för debatten.

Anf. 34 MARIA WEIMER (L):

Fru talman! Vi får i alla fall *ett* besked från energiministern, och det är att Socialdemokraterna vill säkra svensk elförsörjning. Det låter betryggande. Det är något annat än det otydliga mantrat om 100 procent förnybart. Att säkra svensk elförsörjning låter bättre, tycker jag.

Frågan är om det ska ske genom att vi fortsätter att importera fossil el från Danmark och Tyskland, vilket vi gör vissa kalla vinterdagar, eller genom att starta oljekraftverken, som är skadliga för klimatet. Eller ska det ske genom att minska vår elproduktion så att vi inte längre kan exportera till de grannar som behöver och som är beroende av rysk gas och kolkraft?

Ingemar Nilsson nämner att tonläget är högt, och jag kan bara hålla med. Det är inte ofta som ordföranden i LO eller IF Metall går ut med så hård kritik mot en S-regering.

Anf. 35 INGEMAR NILSSON (S):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att Lars Hjälmereds inlägg är ganska belysande och beskrivande för komplexiteten i denna fråga och hur svårt det är. Är det något vi på Energikommisionens möten har försökt att förstå och lärt oss är det att systemtänkande är något vi måste ha i alla avseenden. Systemtänkande krävs.

Jag vågar påstå att det talas allt mindre om energi och problemet med bristen på energi. Det talas desto mer om behovet av effekt. En rent teknisk aspekt på det är att i detta fall är inget kraftslag unikt. Bortfallet av en kärnkraftsreaktor är inte ett mindre problem ur effektsynpunkt än om vinden mojnar, solen inte lyser eller vi får ett torrår. Oavsett produktionslag är effektfrågan central.

Det är också näringslivets tydligaste signal: Leveranssäkerhet och leverans kvalitet är A och O. Det är den viktigaste frågan för industrin.

Jag har full respekt för att 1 öre också är pengar, Jörgen Warborn. Men jag vågar påstå att Stora Ensos problem inte är energipriserna. Just nu har industrin i Sverige nämligen extremt låga energipriser. Kortsiktigt har industrin ett bra läge. Deras problem är på lång sikt. Konkurrensproblematiken för Stora Enso är att deras marknad håller på att försvinna för att folk har slutat läsa papperstidningar. Det är Stora Ensos och hela pappersindustrins problem, och jag tror att jag har hyfsade kontakter med den.

Låt mig understryka för Ann-Charlotte Hammar Johnsson det som har sagts tidigare: Att slå vakt om industrin är en förutsättning för svensk politik. Det kommer ingen annan signal från vårt håll.

Jag hoppas och önskar att Maria Weimer lyssnar på IF Metall och LO även i alla andra avseenden när det gäller svensk näringspolitik. Då tror jag att det blir betydligt bättre.

Anf. 36 LARS HJÄLMERED (M):

Fru talman! Jag tycker att en av frågorna vi kan ta med oss från denna debatt är: Vad vill regeringen? Det är en knäckfråga.

Jag förstår att det är lite svettigt för Ibrahim Baylan i samarbetet mellan S och MP med tanke på de djupa splittringar som finns i ett antal fundamentala energipolitiska frågor, till exempel när det gäller kärnkraften. Det gäller också den framtida vattenkraften, som jag hoppas att vi kan ha en seriös diskussion om. Vi vet ju att S-MP-regeringen är djupt splittrad i grundsynen om vad man vill med den svenska vattenkraften och att det kan vara lite jobbigt.

Det är därför vi ställer denna typ av frågor. Mitt parti och kollegorna i Alliansen har under ett års tid i kommissionens arbete lagt fram en serie av olika förslag och lösningar inom energipolitiken för vattenkraft, kärnkraft, elnät och mycket annat.

Även om det inte sker förhandlingar i dessa talarstolar och i detta forum förutsätts det för att det ska vara någon mening med denna typ av samtal att man kommer förberedd till bordet. Det krävs mer av en energiminister och en regering än att bara säga att det är viktigt att vi ska samtala och ta ansvar. Det handlar om att presentera någon typ av konkretion.

Fru talman! Alldeles nyss sa Ibrahim Baylan att han i praktiken är öppen för att ta betalt för effekt. Om kontentan av detta med marknadsdesign, upplägg, el, energi och effekt säger jag: Jättebra! Det är det vi har efterfrågat i ett års tid. Vi önskar oss mer konkreta inspel från regeringspartierna.

Vi har lagt mycket på bordet. Ska det vara någon mening med dessa samtal och vi ska kunna lösa en del kan man inte bara tala om samtal och att ta ansvar, utan då är det konkretion som gäller.

Då är vi tillbaka till att det kan vara jobbigt för Ibrahim Baylan med dessa konkreta frågor om kärnkraften: Är regeringens ambition att behålla, att sänka eller att ta bort? Är man villig att öppna för en diskussion vad gäller Kärnavfallsfonden? Är man det finns det goda möjligheter att klara det övergripande samhällsmålet som handlar om att få en trygg elförsörjning. Men då krävs det mer politisk handling och ansvarstagande av ministern och regeringen.

Anf. 37 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Det ingår i oppositionens roll att vara kritisk mot regeringens förändringar eller det man saknar. Det är själva grunden för arbetet i kamraren. Jag satt själv i opposition i åtta år. Men vad svensk industri, svenska hushåll och framför allt svensk energisektor behöver är färre tråtor och mer samarbete.

Det Lars Hjalmered sa om regeringen skulle jag kunna säga om Alliansen. Låt oss ta effektskattefrågan som ett exempel. Folkpartiet föreslår ett borttagande, medan Moderaterna vill stå kvar på den nivå som gällde under alla de år som den borgerliga regeringen regerade, det vill säga samma nivå som regeringen minus 250 miljoner, ungefär 4 ½ miljard. Centern har å sin sida accepterat den nivå som regeringen föreslog förra året.

Jag skulle kunna säga att av alla de förslag som Lars Hjalmered säger att de har presenterat har jag bara sett ett gemensamt. Det är att bygga ut näten, och det kan vi på en gång vara överens om. Det är inte den svåra frågan.

Men det gynnar inte den ganska svåra situation vi har i energisektorn att vi bankar varandra i huvudet på detta sätt. Kärnkraften har bekymmer på dessa prisnivåer och med de terminer som det handlas med, likaså vattenkraften och vindkraften. Alla kraftslag har det. Ska vi kunna säkra långsiktiga förutsättningar krävs det att vi lägger prestigen åt sidan. Regeringen är beredd att göra det.

Regeringen utesluter inte någon fråga i de diskussioner vi behöver föra för att skapa den trygghet som energisektorn så väl behöver så att vi alltid kan säkra el och effekt för svensk industri och svenska hushåll till konkurrenskraftiga priser.

Överläggningen var härmed avslutad.

**§ 13 Svar på interpellation 2015/16:312 om elområden, kärnkrafts-
avveckling och prisskillnader**

Anf. 38 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Jonas Jacobsson Gjørtler har frågat mig

1. om jag är beredd att nu ändra elområdesindelningen för att minska risken för prisskillnader mellan elområdena
2. om jag är beredd att – enligt det utredningsförslag som tidigare presenterats – nu uppdra åt Svenska kraftnät att garantera minimikapaciteten mellan elområdena för att minska risken för prisskillnader mellan dem
3. om jag är beredd att sänka effektskatten på kärnkraft för att undvika en situation där fler kärnkraftsreaktorer avvecklas i förtid
4. vilka andra åtgärder jag är beredd att vidta för att dels minska risken för skenande elpriser generellt, dels minska risken för prisskillnader mellan elområdena.

Jag vill börja med att tacka för frågorna kring elmarknaden. Det är viktiga frågor för Sveriges konkurrenskraft, såväl nu som i framtiden.

Vad gäller de inledande frågorna om elområden anser jag, precis som den tidigare energiministern och den tidigare regeringen, att Sydvästlänken först bör sättas i drift, även om den är försenad, och effekterna av denna analyseras innan eventuella marknadsingrepp kan vara aktuella.

Den långsiktigt bästa åtgärden för att eliminera eventuella prisskillnader mellan elområden är att förstärka överföringskapaciteten. Det vore att göra saker i fel ordning att först göra ett ingrepp på marknaden och sedan invänta idrifttagandet av Sydvästlänken.

Jag kan därtill konstatera att vi sedan flera år har generellt låga elpriser i Sverige och att prisskillnaderna mellan elområdena regelmässigt varit små. Mot denna bakgrund avser jag för närvarande att inte vidta några ytterligare åtgärder. Jag kommer dock noggrant att följa utvecklingen för att kunna agera om så bedöms nödvändigt.

Regeringen följer noggrant frågan om kärnkraftens lönsamhet. Regeringen ser behoven av stabil tillgång till el. Denna fråga är viktig i energisamtalen, också mot bakgrund av kärnkraftsägarnas signaler om att fler reaktorer än de fyra aviserade har lönsamhetsproblem.

Det var just mot bakgrund av de stora förändringarna inom energisektorn som regeringen redan i mars 2015 tillsatte en energikommission. I direktiven till Energikommissionen framgår att det ska göras en översyn av energipolitiken som omfattar långsiktiga förutsättningar för produktion, överföring, lagring och användning av energi.

Arbetet tar ett systemperspektiv för att säkerställa ett hållbart och konkurrenskraftigt energisystem med trygga leveranser av energi. I det arbetet ingår alltifrån att se över förutsättningarna för de enskilda kraftslagen till att genomlysna hela marknadens utformning. Alla de stöd, skatter och regler som hänger samman med energisystemet är uppe för diskussion inom ramen för Energikommissionen.

Vår viktigaste uppgift är att skapa en bred politisk uppgörelse som långsiktigt säkrar Sveriges elförsörjning på ett sätt som gynnar såväl den

svenska industrin och svenska hushåll som miljön och klimatet. Regeringen avser att diskutera med övriga partier i Energikommissionen hur detta kan genomföras.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 39 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Jag tackar energiministern för svaret.

I den tidigare debatten kom vi in en del på frågor om energibalans kontra effektbalans. Det är intressant eftersom den interpellation som jag har ställt och som berör elområden, som kanske är huvudfrågan, handlar just om effektbalansen och problemen med denna i södra Sverige.

Det är ett välkänt problem som har funnits länge. Problemet förvärrades dramatiskt när de två kärnkraftsreaktorerna i Barsebäck avvecklades 1999 och 2005. Sedan har vi fått den elområdesindelning som gör att priserna nu kan vara olika i olika delar av landet. I den södra delen av Sverige, där det är ont om produktion men där man har en hög konsumtion av el, får man lätt effekten att priserna drar iväg.

Situationen förvärrades tydligt i januari. Vi kunde under några dagar se att prisskillnaden var högst signifikant. I södra Sverige var det under några dagar mer än dubbelt så dyrt som i norra Sverige.

Det är tydligt att det finns ett problem. Att problemet riskerar att förvärras när ytterligare kärnkraftsreaktorer avvecklas står också helt klart. Samtliga kärnkraftverk befinner sig i elområde 3, det vill säga nära elområde 4, som är hårdast utsatt i dag, och det kommer att förvärra problemen.

Energiministern säger i sitt svar att det vore att göra saker i fel ordning att först göra ett ingrepp på marknaden och sedan invänta idrifttagandet av Sydvästlänken – detta som en förklaring till varför han inte vill agera just nu. Därmed får ministern det att låta som om det är en fri och oreglerad marknad där han helst vill undvika att gå in och störa.

Men problemet, fru talman, är att det inte stämmer. Det finns få marknader som är så hårt reglerade och påverkade av politiska beslut som energimarknaden. Det är således politiska beslut som har skapat den bekymmersamma situation vi nu ser i Sydsverige.

Stängningen av de två reaktorerna i Barsebäck, som jag nämnde tidigare, drevs igenom av socialdemokratiska regeringar 1999 och 2005. Det var politiska beslut som förvärrade situationen och den effektbrist som redan fanns i södra Sverige. Det skedde utan att några beslut fattades som kunde lösa problemet, trots att det varit känt i flera decennier.

När energiministern säger att han inte avser att vidta några ytterligare åtgärder med hänvisning till att han inte vill göra ingrepp på marknaden tycker jag att det är en ganska märklig och bakvänd logik.

Jag ser det så här: Om det hade varit en fri marknad hade jag förstått att ministern vill avvakta och undvika att lägga sig i och störa marknaden, men på en marknad där det är just politiska beslut som har skapat en orimlig situation där hushåll och företag i södra Sverige nu får betala dyrt är det direkt ansvarslöst att inte vara beredd att agera för att åtgärda problemet.

Det är politiska beslut som har skapat problemen, och det krävs politiska beslut för att åtgärda dem. Det finns förslag till lösningar, som jag redogör för i interpellationen. Som jag ser det är det bara för energiministern och regeringen att sätta igång. Det finns färdigutredda förslag, och

regeringen skulle om den ville kunna agera omgående för att lösa problemen eller åtminstone minimera dem.

Min direkta följdfråga till energiministern är: Varför vill inte regeringen och energiministern agera för att genom politiska beslut lösa de problem som skapades av politiska beslut i slutet av 1990-talet och början av 2000-talet?

Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Fru talman! Låt mig inledningsvis säga att jag håller med Jonas Jacobsson Gjörtler om att det inte är bra att konsumenter möter olika priser, åtminstone inte långsiktigt. Jag, liksom den tidigare moderatledda regeringen, anser att en förstärkning av överföringsförmågan är den bästa lösningen för att jämna ut prisskillnaderna i Sverige.

Jonas Jacobsson Gjörtler säger att det är politiska beslut. Ja, det är det i allra högsta grad. Inte minst är det överstatliga politiska beslut. När prisområdena infördes under den förra regeringens tid var det inte därför att vi politiskt beslutade det i denna riksdag, utan det skedde efter kontakter mellan Svenska kraftnät och EU-kommissionen, som ansåg att man bröt mot den inre marknaden.

Såttillvida är detta ingen ny fråga. Det är heller inte nytt att den diskuteras i denna kammare. Jag har roat mig med att titta igenom hur debatten här har låtit. När vi socialdemokrater var i opposition ställde vi sådana här tuffa interpellationer till den dåvarande regeringen. Även då var Jonas Jacobsson Gjörtler aktiv i debatten. I en interpellation från tisdagen den 29 november 2011 argumenterade han exakt som jag nu har gjort, för det var precis så den förra regeringen argumenterade.

Såttillvida kan vi inte vara hur ansvarslösa som helst, eftersom vi båda har argumenterat på ungefär samma sätt. Det är detta som är det praktiskt rimliga och som vi kan förena med de regler som gäller i Europeiska unionen.

Jag ska citera interpellanten, för jag tycker att det som han sa i interpellationsdebatten var väldigt klokt: ”Jag tycker att det är anmärkningsvärt att man försöker skrämma upp invånarna i södra Sverige genom att överdriva effekterna. Prisskillnaderna kommer inte att vara stora hela året. De kommer kanske inte ens att finnas under hela året.”

Det är sant. Jag tycker att det var klokt resonerat då. Jag tror också att det är viktigt att vi nu jobbar gemensamt, inte minst inom Energikommissionen, för att bygga ut överföringskapaciteten så att vi inte behöver ha olika prisområden i vårt land.

Jag tycker att vi i grund och botten långsiktigt ska eftersträva att elektricitet ska flöda över i alla delar av landet så att vi kan ha ett och samma pris för elektricitet. För att detta ska kunna förenas med de politiska beslut som Jonas Jacobsson Gjörtler tar upp krävs att vi gör något åt flaskhalsarna.

En del arbete är igång. Svenska kraftnät har dessutom ökat sina ambitioner när det gäller investeringar i näten. På sikt hoppas jag att vi kommer dithän att både Jonas Jacobsson Gjörtler och jag kan bli glada åt att vi inte har prisskillnader och därmed olika priszoner i vårt land.

Herr talman! Tack, energiministern! Jag får ge energiministern att det är lite fyndigt när man kan leta upp gamla anföranden, ta upp vad som har sagts i tidigare debatter och vända det mot debattören. Man ska väl dock komma ihåg och konstatera det är en hel del som har hänt sedan dess.

Till exempel genomförde alliansregeringen den snabbutredning som jag har nämnt i en motion, och jag har också i interpellationen tagit upp de förslag som presenterades. Alliansregeringen såg alltså de här problemen och gjorde något. Man lät snabbutreda förslag för att man skulle kunna göra något åt dem. Det är det som gör att det nu finns färdiga förslag som den nuvarande regeringen skulle kunna använda för att försöka lösa detta. Men energiministern vill inte det utan säger att det är bättre att avvakta. Jag tycker att det är lite olyckligt.

Vi kan vara helt överens om att det långsiktiga problemet löses bäst genom att man bygger ut överföringskapaciteten; därom är vi helt överens. Frågan handlar inte så mycket om det, om det långsiktiga, utan snarare om problemen på kort sikt. Där ser vi att läget snabbt riskerar att förvärras. Vi har redan sett att prisskillnaderna ökar. Jämfört med hur det har sett ut tidigare verkar det som om det är större känslighet i systemet redan nu. När kärnkraftsreaktorer börjar avvecklas kommer problemet sannolikt att förvärras ytterligare. Vi har dessutom en kabel till Baltikum som tas i drift inom kort. Den kommer sannolikt under en större del av tiden att vara en kabel där vi exporterar el. Den försämrar alltså effektbalansen i södra delarna av Sverige, i område 3 och område 4, där kabeln ansluter.

Detta understryker bara att det är mer angeläget nu än någonsin att göra något åt det här problemet.

Jag vill gärna säga att jag tycker att det var en dålig modell redan från början. Det stämmer inte som energiministern säger att det är överstatliga beslut att göra just på det här viset. Det var så att EU-kommissionen krävde att Sverige skulle göra något annat än det man gjorde då, det vill säga vrida av strömkranen till Danmark när det blev problem – det fick man inte göra av konkurrensskäl. Men EU-kommissionen sa inte att man skulle göra precis så här – dela in Sverige i fyra elområden – utan det var en modell som valdes av Svenska kraftnät.

Jag har hela tiden tyckt att det var en dålig modell, vilket jag också har framfört, bland annat, tror jag, i de debatter som energiministern hänvisar till. Det hade gått att göra på andra sätt, till exempel på det vis som beskrivs i den snabbutredning som jag tidigare har refererat till.

I den utredning som gjordes när man från början diskuterade att alls göra en indelning i elområden sa man att man inte skulle göra en indelning i fyra områden på det sätt som sedan gjordes. Jag har aldrig lyckats få någon bra förklaring från Svenska kraftnät eller från någon annan till att det ändå blev på det viset.

Jag kan hålla med energiministern om att vi inte ska skrämman upp konsumenterna. Det finns ingen anledning att förstora eller förvärra problemen. Men det finns heller inte skäl att göra det motsatta, det vill säga att ignorera dem eller låtsas som om problemen inte finns. Vi ser att elprisskillnaderna mellan de olika områdena verkar öka. Det kostar pengar för hushåll och företag i södra Sverige.

Det finns sätt att lösa detta. Regeringen kan – om man vill. Min fråga till energiministern kvarstår: Varför är regeringen inte beredd att göra något för att lösa de här problemen?

Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Missförstå mig inte, herr ledamot! Det du sa tog jag inte upp för att använda det emot dig, utan jag håller med dig. Jag håller precis med om det du sa i den debatten. I grunden är detta inte bra. Men vi har dessa elområden just därför att Svenska kraftnät annars hade kunnat åka på rejäla böter. Jag är inte tillräckligt mycket expert för att kunna säga att detta är den mest optimala lösningen. Men det var detta man beslutade i den förra regeringen, och det är det vi har i dag.

Den förra regeringens hållning i den debatt som jag läste, den hållning som stöttades av ledamoten, var: Låt oss först bygga ut näten för att därefter bedöma om det behövs något ytterligare. Jag är inte alls främmande för att vidta ytterligare åtgärder. Men precis som den förra moderatledda regeringen skulle jag vilja avvakta att Sydvästlänken kommer på plats och se effekterna av den, för att därefter göra en bedömning, kanske till och med tillsammans, av vad vi behöver göra ytterligare för att minimera de här effekterna.

Det är precis som ledamoten säger: Med de besked som vi har om de äldsta 70-talsreaktorerna riskerar skillnaderna att öka. De beräkningar som finns från Energimarknadsinspektionen visar på att de kan öka från i dag i genomsnitt 1 öre per kilowattimme till 1,7 öre per kilowattimme.

Jag kan försäkra Jonas Jacobsson Gjörtler och dem som lyssnar på debatten att vi tar detta på fullaste allvar. Men precis som den förra regeringen resonerade och precis som Jonas Jacobsson Gjörtler resonerade är det viktigt att ta detta i rätt ordning så att det följer de regler som finns inom Europeiska unionen, som är grunden till att vi har den ordning som vi har i Sverige i dag.

Anf. 43 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Det gläder mig att energiministern håller med mig om att det i grunden inte är en bra lösning. Jag delar dock inte bilden av att Svenska kraftnät riskerade böter. Det hade man kunnat få om man inte hade gjort något alls. Men det fanns som sagt andra alternativ, och jag tror att man, om man hade valt en annan modell, hade kunnat lösa detta på ett sätt som inte hade skapat dessa stora prisskillnader. Därav följer angelägenheten av att göra något just nu.

Jag är väl medveten om att den tidigare regeringen hade positionen att det var klokt att avvakta utbyggnaden av Sydvästlänken. Det byggde på att vi såg att prisskillnaderna inledningsvis inte alls var särskilt stora. Sedan skulle man göra en bedömning av om det behövde göras något mer. Men jag tror att alla regeringar, oavsett partifärg, behöver vara beredda att göra omprövningar: Om läget i omvärlden förändras drastiskt måste politiken också våga förändras.

Här ser vi avgörande och viktiga förändringar. Vi ser att elpriserna redan drar iväg och prisskillnaderna ökar. Vi ser att kärnkraftsreaktorer är på väg att avvecklas i närtid. Om några år kommer problemet att förvärras genom att vi har ännu mindre elproduktion i södra Sverige. Vi vet också

att den kabel som ansluts till Baltikum kommer att göra att mer effekt riskerar att försvinna ut ur landet, och då kommer prisskillnaderna sannolikt att öka – även när Sydvästlänken kopplas in.

Min enkla uppmaning till energiministern är: Se läget för vad det är! Läget har förändrats. Det är annorlunda än vad det var under den förra regeringen. Det gör att det är mer angeläget att agera nu än vad det har varit tidigare. Jag skulle önska att energiministern gick hem och än en gång gick igenom förslagen och en gång till överväger om det kanske inte är lämpligt att agera med det snaraste.

Anf. 44 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S):

Herr talman! Tack, Jonas Jacobsson Gjörtler, för en bra diskussion i en fråga där vi principiellt egentligen har samma hållning! Det handlar om att långsiktigt eftersträva att landet är ett enda prisområde och att agera för att bygga bort de flaskhalsar som finns i systemet så att detta kan förverkligas.

Den stora förändringen i dag gentemot när den förra regeringen satt är egentligen att elpriserna är betydligt lägre. Sverige är betydligt större nettoexportör av elektricitet. Visst kommer vi – förutsatt att inga åtgärder vidtas – att se en större skillnad. Enligt Energimarknadsinspektionen blir det i så fall en ökning från i genomsnitt 1 öre per kilowattimme till 1,7 öre per kilowattimme.

Jag kan försäkra ledamoten att jag kommer att följa den här frågan noga. Det gäller både vad som händer på marknaden när Sydvästlänken kommer på plats – den har ju, som ledamoten väl känner till, försenats något – och om det behövs ytterligare åtgärder på kort sikt. I så fall är jag inte alls främmande för att vidta åtgärder. Men låt oss göra saker och ting i rätt ordning. Det är den hållning som denna regering har, och det är samma hållning som den regering som ledamotens parti ledde hade.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellationerna 2015/16:297, 310 och 321 om försenade EU-ersättningar

Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Eskil Erlandsson har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att säkerställa att berättigade stöd kan betalas ut så snart som möjligt och vilka åtgärder för framtiden jag avser att vidta för att säkerställa att ansökningsförfarande och utbetalningar kan ske med klara villkor och tydliga förutsättningar framöver.

Anders Forsberg har frågat mig vilka åtgärder jag kommer att vidta för att säkerställa att 2015 års EU-ersättningar betalas ut till de svenska bönderna så snart som möjligt och om jag kommer att verka för någon form av ersättning för de bönder som tvingas vänta orimligt länge på sina EU-ersättningar.

Anders Forsberg har även frågat mig om jag avser att verka för att tidigare utbetalningarna av förskott för direktstöden och landsbygdsstöden i enlighet med de möjligheter som EU-förordningen 1306/2013, artikel 75, anger.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Låt mig börja med att säga att tydliga villkor för stöden är av mycket stor betydelse för att ansökningar och utbetalningar ska fungera så smidigt som möjligt utan risk för återkrav och sanktioner. Något som också är av stor vikt är att it-system för kontroll och handläggning av de nya stöden finns på plats så att utbetalningarna blir korrekta från början, vilket också minimerar risken för återkrav och sanktioner.

Sverige har under flera år kunnat betala ut merparten av jordbrukarstöden redan i december månad det innevarande stödåret. Enligt EU:s regelverk kan utbetalning av gårdsstöd ske ända fram till den 30 juni nästkommande år, och för flera miljöersättningar finns ingen tidsgräns för utbetalning av 2015 års stöd. Utbetalningarna av 2015 års stöd sker alltså senare jämfört med tidigare år i Sverige men inte senare än vad EU-reglerna kräver.

Det har varit stora reformer av jordbruks-, landsbygds- och fiskepolitiken som har införts samtidigt. Det har även varit en utdragen förhandlingsprocess där Europaparlamentet, rådet och EU-kommissionen skulle enas om politiken. Senare i processen behövde Sverige även svara på 333 frågor från EU-kommissionen innan det svenska landsbygdsprogrammet blev godkänt.

Det ingår i Jordbruksverkets uppdrag att betala ut stöden så tidigt som EU:s regelverk medger. År 2015 var ett speciellt år då Jordbruksverkets arbete med de nya it-system som krävs för de nya stödformerna försenades, bland annat på grund av sena besked från EU-kommissionen. Trots detta kunde merparten av gårdsstödet och miljöersättningar för bete och vall betalas ut i december 2015. Jag räknar med att situationen för de stöd som infördes år 2015 kommer att vara tydligare redan under stödåret 2016.

Sverige avser dessutom att påbörja diskussioner med EU-kommissionen och andra medlemsländer om möjligheter och eventuella behov av undantagsregler för att möjliggöra förskott på 2016 års gårdsstöd utifrån samma principer som gäller för miljöersättningarna och kompensationsstödet.

När det gäller frågan om kompensation till lantbrukarna på grund av att utbetalningarna inte görs vid samma tidpunkt som tidigare år saknas stöd för att sådan kompensation ska utgå, eftersom utbetalningarna genomförs inom de tidsramar som föreskrivs i EU-reglerna.

Reformerna har varit omfattande, och det är en stor utmaning för berörda myndigheter att genomföra politiken. Det är därför viktigt att vi tar vara på erfarenheter av de senaste årens arbete i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar nästa gång som nya stöd och regler ska införas i medlemsstaterna. En utvärdering av genomförandet av den nya jordbrukspolitiken genomförs därför inom ramen för Sveriges förberedelser inför kommande jordbruksreformer.

Jag vill även understryka att både Jordbruksverket och Näringsdepartementet för kontinuerliga diskussioner med näringen och andra berörda aktörer i syfte att förtydliga lägesbilden och se hur stöden kan förenklas. Dessa diskussioner är viktiga bidrag till myndigheternas arbete. Jordbrukskommissionärens förenklingsinitiativ är också av stor betydelse för en enklare och mer kostnadseffektiv framtida jordbrukspolitik. Regeringen är mycket aktiv i detta arbete i syfte att åstadkomma förenklningar som har betydelse för enskilda lantbrukare. Samtidigt är det viktigt att kommande

förändringar genomförs med god framförhållning, vilket bidrar till att bevara en stabilitet i regelverket.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 46 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag tackar för det svar som jag och mina medinterpellanter har fått på våra interpellationer till statsrådet.

Jag och mitt parti, Centerpartiet, menar att regeringen nu måste säkerställa att de villkor och förutsättningar som gäller och kommer att gälla framöver är klara och tydliga så att företagaren, lantbrukaren, kan planera för sin verksamhet också i framtiden. Dessutom måste vi, för att underlätta den situation som är just nu och som är svår för många företagare, titta på vilka rutiner som finns hos myndigheter och organisationer som har att hantera de stödutbetalningar som bönder är berättigade till och hur man permanent eller tillfälligt kan ändra på saker och ting för att underlätta i den situation som är just nu.

Jag tycker alltså att statsrådet och regeringen som helhet måste vända på alla stenar och kolla på alla de förslag som finns eller som kan komma för att underlätta för lantbrukaren i den situation som är just nu. Då räcker det inte att sitta still i båten som statsrådet, enligt min uppfattning, gör och hoppas på att saker och ting löser sig, utan man måste ta aktiva steg för att komma till rätta med den situation som är just nu. Statsrådet måste leverera besked så att lantbrukaren kan planera för till exempel det kommande året men också för en lite längre tidsperiod.

Statsrådet säger i svaret: ”Jag räknar med att situationen för de stöd som infördes år 2015 kommer att vara tydligare redan under stödåret 2016.”

Hur avser statsrådet att säkerställa att så blir fallet? Jag ser inget svar på den frågan i det svar som har kommit.

Statsrådet säger även följande i svaret: ”En utvärdering av genomförandet av den nya jordbrukspolitikens genomförs därför inom ramen för Sveriges förberedelser inför kommande jordbruksreformer.”

Givetvis är det viktigt att långsiktigt dra lärdomar av vad som har skett kring utbetalningarna av stöden för år 2015. Men avser ministern att säkerställa att erfarenhet dras när det gäller hanteringen av det som har varit kring stöden för 2016?

Jag har också en annan fråga som jag vill ställa. Är statsrådet villig och beredd att titta på till exempel de förslag som har diskuterats och som finns i luften? Det gäller till exempel att göra en stor delutbetalning av stödpenningarna och i efterhand göra de kontroller som ska och måste göras.

Till sist vill jag fråga följande: Vilken beredskap har statsrådet för att möta den eventuella konsekvensen av ett utslag i Högsta domstolen för att ge lantbruket krediter på de EU-stöd som en lantbrukare kan förvänta sig?

Anf. 47 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Jag får tacka för svaret från landsbygdsministern.

Svensk livsmedelsproduktion har en stor potential, och de gröna näringarna sysselsätter uppskattningsvis 400 000 personer i Sverige. Svensk livsmedelsindustri har ett exportvärde som motsvarar ungefär 70 miljarder kronor, och därtill är det till exempel positivt med en svensk livsmedels-

strategi där konkurrenskraften uppmärksammas. Vi från Sverigedemokraterna ser att det är av största vikt att många av Konkurrenskraftsutredningens förslag blir verklighet inom den nationella livsmedelsstrategin.

Insatserna är nämligen höga. Fortsätter den kräftgång för det svenska jordbruket vi hittills har sett sedan EU-inträdet riskerar det att leda till kanske 20 000 förlorade jobb direkt kopplade till näringen och kanske ytterligare 20 000–25 000 förlorade arbetstillfällen inom branscher som är kopplade till de gröna näringarna.

Vi sverigedemokrater anser att grunden för ett livskraftigt och konkurrenskraftigt jordbruk är att svenska bönder tillåts verka på likvärdiga villkor. Då är ambitiösa regler vad gäller djurskydd och miljö givetvis för det mesta positivt, men dagens skatte- och regelsystem leder också till att många bönder tvingas lägga ned sin verksamhet. Det leder endast till en ökad import av livsmedel med betydligt sämre djurvälstånd och miljöprofil. När många lantbrukare dessutom tvingas vänta i upp till ett och ett halvt år på att få sin slututbetalning av EU-ersättningarna påverkas likviditeten direkt negativt på gårdarna, vilket i sig leder till ytterligare missmod i en redan hårt prövad bransch.

Herr talman! Enligt Jordbruksverkets regleringsbrev för 2015 ska Jordbruksverket styra handläggning och kontroll samt noggrant följa utvecklingen under stödåret, för att säkerställa att direktstödet till lantbruket och stöd till landsbygdsutveckling i så hög grad som möjligt betalas ut så tidigt som regelverket tillåter. Myndigheten ska även undersöka möjligheten till förskottsutbetalningar av stöd inom ramen för EU:s regelverk. Man kan fråga sig om ministern anser att myndigheten har följt den instruktionen.

Det andra man kan fråga sig är: I vilka förekommande fall kan enskilda företagare skylla på ett it-system när de inte betalar in moms eller sociala avgifter till staten i tid? Om du som lantbrukare till exempel missar att skicka in en ansökan om EU-ersättning i tid dras det omedelbart en procentavgift beroende på förseningsgraden, och du kan till och med bli av med hela stödet från kommande ersättningar – oavsett vilka skälen må vara. När du som lantbrukare i din tur tvingas vänta upp till ett och ett halvt år på EU-ersättning och i många fall tvingas låna för att klara likviditeten finns det dock inga motsvarande åtgärder.

Känner ministern ett ansvar för den likviditetskris statens bristfälliga hantering faktiskt har försatt tusentals lantbrukare i? Känner han ett ansvar för övervältringen av kapitalkostnader på den enskilda svenska bonden?

Anf. 48 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Detta är en fråga som diskuteras oerhört mycket ute bland svenska jordbrukare. Så sent som i går var jag på ett LRF-möte i Uddevalla, och jag kan förstå den bitterhet som finns och som är väldigt tydlig.

På något vis ställer man väldigt höga krav på våra svenska lantbrukare när det gäller att söka EU-stöden – man ska vara ute i rätt tid, och det faller väldigt snabbt undan om alla krav inte uppfylls. När EU-ersättningarna nu inte betalas ut i tid, som man tycker, är det klart att vi alltid kan säga att det inte bryter mot EU-reglerna. Hur som helst tycker jag dock att statsrådet i sitt svar borde ha vänt lite grann på perspektivet. Det är ett väldigt tydligt myndighetsperspektiv i svaret.

Det är klart att det finns förklaringar; jag känner också till detta med att man har haft svårt med it-systemen och att det krävs kontroll och handläggning på ett bra och rättssäkert sätt. Det är inte tu tal om det, men om du står som lantbrukare i Sverige i dag och vet att du har rätt till en ersättning är detta en väldigt dålig förklaring. Som nämndes tidigare i debatten finns det nästan inget annat sammanhang där man kan säga ”Tyvärr hade vi ett it-system som inte uppfyllde kraven”. På ett företag skulle den förklaringen när det gäller en löneutbetalning definitivt gå ganska dåligt.

Jag har fått mig en annan sak till del. Det talades här om miljöersättningarna och att de kan ligga ännu senare i systemet. Det blir också en problematik kring dem som jobbar med just miljöersättningar och ersättningar för kollektiva nyttigheter – det kan röra betesmark, mosaikmarker och så vidare. Där har man lovat att stöden ska utbetalas i oktober 2016. Problematiken uppstår när utbetalningar börjar vävas in i varandra. Man kan liksom inte lära av året före om det skett ett misstag, utan man går vidare. Man får aldrig stämna av när allting flyter ihop. Jag vet inte om det är sant eller inte sant, men vi kan se att människor på vissa ställen får ut 2016 års ersättningar innan de får slutbetalningen för 2015. Då blir det naturligtvis helt omöjligt att kontrollera detta.

Även om myndigheten kan ha sakliga förklaringar – och jag tvivlar inte alls på att man kanske gör sitt bästa för att få ordning på it-systemen – är det trots allt enskilda människor och företagare som har räknat med de här pengarna som drabbas. Det handlar om att se någon som helst långsiktighet i bedrivandet av sådan här verksamhet. Man kan tycka vad man vill om stöden, men nu har vi de stöd vi har. De finns faktiskt långsiktigt med i systemet.

Jag tycker alltså att statsrådet kan kommentera detta lite grann. Jag tycker att det Eskil Erlandsson var inne på när det gäller delutbetalningar är en idé. Man kan ju lägga sig inom någon typ av säkerhetsmarginal – om man betalar ut 75 procent lär det väl inte kunna uppkomma ett så himmels stort fel. Det kan statsrådet gärna också få kommentera.

Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jag är mycket väl medveten om att EU-stöden har mycket stor betydelse för våra lantbrukare och särskilt för mjölkbönderna i den speciella situation de är i.

Det gäller att vara förberedd för att kunna betala ut i tid. Så var det inte den här gången. Det gläder mig faktiskt att Centerpartiet och Eskil Erlandsson äntligen har kommit till insikt om att det gäller att vara förberedd för att också jordbruken ska kunna få ut detta i tid. Så var det inte. När vi tog över den 3 oktober 2014 fanns det 333 utestående frågor. Det var inte väl förberett.

När det gäller detta med att betala ut så mycket som möjligt måste jag ändå säga att jag tycker att Jordbruksverket har jobbat oerhört hårt med detta. Man har betalat ut 7 av 9 miljarder i december – 7 av 9. När det gäller kompensationsstödet, som är på 1,2 miljarder, betalas 1 000 miljoner ut i mars och 200 miljoner i november. När det gäller stödet för omställning till ekologisk produktion kommer 85 procent av stödet att betalas ut i mars. Slututbetalningarna för förgrönings- och nötkreatursstöden sker i juni. Man har alltså jobbat oerhört intensivt, och principen har varit att

betala ut så mycket som möjligt till så många som möjligt. Det har man faktiskt lyckats med. Man har redan i december fått ut 7 av 9 miljarder.

När det sedan gäller att man inte har it-system som var anpassade till den nya jordbrukspolitiken – nej, det var en helt ny politik som gjorde att alla it-system måste göras om. Vi har gett extra anslag till Jordbruksverket för att man ska jobba fram detta. Det fanns inte resurser att jobba snabbare. De har gjort ett enormt jobb.

När det gäller att tidigareläggning av utbetalningar för 2016 skulle kunna bli en kompensation är det vissa av stöden man skulle kunna betala ut under oktober månad. Jag följer detta och har en dialog med Jordbruksverkets generaldirektör i de här frågorna, väldigt ofta, för att man ska klara av att betala ut 2016 års stöd tidigare.

Anders Forsberg tar upp konkurrenskraften, och det är en jätte viktig fråga. En viktig del i konkurrenskraften är att komma igång med arbetet med den nationella livsmedelsstrategin. Det är en långsiktig del, men jag ska ta upp några kortsiktiga saker vi har gjort för att öka konkurrenskraften.

EU gick ut med så kallade nationella kuvert till mjölkbönderna. Sverige finansierade till hundra procent de 152 miljoner som betalades ut för det här.

När det gäller dieselskattereduktionen, som den förra regeringen sänkte från 2,34 till 90 öre, höjer vi den till 1,70. Det är alltså 900 miljoner under en treårsperiod in i lantbruks- och skogsverksamheterna. Vi avsätter 150 miljoner till klövvårdsinsatser, nya pengar, och 10 miljoner till rådgivning. Vi har fördubblat exportgodkännandet till Livsmedelsverket och Jordbruksverket till 10 miljoner årligen för att kunna komma ut på nya exportmarknader. Vi har också permanentat Lantbruksrådet i Peking, som ska jobba med exportfrämjande åtgärder i både Kina och Hongkong. Det är en kostnad på 3 miljoner per år. Och vi har fördubblat metangasstödet till jordbrukarna till 60 miljoner per år.

Det är alltså redan en massa saker gjorda på konkurrenskraftssidan. Det finns säkerligen fler saker att göra, och många av dem diskuteras också i diskussionen om den nationella livsmedelsstrategin.

Regeringen har verkligen handlat snabbt för att få på plats delar av det som Konkurrenskraftsutredningen tar upp.

Anf. 50 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Jag skulle vilja inleda mitt inlägg med två gamla uttryck. Det ena är att tomma tunnor skramlar mest. Det andra är att när argumenten tryter höjer du rösten. Jag tycker inte att vi på något enda sätt fick svar i statsrådets inlägg nyss på en enda av de frågor som framförts från den här talarstolen.

Det är, vill jag dessutom konstatera, statsrådet och regeringen samfällt som har ansvaret för resurstilldelningen till de myndigheter som styr till exempel utbetalningen av stöden.

Jag ställde frågan tidigare: Vad gör regeringen, och hur säkerställer regeringen att statsrådets intentioner om vad som ska ske verkligen kommer att ske? Nu när jag har chansen vill jag dessutom lägga till frågan: När kan ett besked komma om det som statsrådet står här och pratar om blir verklighet eller inte? Eller blir det som med de 500 miljoner som vi för ungefär

ett år sedan stod och diskuterade som en lånemöjlighet, det vill säga att det blir intet av statsrådets ord?

Jag vill avsluta med att säga att där har statsrådet en möjlighet. Och jag förutsätter att det var verklighet att de 500 miljonerna fanns och fortfarande finns kvar, för de är ju inte utnyttjade. Skulle man inte kunna tänka sig att statsrådet undersöker möjligheten att förskotta de viktiga stödpengarna till landets jordbruksföretagare genom det lånelöfte som jag förutsätter att statsrådet har fått från finansministern? Är det inte värt att undersöka? Är det inte värt att göra någonting för att underlätta för ett stort antal lantbruksföretagare i vårt land i den ytterst allvarliga situation som de i dag är i?

Anf. 51 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Jag noterar som sagt landsbygdsministrernas ambitioner för jordbruket, och det är nog inte att missta sig på att han har en vilja.

Danmark har betalat ut 97 procent av sina stöd i år fram till i går, medan Sverige har betalat ut 80 eller kanske 85 procent.

Det finns fler saker att göra.

Jag noterar också ministrernas stora ambitioner inför 2016 års hantering av stödutbetalningarna. Men med tanke på de nya LFA-områdena och flera nya ersättningsformer, vad talar för att ministrernas löfte verkligen går i uppfyllelse?

Jag vill också påminna om att jag i somras i en skriftlig fråga till ministern lyfte fram de farhågor som nu tyvärr har besannats. Då var svaret att Jordbruksverket gör allt de kan för att klara sitt uppdrag. Räckte det? Uppenbarligen inte. Hur kan ministern då vinnlägga sig om att få bekräftat att de kommer att göra det i år?

Landsbygdsministrernas svar på frågan om en eventuell kompensation, som man kan läsa i svaret, är tyvärr också missledande, för ministern skriver följande i svaret: ”När det gäller frågan om kompensation till lantbrukarna på grund av att utbetalningarna inte görs vid samma tidpunkt som tidigare år så saknas stöd för att sådan kompensation ska utgå eftersom utbetalningarna genomförs inom de tidsramar som föreskrivs i EU-reglerna.” Men det som är intressant är ju inte om det krävs en kompensation utan om det är möjligt att utge en kompensation. Jag kan inte överblicka om det finns några hinder för att det skulle kunna ske frivilligt, men jag tycker att det borde kunna ske om det sker med inhemska medel. Allt handlar ju om prioriteringar, att hålla löften och ge stabila ekonomiska förutsättningar för det svenska jordbruket.

Nåväl, nu när regelverken och kontrollsystemen finns på plats för de nya stöden bör det kunna gå att tidigarelägga utbetalningarna jämfört med 2015, då de stora och sena reformerna genomfördes.

Som har nämnts i svaret, och som jag nämnde i min interpellation, kan EU:s medlemsländer, enligt EU-förordningen 1306/2013, artikel 75, redan från den 16 oktober betala ut ett förskott på 75 procent av landsbygdsstöden och 50 procent av direktstöden. Ministern nämner i svaret men inte mer konkret hur han vill driva på för att man ska kunna tidigarelägga utbetalningarna av förskotten i enlighet med de möjligheter som EU-förordningen anger.

Prot. 2015/16:61

2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 52 LARS TYSKLIND (L):

Herr talman! Det här är en av de åtgärder som vi liberaler tyckte kunde vara rimliga när vi började diskutera mjölkkrisen under förra året. Vi ställde oss inte bakom att vi skulle stödköpa mjölkprodukter på EU-nivå. Men det här var ändå något som fanns med i bilden, även om vi i ett större sammanhang kan tycka att detta med EU-stöd kanske är någonting som vi behöver avveckla på sikt.

Ministern pratar här om kortsiktigt och långsiktigt. Det är klart att detta är kortsiktigt, men för den enskilda individen kanske det handlar om att överleva och kunna få nytta av långsiktigheten.

När det gäller livsmedelsstrategin, som ministern nämner, tycker vi från Liberalernas sida att det är oerhört viktigt att den kommer fram. Det var med lite förvåning som jag, när jag ställde frågan här för två veckor sedan, fick svaret att den är senarelagd till juni. Det var ingenting som jag trodde när jag ställde frågan, så det blev som en liten nyhet. Så är det inte alltid. Ibland ställer man ju mer eller mindre retoriska frågor, men det här var tydligen en riktig fråga.

Livsmedelsstrategin tycker vi också är viktig. Men den tycker jag inte hör hemma här, för den har fokus på konkurrenskraft, konsumentperspektiv, att ta till vara svenska mervärden och att regelförenkla. Det är på längre sikt, men nu handlar det om de utbetalningar som är aktuella 2015 och 2016.

Det har utbetalats stora summor, och Jordbruksverket har säkert gjort väldigt mycket arbete. Men till syvende och sist handlar det om enskilda lantbruksföretagare. Om de inte får ersättning råkar deras företag i problem. Det är egentligen där problemet ligger.

Anf. 53 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Vi kan konstatera att det definitivt inte är acceptabelt att man ska behöva vänta så länge på sina pengar och sina stödpengar till jordbruket. Som har sagts här flera gånger tidigare i kammaren är det i längsta laget att behöva vänta på sin lön i ett och ett halvt år.

Det är klart att det bästa hade varit om man hade gjort rätt från början. Det är alltid enklast om man gör rätt från början. Om programmet hade varit inlämnat i tid, om det hade varit väl genomarbetat och om man inte hade fått tillbaka de 333 frågorna från EU, som var tvungna att besvaras, hade det varit det allra bästa.

Nu är det inte så. Vi har hört tidigare vad det beror på. Det beror bland annat på att man lämnade in programmet för sent och att man inte hade gjort sin läxa när man lämnade in det.

Det som vi hör nu är till exempel att Eskil Erlandsson säger att Jordbruksverket behövde få mer resurser för att lösa detta. Ja, vi har ju regerat i ett år med en alliansbudget. Alliansen hade inte mer pengar till Jordbruksverket. Det har vi nu i den nya budgeten, så att Jordbruksverket får resurser.

Jordbruksverket kunde inte börja jobba med reformen förrän man visste hur programmet skulle se ut. Innan dess kunde man inte börja med stödsystemsutbetalningarna. Hur skulle de se ut? Det finns alltså många att skuldbelägga i detta, kan man tycka.

Nu berättar Sven-Erik Bucht att vi ska försöka få ut 2016 års pengar mycket tidigare, åtminstone i oktober. Vad jag förstår gör man vad man kan. Och enligt vad jag kan läsa mig till är det fullt möjligt att göra det. Jag är helt övertygad om att vi kommer att kunna betala ut 2016 års medel tidigare.

Men, som sagt, jag tycker inte – och jag vet att landsbygdsministern inte heller tycker det – att det är acceptabelt att man ska vänta så länge på sina pengar. Allra värst har det klart varit för dem som är mjölkbönder. Där gjorde Jordbruksverket en prioritering. Man prioriterade mjölkbönderna först. Och, som landsbygdsministern också sa, man betalade ut mycket pengar så fort som möjligt för att klara detta. Men jag håller med om att vi inte kan ha det så här fortsättningsvis. Det är därför landsbygdsministern och Näringsdepartementet nu har kallat till möten för alla de politiska partierna. Det handlar om att börja arbeta med CAP 2021 för att vi inte ska hamna i denna situation igen. Det tror jag är väldigt viktigt.

Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Eskil Erlandsson tyckte att jag talade högt. Samtidigt säger han att han inte hörde något. Jag har inte förmåga att tala högre än så. Jag ska upprepa vad jag sa.

7 av 9 miljarder betalades ut i december och i början av januari. 1 miljard av kompensationsstödet betalades ut i mars. Det kommer att bli en del slutbetalningar i juni och i november. Vi kommer att se till att man gör extra tidiga utbetalningar av 2016 års stöd. Jag följer den frågan väldigt noga på Jordbruksverket och har också dialog med kommissionärerna kring att man får göra det.

Jag talade också om konkurrenskraft och de insatser som regeringen har gjort för att öka konkurrenskraften. Bland annat handlar det om att återställa. Eskil Erlandsson och den förra regeringen minskade dieselskat-tereduktionen, som har en jättestor betydelse för lantbruket. Vi höjer den från 90 öre till 1,70. Det är en kostnad på 900 miljoner på tre år.

Jag glömde att säga en sak. Norrlandsstödet, som man inte har utnyttjat fullt ut sedan 1997 eller 1998, tror jag, har också kompenserats fullt ut. Vi har gått in för att göra stora satsningar på export med mera.

Det var ungefär det jag sa.

500 miljoner i kreditgarantier är inga likvida medel. Det är kreditgarantier. Bland annat de solvensregler som finns i dag gjorde att det här inte var något alternativ. Det avfärdades också av näringen och bankerna. Det är ingenting att köra igenom.

Anders Forsberg! Varierar utbetalningarna? Jo, de varierar. Det är 28 länder. Jag vill säga så här: Av de 28 är vi bland dem som ligger bäst till. Vi ligger inte allra bäst till, men det finns många länder som har väldigt stora problem med det här. Vi ligger ganska bra till, men det är inte nog bra. Det är därför vi ska försöka göra extra tidiga utbetalningar 2016. Att kompensera med ränteutbetalningar och sådana saker skulle vara i strid med de statsstödsregler som finns. Det är ingenting som vi ska försätta landet i, att göra utbetalningar som är i strid med de statsstödsregler som finns.

Sedan vänder jag mig till Lars Tysklind. Jag missade att svara på en av dina frågor som du hade i ditt första inlägg. Kontrollresultaten kommuniceras direkt till lantbrukarna. Det som händer i oktober 2016 är att effekterna i avvikelserna beräknas, det vill säga man tar fram hur stora avdrag som ska göras beroende på hur stora felen är.

Sedan gäller det livsmedelsstrategin. Jo, den försenas ett par månader. Det är inte bra. Men jag vill ändå säga att alliansregeringen försenade den nationella livsmedelsstrategin med många år. I den här kammaren väckte mitt parti faktiskt motioner flera år i rad om att vi måste ta fram en nationell livsmedelsstrategi. Det avslogs, avslogs och avslogs. Men jag är väldigt glad över att alla partier nu inser vikten av att vi tar fram en nationell livsmedelsstrategi. Den är så viktig att vi inte ska slarva fram den. Där måste vi ha en nära dialog mellan partierna, så att det inte igen blir partipolitisk prestige. En nationell livsmedelsstrategi är faktiskt värd en samling i det här landet.

Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C):

Herr talman! Tack ännu en gång för debatten, statsrådet! Jag förutsätter att statsrådet tar debatten på allvar och vänder på alla stenar som finns att vända på för att lösa den synnerligen akuta likviditetssituation som många företagare befinner sig i. Det handlar till exempel om att på allvar titta på frågan om att göra en större delutbetalning innan dessa kontroller är slutförda. Det är alltså en möjlighet att lösa en akut situation för riktigt många företagare som finns just nu.

Till det vill jag lägga, herr talman, att statsrådet var förnämlig på att räkna upp en stor mängd saker som är genomförda. Många av de sakerna genomfördes av den regering som jag var en del av. Andra saker glömde statsrådet att tala om, till exempel att han har varit med om att vid två tillfällen dubbla ungdomsarbetsgivaravgiften, vilket fördyrar för de företagare som har ungdomar i sin verksamhet. Det är många gröna företag som har just ungdomar i sin verksamhet. Det är ungdomar som dessutom behöver och vill ha jobb.

Till det ska läggas att jag inte har fått något svar på min först framställda fråga, nämligen hur statsrådet avser att säkerställa att den tidigare läggning av stöd som statsrådet pratar mycket och länge om blir verklighet och när ett sådant besked kan komma.

Anf. 56 ANDERS FORSBERG (SD):

Herr talman! Det är glädjande att ministern vill snabba på 2016 års utbetalningar, även om vi i dag inte vet hur det ser ut och hur det kan se ut eftersom ministern inte har preciserat mycket mer än det. Jag kan även konstatera att ministern inte är beredd att kompensera de bönder som tvingas vänta orimligt länge på stöden. Det tror jag att vi är ganska klara över i lokalen i dag. Jag tycker att det är synd. Jag tror att det är mer än rimligt att man skulle kunna se över någon form av kompensation i det här fallet.

Här i riksdagen finns vi politiker samlade, män och kvinnor med olika bakgrund och olika värderingar. Vi är folkvalda representanter för det svenska folket genom våra politiska partier. Som folkvalda är det vårt ansvar att arbeta för det vi tror är landets bästa utifrån det handslag som vi har fått från våra väljare när de har lagt sin röst på oss.

Mitt handslag eller Sverigedemokraternas handslag handlar om att ta strid för en vettig landsbygdspolitik, vilket involverar sådant som att verka för öppna och levande landskap, ett livskraftigt svenskt jordbruk och en tryggad livsmedelsförsörjning.

Med detta sagt måste jag säga att det är skamligt hur vi i Sverige behandlar våra bönder. Svenska bönder konkurrerar i dag med andra europeiska lantbrukare men måste följa ett regelverk med tuffare djurlagstiftning, hårdare miljölagstiftning och högre skatt på diesel och arbete, till exempel. Att de dessutom får vänta i upp till ett och ett halvt år på att få sin slututbetalning av EU-ersättningar är knappast något som bidrar till framtidsstro eller en bättre lönsamhet. Vad som i slutändan sker är att våra bönder lägger ned sina verksamheter och att importen av mat från andra länder med lägre ambitioner vad gäller djurskydd och miljö tyvärr ökar.

Detta är inte bara naivt. Det är också ytterst idiotiskt. Men det är kanske ett naturligt utslag av de politiska misslyckandena i Sverige och ytterst ett resultat av att många viktiga beslut i dag snarare styrs av aktivister med liten eller ingen verklighetsförankring.

Det vi nu tyvärr ser är en svensk landsbygd stadd i dramatisk förändring, med människor av kött och blod som betalar ett alltför högt pris socialt, psykiskt och ekonomiskt.

Anf. 57 MONICA HAIDER (S):

Herr talman! Jag skulle vilja påstå att om det är några som tar den här diskussionen och bönderna på allvar så är det Socialdemokraterna, och det tycker jag att vi har visat ganska väl. Vi har fortsatt arbeta med det nationella skogsprogrammet. Vi har börjat jobba med en livsmedelsstrategi som nu alla partier är helt överens om att vi ska ha, vilket vi är mycket glada för.

Precis som landsbygdsministern sa tidigare är det klart att den hade kunnat vara färdig för ett antal år sedan om man hade varit beredd att göra det tidigare. Det är väl inte så att den här krisen uppstår precis i september 2014 när man byter regering. Den här krisen och hur det ser ut för våra bönder i Sverige började längre tillbaka i tiden.

Vi kommer att göra allt som står i vår makt för att försöka underlätta och se till att våra bönder får vettiga villkor och givetvis också titta på konkurrensför- och nackdelar för Sverige. Men det är klart, vi kommer aldrig att tulla på djurskyddet och sådana viktiga frågor. Där är vi stenhårda. Vi vill ha ett starkt djurskydd i Sverige, och vi tror att det är en konkurrensfördel för Sverige att vi har det.

Som jag sa tidigare: Det är inte acceptabelt att bönderna får vänta i ett och ett halvt år på sin lön. Så kan vi inte ha det. Just därför har vi börjat arbeta med CAP 2021, så att de inte ska råka ut för detta ett år till, och dessutom betalas 2016 års stöd ut tidigare. Det är vi helt övertygade om att vi kommer att lyckas med.

Anf. 58 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Eskil Erlandsson vill att jag vänder på alla stenar. Ja, jag vänder på alla stenar, och jag hoppas också att Eskil Erlandsson kan vara med och vända på stenar kring det här. Givetvis måste vi göra det inom ramen för regelverk som finns för den gemensamma jordbrukspolitiken.

Jag vet att Eskil Erlandsson som är statsråd emeritus hade problem med finanserna. Men det är lite lättare i dag, för i dag har vi faktiskt en finansminister som tror på svenskt produktionsjordbruk. Vi har fått in hundratals miljoner i budgeten för att stärka upp det svenska jordbrukets konkurrenskraft, och jag har räknat upp dem tidigare, både med hög röst och lite lägre röst. Jag hoppas att Eskil Erlandsson har hört något av det, annars är jag beredd att överlämna det skriftligt. Det finns ju också i protokollet därefter.

Avslutningsvis, herr talman, har jag stor förståelse för att lantbrukarna får det besvärligt när inte alla stöd är utbetalda. Men vi ska ändå komma ihåg att 90 procent av lantbrukarna har fått sitt gårdsstöd utbetalt i december, och merparten av den resterande delen av 2015 års stöd kommer att betalas ut löpande under våren.

Däremot finns det en del av kompensationsstödet som betalas ut elva månader senare, alltså i november. Det är inte bra. Alla stöd ska betalas ut så fort som möjligt, och 2016 är ambitionen att göra rekordstora tidiga utbetalningar.

Jag vill ändå säga att det gäller att börja planera en jordbrukspolitik i tid och inte börja sent och slarva, för då blir det problem. Det vill inte jag vara med om, och därför har vi redan nu startat översikten av jordbrukspolitiken efter 2020.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 15 Svar på interpellation 2015/16:311 om förändringar inom Livsmedelsverket

Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Herr talman! Jonas Jacobsson Gjörtler har ställt följande frågor till mig:

1. Varför har regeringen valt att plocka in en tillförordnad generaldirektör utifrån i stället för att använda den ställföreträdande generaldirektör som fanns på plats och som är tänkt att gå in just i en sådan här situation?
2. Innebär regeringens agerande i den här processen att statsrådet och regeringen förväntar sig att se förändringar i hur Livsmedelsverket arbetar och i så fall på vilket sätt?
3. Har statsrådet och regeringen på något sätt – till exempel i skriftlig eller muntlig instruktion – ändrat myndighetens uppdrag, inriktning eller arbetssätt och i så fall på vilket sätt?

När det gäller den första frågan kommer regeringen nu att inleda arbetet med att rekrytera en ordinarie generaldirektör för Livsmedelsverket. Under perioden fram till dess att en sådan finns på plats är det angeläget att myndigheten har en ledning som är anpassad för att kunna driva det omfattande arbetet framåt inom livsmedelsområdet. En tillförordnad generaldirektör ger enligt min mening bäst förutsättningar för att detta ska kunna ske.

Regeringen avser inte att göra ändringar i Livsmedelsverkets arbete och har inte heller ändrat myndighetens uppdrag, inriktning eller arbets-sätt. Livsmedelsverket har ett viktigt uppdrag, och regeringen har fortsatt förtroende för att myndigheten genomför sitt uppdrag enligt nuvarande in-struktion.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 60 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Herr talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret! Jag vill börja med att säga att det självklart är så att regeringen har utnämningmakten här, och man kan naturligtvis välja att byta generaldirektör om man vill. Just den delen har jag egentligen inga synpunkter på.

Det jag uppfattar som lite avvikande i detta handlar mer om processen, hur det här har gått till och det sätt som man har valt för att hitta en tillfällig lösning tills man får en ny generaldirektör på plats. Det är nämligen så att det finns en ställföreträdande generaldirektör på plats, här som i andra myndigheter, som i normalfallet borde vara den som går in i ett sådant här läge. Men i stället för att använda den personen har regeringen alltså valt att rekrytera en tillförordnad generaldirektör utifrån, i det här fallet från Forum Syd.

Då måste jag ändå fråga statsrådet: Är det vanligt att man gör så här, det vill säga att man plockar in en tillförordnad generaldirektör utifrån i stället för att använda den ställföreträdande generaldirektören som finns på plats? Vad menar statsrådet i så fall är syftet med att över huvud taget ha ställföreträdande generaldirektörer om de ändå inte ska användas för att ersätta en generaldirektör när vederbörande av något skäl inte längre kan fullfölja eller fortsätta sitt uppdrag?

Ministern skriver i sitt svar att regeringen nu kommer att inleda arbetet med att rekrytera en ordinarie generaldirektör för Livsmedelsverket. Det är bra. Jag tror att det är utmärkt. Det är väldigt angeläget att en viktig myndighet som Livsmedelsverket så snabbt som möjligt får en fungerande ordning och en tydlig och långsiktigt inriktad ledning.

Med anledning av detta vill jag fråga landsbygdsministern: Hur kommer denna rekryteringsprocess att se ut? Kommer det att ske i ett öppet förfarande med möjlighet för flera personer att söka? När tänker landsbygdsministern att tjänsten ska vara tillsatt? Slutligen vill jag fråga vilken profil man söker på den här personen.
(forts.)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.59 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 18.00.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 18.00.

§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:311 om förändringar inom Livsmedelsverket

Anf. 61 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Innan kammaren ajournerades ställde Jonas Jacobsson Gjörtler ett antal frågor om rekryteringsprocessen gällande den nya generaldirektören på Livsmedelsverket. Jag ska försöka svara på följdfrågorna.

Den första frågan gällde om processen kommer att vara öppen. Mitt svar på den frågan är ja. Annons kommer att gå ut offentligt, och därefter följer ett ansökningsförfarande som hanteras i sedvanlig ordning av Regeringskansliet.

Den andra frågan gällde profilen på den nya generaldirektören. Mitt svar på den frågan är att kravprofilen tas fram på Regeringskansliet på sedvanligt sätt. Den kommer också att förankras av berörda på Regeringskansliet.

Den tredje frågan gällde när generaldirektören ska tillsättas. Mitt svar på den frågan är givetvis snarast möjligt efter avslutad process. Dock vet vi att rekrytering av generaldirektörer kan dra ut på tiden. Det har vi erfarenhet av. Men under den tiden har regeringen försökt säkerställa att det finns en väl fungerande ledning på plats och att myndigheten fortsättningsvis driver sin verksamhet enligt gällande instruktion.

Jag hoppas att Jonas Jacobsson Gjörtler med detta har fått svar på frågorna i interpellationen och även på följdfrågorna.

Anf. 62 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M):

Fru talman! Tack, landsbygdsministern, för svaret! Det låter positivt att det kommer att vara en öppen process och att kravprofilen arbetas fram i vederbörlig ordning. Allt detta låter bra. Jag tolkar det som att utnämningen inte redan är klar, det vill säga att regeringen inte på förhand har bestämt sig för vem som ska tillsättas utan att det verkligen är fråga om en öppen process. Det gläder mig, och jag tackar igen för svaret.

Jag ställde lite tidigare i mitt anförande en fråga som jag inte fick svar på. Min fråga gällde att en tillförordnad generaldirektör plockas in utifrån i stället för att använda ställföreträdaren. Menar landsbygdsministern att det är vanligt att göra så? Vad är i så fall syftet med att alls ha en ställföreträdande generaldirektör, om man ändå inte tänker använda denne i ett sådant läge?

Jag tänkte inte säga något mer om den delen. Det är självklart viktigt vilka som leder våra myndigheter. Men en annan sak som också är viktig är vilket uppdrag myndigheten har. Även här vill jag tacka landsbygdsministern för ett tydligt besked i hans interpellationssvar, nämligen att regeringen inte har ändrat eller avser att ändra Livsmedelsverkets uppdrag, inriktning eller arbetssätt. Det är viktigt att hålla fast vid den linjen, anser jag.

De förändringar som har skett när det gäller Livsmedelsverkets förhållningssätt och arbetsmetod gentemot livsmedelsbranschen i form av mer dialog och en strävan att arbeta mer konstruktivt än tidigare är viktigt. Det finns ett antal bra exempel på hur det har fungerat väl under senare tid, till exempel Förenklingsresan livsmedelsindustrin. Livsmedelsverket tillsammans med Jordbruksverket och Tillväxtverket jobbar för att bättre förstå,

förenkla och förbättra företagarnas vardag. Syftet är att åstadkomma tillväxt, utveckling och export.

Därför vore det olyckligt om regeringen skulle hamna i ett läge där ett ledningsskifte innebär att myndigheten återgår till en annan ordning med mer hårdför myndighetsaktivism. Vi ska inte behöva hamna där. Det gläder mig mycket att landsbygdsministern därför är tydlig i sitt svar.

Inte minst arbetet med livsmedelsstrategin brukar regeringen lyfta fram som viktigt. Då vore det olyckligt om Livsmedelsverket plötsligt ändrar förhållningssätt och i slutändan kommer att motverka eller i varje fall inte bidra till eller medverka konstruktivt till ökad tillväxt och export inom livsmedelsbranschen. Det är viktigt. Jag uppfattar att även landsbygdsministern tycker att det är viktigt.

Jag vill för säkerhets skull fråga landsbygdsministern om han är beredd att lova och på vilket sätt han i så fall är beredd att följa upp och kontrollera att uppdrag, inriktning och arbetssätt för Livsmedelsverket verkligen ligger fast framöver.

Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Livsmedelsverket har många viktiga uppdrag. Ett av de uppdragen som Jonas Jacobsson Gjörtler berör är hur man agerar gentemot de företag som finns på området. Det arbete som pågår i fråga om förenkling tillsammans med Jordbruksverket och Tillväxtverket är viktigt. Regeringen har inga ambitioner att förändra instruktionerna på det området.

Tillsättningen av en tillförordnad generaldirektör har ingenting att göra med en förändring av uppdraget till myndigheten. Vi kommer att följa upp verksamheten. Regeringen följer kontinuerligt upp myndigheternas verksamhet.

Jag känner mig trygg med den externa rekryteringen. Det är fråga om en person som har åtta år i verket som avdelningschef och därför är väl förtrogen med verksamheten. Jag är övertygad om att den tillfälliga lösningen tills det finns en ordinarie generaldirektör på plats kommer att vara alldeles utmärkt.

Jag tackar för debatten.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2015/16:314 om den svenska pälsindustrin

Anf. 64 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Jens Holm har frågat mig om jag anser att minkar på de svenska farmarna har möjlighet till ett naturligt beteende enligt djurskyddslagen och om jag avser att vidta några åtgärder för att de svenska minkarna ska ha rätt till ett naturligt beteende. Jens Holm har också frågat mig om varför förslaget om ny djurskyddslag dröjer ända till hösten.

Jag vill återigen passa på att understryka att djurskydd är en mycket angelägen fråga för mig och den svenska regeringen. Det är en självklarhet att djur ska behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande. Det gäller alla djur som vi håller i vår fångenskap.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Enligt djurskyddslagens 4 § ska djur hållas och skötas i en god djurmiljö och på ett sådant sätt att det främjar deras hälsa och ger dem möjlighet att bete sig naturligt. Pälsdjursuppfödare såväl som andra djurhållare är skyldiga att följa djurskyddslagen. Djurskyddslagen och djurskyddsförordningen innehåller övergripande bestämmelser medan detaljerna i fråga om hållande och skötsel regleras i Jordbruksverkets föreskrifter. Jordbruksverkets uppgift är att utfärda föreskrifter med stöd av lag och förordning.

År 2010 drog Jordbruksverket slutsatsen att forskningen har visat att det fanns ett behov av att förändra regelverket för hållande av mink. Vid halvårsskiftet 2012 trädde Jordbruksverkets nya föreskrifter om minkhållning i kraft. De nya föreskrifterna har tillsammans med branschens frivilliga djuromsorgsprogram, Minkhälsan, lett till att djurskyddsnivån i minknäringen har höjts avsevärt under senare år.

Regeringen värnar även i fortsättningen om ett gott djurskydd för de svenska minkarna och följer frågan med intresse. Att förbättra förhållandena för pälsdjuren är en prioriterad fråga för regeringen. Regeringen kommer att fortsätta att följa frågan för att säkerställa ett gott djurskydd i samband med beredningen av utredningen *Ny djurskyddslag* (SOU 2011:75).

Djurskyddsutredningen lämnade över ett omfångsrikt förslag till en ny djurskyddslag till den förra regeringen. Utredningens betänkande innehåller många intressanta förslag, och vi går nu successivt igenom, analyserar och tar ställning till förslagen. Det går inte att skynda igenom en så viktig och omfattande lagstiftning.

Anf. 65 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka landsbygdsministern för svaret på min interpellation. Jag tycker att det här är en viktig debatt, för den handlar om livet för ungefär 1 miljon minkar som lever på ett sjuttioaltpälsfarmer i Sverige.

Vi vet att minkar i det fria rör sig över väldigt stora ytor, klättrar, jagar och kan dra sig undan i skuggan ifall det är varmt. De tillbringar en stor del av sin tid i vatten och är duktiga simmare.

Men på pälsfarmerna i Sverige kan de inte göra någonting av det som är deras naturliga beteende. De är instängda i små nätburar, stora som en uppslagen kvällstidning. Där trängs tre minkar per bur ända fram till hösten, då de ska slaktas för sin päls skull. De har ingen möjlighet att exempelvis simma.

För pälsindustrin är det här en verksamhet som är väldigt lukrativ. Man säljer pälskinn, främst på export, för flera miljoner kronor varje år. Men det är minkarna som får betala priset.

Opinionen mot pälsindustrin är stor i Sverige. En klar majoritet av svenska folket, ungefär 80 procent – mer bland Socialdemokraternas väljare, kan tilläggas – vill att pälsindustrin ska förbjudas.

Svenska veterinärförbundet har flera gånger konstaterat att den svenska pälsindustrin inte ger minkarna möjlighet till naturligt beteende.

I den här kammaren lade vi från Vänsterpartiet fram ett konkret förslag som skulle ha blivit slutet för pälsindustrin i Sverige så som vi kände den, med konkreta krav på möjlighet till naturligt beteende för minkarna. Men

det röstades tyvärr ned i den här kammaren för ungefär ett år sedan – även av Socialdemokraterna och Miljöpartiet.

I svaret på vår motion om pälsindustrin fick vi ändå ett svar från majoriteten i den här kammaren. Man konstaterade att inom regeringen förbereds det nu en ny lag. En sådan lagändring kan göra att minkarnas naturliga behov tillgodoses. Så sa man i betänkandet som gick igenom.

Med anledning av det vill jag fråga näringsministern ifall han avser att inom ramen för den nya djurskyddslagen också ta med hårdare krav på pälsindustrin. Kommer man då att leva upp till det som riksdagens majoritet har klubbat?

Sven-Erik Bucht säger att det har blivit bättre på svenska pälsfarmer. Det som har blivit bättre kan vara att man lägger ut en plastmugg i nätburen. Det kan vara att man lägger ut en golfboll för att minkarna ska kunna nosa på och leka med den. Ett annat vanligt exempel är att man lägger ut en liten trädkvist i nätburen.

Pälsindustrin säger att man på så sätt har tillgodosett minkarnas rätt till ett naturligt beteende. Men jag vill fråga ministern ifall han tycker att en plastmugg eller en golfboll är tillräckligt för att minkarna på de svenska pälsfarmerna ska kunna bete sig naturligt. Om så inte är fallet förväntar jag mig att regeringen kommer att agera och leva upp till det krav som stöds av en bred majoritet av svenska folket, nämligen att minkarna ska ha rätt till naturligt beteende.

Anf. 66 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Jens Holm har skrivit en interpellation om minknäringen och den svenska pälsindustrin. Interpellationen innehåller en rad antaganden, en del rena felaktigheter, och en del glidningar som egentligen inte förtjänar att bemötas med fakta.

Han påstår bland annat att det går jämföra den domesticerade gårdsminken med vilda djur. Det är faktiskt inte sant, för under mer än hundra års uppfödning har den vilda minken från USA eller Kanada anpassat sig till ett helt annat beteende.

Det finns påståenden om att minkar inte kan utöva sitt naturliga beteende. Det kan alltid diskuteras, men det finns en hel del forskning som visar att det snarare är tvärtom – att de mycket väl kan utöva sitt naturliga beteende.

Det finns också påståenden om att minkar inte har tillgång till simvatten. Också det är någonting som grundas på andra delar.

Frågan man kan fundera på är: Vad är ett naturligt beteende, rent generellt, enligt Jens Holm? Trots allt har ju domesticerade djur helt andra behov än vilda djur. Det är någonting som jag tycker att man måste ta med i hur man ser på djuruppfödning över huvud taget.

Jens Holm har en bakgrund som ordförande för Djurens rätt. Hur ser Jens Holm på djuruppfödning över huvud taget – för kött, för päls och för mjölk? Och vad anser Jens Holm om de utomparlamentariska metoder som förekommer? Vi hade nyligen ett fall med gruppen som kallar sig Tomma burar. Det vore intressant att höra.

Anf. 67 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Djurskydd är en prioriterad fråga för regeringen. Vi följer mycket noga vad som händer på området, oavsett vilka djur vi talar om.

Det handlar om att förstärka och förbättra djurskyddet. Vi driver de här frågorna inte bara i Sverige utan också på EU-nivå, där vi vet att det finns brister, oavsett vilket djurslag vi talar om. Ett gott djurskydd är alltså ett prioriterat område.

Men det händer mycket under resans gång. Den nya lagstiftning som har kommit, eller de förordningar som kommer via Jordbruksverket, har man stämt av mot vetenskap och beprövad erfarenhet. Det visade sig att det fanns ett behov att förbättra förhållandena för just det här djurslaget, mink, som vi talar om här i dag.

Föreskrifterna är ett exempel på att man har följt det här och gjort avsevärda förbättringar. Det handlar om exempelvis etageburar, ett krav som berikar miljön för djuren, och om bättre utfodringsrutiner.

Fokus när man gjorde förändringarna var att förebygga stereotypa beteenden. Länsstyrelsernas kontrollapparat visar att bristerna har minskat avsevärt och att minkarna faktiskt har fått det mycket bättre. Reglerna grundar sig också på Europarådets konvention och bygger på ny forskning inom det här området.

Utöver kontrollerna som länsstyrelsen gör utför Minkhälsan, som lanserades 2010, tre till fyra veterinärkontroller och ett etologbesök per år. Man jobbar också med godkända utbildningar för dem som ska sköta de här djuren.

Anf. 68 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag har aldrig varit ordförande för Djurens rätt, Anders Forsberg, så där har du fel. Däremot arbetade jag på Djurens rätts tidning och besökte många pälsfarmer, vid sidan av annan djuruppfödning, och dokumenterade dem. Jag träffade många företrädare för pälsindustrin.

Jag tycker att det finns stora djurskyddsproblem på våra pälsfarmer i Sverige. Det utesluter dock inte att jag också kan ha synpunkter på djurtransporter, på hur broilerkycklingar föds upp och så vidare.

Jag tycker att frågan om naturligt beteende är helt avgörande eftersom det står i 4 § att djur ska ha rätt till naturligt beteende.

I valrörelsen talade både miljöpartister och socialdemokrater om att pälsdjur skulle ha rätt till naturligt beteende och att regeringen skulle lägga fram krav på att minkarna exempelvis skulle kunna dra sig undan, kunna få skugga, kunna klättra och få simma.

Med de kraven skulle vi inte kunna ha någon pälsindustri i Sverige, för precis som i andra länder blir denna industri omöjlig när man ställer sådana funktionskrav. Och det är precis den vägen vi borde gå.

Problemet med pälsindustrin i Sverige konstaterades redan 2003 av Pälsdjursutredningen, som riktade svidande kritik mot pälsfarmerna, och som jag sa tidigare har Sveriges Veterinärförbund konstaterat att djuren på de svenska farmerna inte ges möjlighet till ett naturligt beteende.

Låt mig ta frågan om att kunna dyka ned i vatten och simma. Det gör en mink i det vilda under stor del av sin vakna tid. Minkar har simhud mellan tårna och är duktiga simmare. Ny forskning pekar på att minkar är beredda att anstränga sig otroligt mycket för få tillgång till simvatten. Det var detta som gjorde att Tyskland nyligen ställde krav på sina farmer att minkarna måste ha tillgång till simvatten. Detta gjorde att de stora pälsindustrierna där stängde ned.

Eftersom jag inte fick något svar från ministern frågar jag åter: Tycker ministern verkligen att en nivå till i burarna, alltså en så kallad etagebur, en golfboll och en plastmugg är tillräckligt för att djuren ska kunna ha ett naturligt beteende? Det är nämligen den stora skillnaden från och med 2012, då de nya föreskrifterna trädde i kraft, alltså högst marginella skillnader. Annars är det fortfarande små nätburar där djuren trängs i såväl kyla som hetta. De föds helt enkelt upp på ett sätt där de inte ges möjlighet till ett naturligt beteende.

Anf. 69 ANDERS FORSBERG (SD):

Fru talman! Jag ber om ursäkt för att jag felaktigt kallade Jens Holm ordförande för Djurens rätt.

Om vi skulle göra som Jens Holm vill och kräva till exempel simvatten och stora ytor för gårdsminken skulle det enligt forskare inte påverka minskens välfärd nämnvärt. Däremot skulle det i praktiken innebära ett näringsförbud för Sveriges minkbönder eftersom det skulle vara praktiskt ogenomförbart att föda upp mink under sådana förhållanden. Men det är givetvis det som Jens Holm är ute efter.

Det skulle innebära ytterligare en sak. Om minknäringen, en av de djuruppfödningar som enligt oberoende etologer faktiskt uppfyller flest kriterier när det gäller naturligt beteende, skulle få näringsförbud skulle i konsekvensens namn också uppfödningen av andra djurslag riskera detsamma. Det skulle inte dröja länge innan en sådan diskussion uppstod inom den djurrättsrörelse vars argument Jens Holm för fram.

Därför är det extra viktigt att alla beslut och föreskrifter verkligen grundar sig på vetenskap och forskningsresultat och inte på ideologi och känslor.

Anf. 70 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Jag har med stort intresse både läst och nu hört Jens Holms fråga och felaktiga påståenden om svensk pälsindustri. Jag har markerat de delar i Jens Holms olika påståenden i interpellationen som är direkt missvisande. Det blev ganska mycket markerat.

Jens Holm jämför till exempel den domesticerade gårdsminken med vilda djur. Det är fel. Det råder mycket stor, för att inte säga total, vetenskaplig enighet om att den svenska gårdsminken är domesticerad.

Fru talman! I min hand håller jag Jordbruksverkets *Djurskyddshandbok* från 1995. Man behöver inte leta särskilt länge efter den eftersom den finns på många bibliotek i Sverige. Just denna fanns på Riksdagsbiblioteket.

På s. 68 under avsnittet ”Pälsdjur allmänt” står det att infångade vilda minkar eller rävar inte får hållas i burar för pälsproduktion, vilket inte heller görs. Vidare står det att den farmade minken och räven sedan ett stort antal generationer är anpassade till ett liv i farmmiljö.

Detta skrevs för mer än 20 år sedan, och den farmade minken har knappast blivit mindre anpassad eller domesticerad sedan dess. Skulle en uppfödd mink släppas ut i det vilda har den ofta liten eller ingen chans alls att överleva.

Nästa påstående är att en del länder i Europa har avvecklat sin pälsdjursnäring. Fakta är att i alla de länder som Jens Holm räknar upp har produktionen varit försumbar. Det är länder som varken har haft en längre

historia av pälsdjursnäring eller en betydande produktion, vare sig i volym eller kvalitet.

Nästa påstående är att djuren inte kan utöva sitt naturliga beteende. Det är falskt. I själva verket tillfredsställs minkens behov av naturligt beteende i mycket hög grad, inte minst i jämförelse med övriga domesticerade djur.

Fru talman! Gårdsminken tillbringar 70–80 procent av sin tid i lyan. Detta motsvarar exakt den tid som den vilda minken tillbringar i sitt bo. Gårdsminken insemineras inte utan fortplantar sig och föder sina ungar på naturlig väg. Gårdsminken bygger sitt eget bo och rede med material som motsvarar det som vild mink har tillgång till. Gårdsminken klättrar i etageburar.

Vidare påstår Jens Holm att gårdsminken lider av att inte ha tillgång till simvatten. Det stämmer inte heller. Uppfattningen att gårdsminken skulle lida utan tillgång till stora områden och simvatten är helt ideologiskt grundad. All befintlig vetenskaplig forskning visar att tillgång till stora områden och simvatten inte är medfödda beteendebestånd hos mink. Framför allt saknas det vetenskapliga belägg för att det är ett medfött och naturligt behov. I själva verket kan det vara farligt för minkarna med simvatten eftersom de är känsliga för lunginflammation. Med badvatten i anslutning till lyan kan deras hälsa och säkerhet inte garanteras.

Påståendet om stereotypa beteenden är falskt. Alla svenska gårdar kontrolleras sedan flera år tillbaka av etologer. De har i sina rapporter konstaterat att stereotypierna ligger på en så låg nivå att de knappt är mätbara. 98 procent av de svenska gårdsminkarna är lugna och harmoniska, vilket internationellt är en mycket hög siffra.

Anf. 71 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! Alla djur som vi har i vår vård ska behandlas väl och ha det bra. Det gäller naturligtvis också minken. Det är riktigt att tidigare utredningar har pekat på djurskyddsproblem inom den svenska minknäringen. Det slogs fast till exempel i betänkandet *Djurens välfärd och pälsdjursnäringen* från 2003, och det berördes också i betänkandet *Ny djurskyddslag* från 2011.

Mycket har dock hänt sedan dess. Nivån har höjts avsevärt i dessa frågor. Föreskrifter har skärpts, och branschen har dessutom frivilliga omsorgsprogram.

Jens Holm frågade om jag tycker att det är tillräckligt med etageburar med mera. Som statsråd måste jag förhålla mig till det som har skett, och kontrollmyndigheterna säger att det har skett en avsevärd förbättring. Det visar siffror från länsstyrelsernas djurskyddskontroll. Antalet brister som länsstyrelserna har funnit vid kontroller har minskat markant, säger man.

Det är värt att notera att resultaten för mink inte sticker ut jämfört med andra djurslag som länsstyrelserna kontrollerar. Det finns inga indikatorer på att det finns djurskyddsproblem inom djurhållningen i dag. Om det kommer att finnas måste jag som statsråd givetvis agera i frågan, men så ser läget ut i dag.

Det har hänt väldigt mycket under de senaste åren när det gäller minknäringen och hållandet av minkar.

Anf. 72 JENS HOLM (V):

Fru talman! Jag tror att det finns olika sätt som djur hanterar stress på. Ett kan vara med passivitet. De blir helt enkelt apatiska och gör ingenting.

Om Peter Jeppsson tror att det räcker att man rullar in en golfboll eller stoppar in en plastmugg till dessa djur, som i det fria rör sig över stora ytor, simmar i vatten, klättrar, jagar och kort och gott utövar sitt naturliga beteende, får det stå för honom. Kanske har det något att göra med Peter Jeppssons egen bakgrund inom den svenska pälsindustrin som vd för dess intresseorganisation.

Jag undrar om Peter Jeppsson talar för svensk pälsindustri, som tjänar tiotals miljoner kronor varje år på att föda upp och slakta minkar eller om han talar för sina egna väljare, där en klar majoritet vill få stopp på djurutnyttjandet.

Som jag inledde med skulle jag vilja få veta av ministern om hårdare krav på pälsindustrin kommer att vara en del av förslaget till ny djurskyddslag, som ska läggas fram först till hösten, inte nu till våren som tidigare aviserats. Det tycker jag är viktigt.

Sven-Erik Bucht säger att det har blivit mycket bättre på svenska pälsfarmer. Jag vill påpeka för honom att i alla fall jag vet att det enligt sammanställningen av länsstyrelsens kontroller, som gjordes 2014, fanns anmärkningar på drygt 60 procent av farmerna. Jag vet inte om det är så mycket att vara stolt över.

Anf. 73 PETER JEPPSSON (S):

Fru talman! Jag kan frågorna, Jens Holm. Jag har aldrig dolt min bakgrund för någon. Väljarna i Blekinge känner till min bakgrund som vd. De vet också om att jag själv har haft uppfödning. Om Jens Holm inte visste det tidigare vet han det nu, fru talman. Han får gärna sprida det, för jag behöver inte dölja det. Jag talar för mina väljare.

Jag tycker att debatten här i dag visar att Jens Holms argument är populistiska och inte faktamässigt förankrade. Tidigare var stereotypi problemet, men när djuren inte uppvisar någon stereotypi är de plötsligt apatiska, vilket inte heller är bra. Det verkar finnas vinklingar på allt i den här frågan.

Det tog inte speciellt lång stund för mig att kontrollera de påståenden som finns nedskrivna i Jens Holms interpellation. Om man skulle göra som Jens Holm vill när det gäller sim- och badvatten, fru talman, skulle det innebära ett näringsförbud för Sveriges minkbönder. Det hade faktiskt varit ärligare av Jens Holm att kräva just detta – ett förbud mot pälsdjursuppfödning – men det gör han inte.

I och med detta vill jag slutligen ta upp påståendet att 78 procent av svenska folket vill lägga ned pälsnäringen. Faktum är att svenska folket inte har någon stark åsikt alls i denna fråga. När Sifo för ett par år sedan lät ställa frågan om det ska vara fortsatt tillåtet att bedriva minklantbruk i Sverige var svaret ja från en majoritet av dem som hade en åsikt. I samma undersökning ställdes frågan om ett näringsförbud var viktigt för dem. Sju av tio svarade nej.

Man kan briljera hur mycket som helst i en diskussion som denna, men därför är det viktigt att det finns beslut som grundas på vetenskap och forskning. Jag tycker att regeringen tar vara på det.

Jag ser fram emot eventuella ytterligare interpellationer i frågan, och jag lovar att vara på plats här i kammaren och fortsätta att leverera fakta.

Anf. 74 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S):

Fru talman! När det gäller Jens Holms fråga om innehållet i djurskyddslagen och vad vi kommer att lägga fram för riksdagen kan jag inte svara på vad den kommer att innehålla exakt. Den är under beredning, och det är ett stort och omfattande material.

Men ett är säkert: Djur ska skyddas från onödigt lidande och sjukdom. Det är grundläggande i svensk djurskyddslagstiftning. Ansvaret för djuren ligger alltid hos djurägarna. Det är djurägarnas ansvar att se till att de djur som de har tagit i sin vård sköts och hålls på ett bra sätt.

Jag tror att vi ändå kan enas om att svensk djuromsorg i jämförelse med många andra länder är mycket god. Det beror nog på att vi har en stark lagstiftning. Vi har också ett engagemang inom många av de näringar där djur hålls, och de förbättrar omsorgen om djuren via sina djuromsorgsprogram.

Minknäringen har Minkhälsan, som är ett bra exempel där man jobbar systematiskt med dessa frågor. I princip alla gårdar är anslutna till programmet. Det innebär att det inte bara är länsstyrelserna som gör kontroller ute på farmerna, utan de kontrolleras ytterligare av veterinärer från Jordbruksverket tre till fyra gånger per år.

Sedan vet jag och alla debattörer att pälsdjursuppfödning engagerar många människor. Det kan vara en väldigt het fråga från tid till annan. Men när det gäller minken kommer jag att följa detta. Om det kommer rapporter om att föreskrifter inte följs eller inte kan följas måste vi givetvis agera, men så är inte fallet i dag.

Jag tackar Jens Holm för en bra debatt i en viktig fråga.

Överläggningen var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2015/16:303 om avskaffandet av kårobligatoriet

Anf. 75 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Borian Åberg har frågat mig om jag kan tänka mig att återinföra kårobligatoriet om Universitetskanslersämbetet skulle föreslå det, om jag anser att det bästa sättet att få studenter att engagera sig är genom tvångsanslutning och om jag avser att vidta några andra åtgärder för att öka studenternas inflytande, utan tvångsanslutning.

Låt mig först säga att studenternas inflytande vid universitet och högskolor är en angelägen politisk fråga. Internationellt uppmärksammas studenternas möjlighet att påverka sina studier som allt viktigare för akademi och samhälle och för att skapa engagerade och självständiga samhällsmedborgare.

Studentkårernas förutsättningar att bedriva sin verksamhet förändrades i grunden då den tidigare borgerliga regeringen drev igenom ett avskaffande av kårobligatoriet 2010 utan att ge goda förutsättningar för ett starkt och oberoende studentinflytande.

Nu finns det tecken på att studentkårernas möjligheter att bedriva ett starkt och oberoende inflytande har försvagats. Därför har regeringen gett Universitetskanslersämbetet i uppdrag att kartlägga och analysera studentinflytandets förutsättningar efter kårobligatoriets avskaffande.

Det är glädjande att Boriana Åberg tycks värna om studentinflytandet. Jag håller med om att ett frivilligt medlemskap i studentkårer har många positiva effekter. Samtidigt kan jag bara beklaga att Boriana Åberg, trots flera oroande rapporter från såväl studenter som universitet och högskolor, inte verkar vilja medge att kårobligatoriets avskaffande också kan ha fått negativa konsekvenser som behöver granskas.

För mig är det självklart att följa upp reformer, se deras effekter och också försöka rätta till eventuella brister. Kårobligatoriet avskaffades utan att det gavs goda förutsättningar för ett starkt och oberoende studentinflytande. Den dåvarande borgerliga regeringen valde tyvärr att bortse från de konsekvenser som bland annat de dåvarande oppositionspartierna i riksdagen varnade för.

Jag har inte för avsikt att återinföra krav på obligatoriskt medlemskap i studentkårer. Däremot är det viktigt att det finns förutsättningar för ett starkt och oberoende studentinflytande som driver högskolornas kvalitetsutveckling framåt. Jag är beredd att vidta åtgärder för att säkerställa detta.

Anf. 76 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret! Först vill jag poängtera att jag är för ökat inflytande. Ministern säger i svaret: ”Borian Åberg tycks värna om studentinflytandet.” Då kan man få fel uppfattning. Låt oss stryka ”tycks”. Jag värnar om studentinflytandet på högskolor och universitet.

Jag tycker att studentinflytandet är viktigt för att säkra kvaliteten i utbildningen. En lärandeprocess handlar inte bara om att bli matad med fakta, utan den handlar om att samla kunskap genom att ständigt ifrågasätta tidigare sanningar och söka nya vägar. Jag vågar påstå att svenska studenter är bra på att utveckla kritiskt tänkande när det gäller fakta men även när det gäller hur själva undervisningen bedrivs. På våra universitet och högskolor finns ett världsunikt studentinflytande, och det ska vi fortsätta att värna om.

Anledningen till att jag ställde denna interpellation var en artikel i Upsala Nya Tidning. När jag läste den fick jag uppfattningen att ministern med nostalgi blickade tillbaka på tiden då kårobligatoriet fanns.

Jag vill gärna påminna om vad kårobligatoriet, som avskaffades i juli 2010, innebar. Det är något som inte många av dagens studenter har upplevt, och det är lätt att få uppfattningen att det var något bra, om man lyssnar på Socialdemokraterna, Vänsterpartiet eller Miljöpartiet, som var inbitna motståndare till avskaffandet.

Kårobligatoriet innebar att samtliga studenter på svenska universitet och högskolor tvingades bli medlemmar i en studentkår och betala medlemsavgift vare sig de ville eller inte. Annars kunde de inte tentera eller få sina betyg registrerade.

Det fanns bättre och sämre kårer. I den jag var tvångsmedlem i satsades det mest på fester. Medlemskapet upplevdes som särskilt meningslöst av studenter med familj och barn, som behövde pengarna bättre än till att sponsra sina yngre kamraters roligheter. Och det var inte det värsta. Det

värsta var det principiella felet att tvinga människor att ansluta sig till en organisation. Tanken på tvångsanslutning i ett demokratiskt samhälle är stötande, tycker jag.

Och hur var det med inflytandet när kårobligatoriet fanns? Det var ett skeninflytande. Alla var medlemmar, men engagemanget för kåren var lågt, och deltagandet i kårfullmäktigevalet var minimalt. Där deltog ca 10 procent av medlemmarna – 10 procent! Kan ministern föreställa sig vilken legitimitet en regering som har max 10 procent av väljarna bakom sig skulle ha?

Anf. 77 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Tack, Borian Åberg!

Jag är väldigt glad för att vi är överens om att studenterna inte bara är konsumenter av utbildning utan i allra högsta grad är viktiga medaktörer som – förutom att se till att den kunskap som de tillgodogör sig kritiskt ifrågasätts och är något som skapas mellan student och lärare – under sin utbildningstid också ska kunna påverka kvaliteten i den högre utbildningen, kunna höja den men också kunna säga ifrån om den inte uppfyller de höga krav som vi har.

Jag vill vara tydlig med att vi faktiskt var beredda att göra upp med den borgerliga regeringen om reformen att avskaffa kårobligatoriet. Men problemet var att den borgerliga regeringen i allra sista sekund valde att inte följa de rekommendationer som fanns i betänkandet, bland annat när det handlade om att garantera studentkårernas oberoende gentemot högskolorna. I det låg bland annat att de skulle ha tillräckligt med ekonomiska resurser som de hade utanför högskolan.

Det har inte hänt, och precis som vi befarade då blev man mer beroende av högskolan och måste få pengar därifrån – från dem som man ska granska. Det är också en viktig princip, vid sidan av det som du tar upp om representationen, som är en av de grundläggande principerna och som blir problematisk om man inte har tillräckligt många medlemmar. Det handlar just om principen att man ska vara oberoende gentemot den som man ska medskapa med men också ska kunna granska och kritisera.

Eftersom du inte verkar vilja följa upp reformen och se vilka utmaningar som finns efter den skulle det vara intressant att höra varför du inte ser det som ett problem att de har blivit mer ekonomiskt beroende av dem som de ska granska.

Anf. 78 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag måste säga att det är tröttsamt att i interpellationsdebatter få höra statsråden ständigt ondgöra sig över beslut som tidigare regeringar har fattat för fem eller tio år sedan. Handlar det månne om avsaknaden av egna konstruktiva svar och lösningar på dagens problem?

Jag delar faktiskt ministerns uppfattning att det är bra med en utredning. Självklart är det viktigt att utröna orsaken till att vissa studentkårer anser att deras förutsättningar för starkt studentinflytande har förändrats eller till och med försämrats.

Jag har säkert inte läst lika många rapporter som ministern har gjort. Jag har säkert inte gjort lika många studiebesök. Men jag har gjort några, särskilt i min valkrets.

Men i de utredningar som jag har sett konstaterar man att studentinflytandet fortfarande fungerar, även om det finns långsiktiga frågor som måste adresseras. Allt är inte perfekt, men domedagsprofetiorna har definitivt inte uppfyllts.

Jag minns debatten om avskaffandet av kårobligatoriet, där en dåvarande ministerkollega till Helene Hellmark Knutsson fasade för den totala nedmonteringen av bland annat studenternas kulturliv. Lundaspexen var hotade, nationerna skulle försvinna, och Lundakarnevalen skulle dö efter 2010.

Inget av detta hände. Tvärtom hade Lundakarnevalen 2014, för att ta ett exempel, fler deltagare än någonsin, trots att det inte fanns något kårobligatorium. Varför? Jo, därför att allt drevs av studenters entusiasm, med tusentals oavlönade timmar av frivilligt arbete, utan något som helt tvång eller någon kollektivanslutning. Det är just det drivet hos studenterna, dessa vuxna, kapabla individer, som vi måste ta vara på.

Fru talman! Ministern avslutade sitt svar med att hon avser att vidta åtgärder för att säkerställa att det finns förutsättningar för ett oberoende studentinflytande som driver högskolornas kvalitetsutveckling framåt.

Även om jag förstår att ministern inte här och nu kan föregripa utredningen och komma med konkreta förslag skulle det vara intressant att få veta vilken typ av åtgärder som statsrådet kan tänka sig.

Anf. 79 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag tackar Borian Åberg för detta.

När det gäller nostalgianklagelserna vill jag säga att de faktiskt började från riksdagsledamoten när det påstods att jag längtade tillbaka till en tid som har flytt. Det är absolut inte det som jag gör, utan jag ser framåt. Nu har denna reform genomförts, men inte på det sätt som vi önskade. Det påpekade vi också i kammaren. Vi hade kunnat ha en uppgörelse om detta, men det blev inte så eftersom man i sista sekunden valde att inte följa den utredning som man hade tillsatt från den borgerliga regeringen.

Jag är, som sagt, glad att vi är överens om att studentinflytandet är viktigt och att det också är starkt. Vi har en mycket stark tradition på svenska lärosäten av studentinflytande. Det är någonting som jag är både glad och mycket stolt över, och det är någonting som vi ofta uppmärksammas för internationellt.

Men det går inte att bortse från dessa rapporter. Jag tror inte att man behöver läsa så många rapporter. Men rapporter som vi har tagit del av är från SUHF, Sveriges universitets- och högskoleförbund, och från SFS, Sveriges förenade studentkårer, som visar att det finns brister. Bland annat påpekar de att anslutningsgraden bland studenterna i genomsnitt är ca 45 procent.

Då kommer man in på representativiteten och att det är en mycket stor variation, alltifrån 10 procent till över 90 procent. Två tredjedelar av kårerna har fått en sämre ekonomi, och tre fjärdedelar av kårerna har sänkt medlemsavgiften med i snitt 35 procent. 50–60 procent av kårernas kostnad för utbildningsbevakning täcks i dag av statsbidraget. Resten måste alltså tas in på annat sätt. Bland annat görs det genom att lärosätenas stöd till kårerna har tredubblats till 82 miljoner kronor.

Då kommer vi in på frågeställningen vilket oberoende man har när man kanske vill kritisera dem som finansierar den egna verksamheten. 72 procent av kårerna anser att oberoendet gentemot lärosätet har minskat, och 78 procent av kårerna anser att det är svårt att rekrytera studenter till beslutande organ. Där ska man i rättvisans namn säga att de tyckte det även under kårobligatoriets tid. Men det är ändå en tredjedel som tycker att det har blivit svårare nu.

De kommer också med ett antal rekommendationer till oss om vad vi bör vidta för åtgärder för att detta ska bli bättre. Men i stället för att följa det har vi nu gett uppdraget till Universitetskanslersämbetet att kartlägga detta, så att vi får en ordentlig kartläggning av hur detta ser ut innan vi bestämmer oss för vilka eventuella åtgärder som vi vill vidta. Jag tycker att det är för tidigt att säga det innan jag har sett hela rapporten. Men som svar på Borianas Åbergs sista fråga är det inte ett återinförande av kårobligatoriet som jag anser är vägen framåt, utan det är just att säkerställa och stärka oberoende studentkårer och förhoppningsvis också ge dem förutsättningar för att ha en mycket bred representativitet bland studenterna.

Anf. 80 BORIANA ÅBERG (M):

Fru talman! Jag tackar ministern för detta. Jag är nöjd med ministerns löfte om att hon inte avser att återinföra tvångsanslutning av studenterna. Det är en glädjande nyhet för alla som tycker om frihet. Som moderat tror jag på individens förmåga att göra egna val och åstadkomma förändringar, även när det är tungt och motigt.

Jag tror också på studenternas förmåga att ta vara på sina bästa år på universitet och högskolor och hinna med en gedigen utbildning, student-spex, fester och även inskolning i hur man utövar inflytande. Inflytande är nämligen ingenting som någon skänker till en uppifrån. Inflytandet arbetar man upp genom engagemang och kunskap och genom att bidra med något unikt och värdefullt, precis som alla de studenter som är engagerade i de frivilliga kårerna gör.

Jag hoppas verkligen att ministern håller sitt löfte. Det är många löften som Socialdemokraterna har tvingats frånga och bryta den senaste tiden. Därför hoppas jag att just detta löfte kommer att infrias.

Anf. 81 Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S):

Fru talman! Jag tror att vi delar tron på individens kraft och styrka men också att det frivilliga organiserandet absolut kan leda till att man får ett stort engagemang. För mig som tillhör ett folkrörelseparti är det givet att tro på det. Men det bygger också på att man har goda och rättvisa förutsättningar. Tyvärr var det så att när den borgerliga regeringen genomförde denna reform och avskaffade kårobligatoriet gav man inte studentkåerna just goda och rättvisa förutsättningar. Därför finns det tecken på att deras frihet har blivit något mindre, det vill säga att beroendet har ökat. Det kan inte något som helst engagemang råda bot på, utan jag som statsråd behöver se till att ge dessa förutsättningar som de inte fick vid reformens införande.

Överläggningen var härmed avslutad.

Anf. 82 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Per Åsling har frågat mig vad jag avser att göra för att säkerställa rättssäkerheten och förutsägbarheten för upphandlande myndigheter när 2014 års EU-direktiv på upphandlingsområdet får direkt effekt på grund av att den svenska implementeringen av direktiven inte gjorts i tid. Han har vidare frågat hur jag avser att agera för att hjälpa kommuner, landsting och andra myndigheter med riktlinjer innan nya regler för offentlig upphandling för Sverige trätt i kraft.

Arbetet med att genomföra 2014 års EU-direktiv på upphandlingsområdet är omfattande och komplext. Regeringen beslutade den 4 juni 2015 om en lagrådsremiss om genomförandet. Föredragningen inför Lagrådet påbörjades före sommaren och har pågått under hela hösten. Lagrådets yttrande förväntas inkomma inom kort. Arbetet med genomförandet har hela tiden bedrivits med målsättningen att den nya lagstiftningen ska kunna träda i kraft i tid. Lagrådsbehandlingen pågår dock fortfarande, och vi kan konstatera att ikraftträdandet kommer att försenas. Det fortsatta arbetet kommer naturligtvis att bedrivas skyndsamt i syfte att säkerställa att de nya lagarna kan träda i kraft så snart det är möjligt.

Jag vill framhålla att nuvarande lagar om upphandling förstås gäller till dess de ersätts av nya lagar. Det är dock riktigt att bestämmelser i direktiven, efter det att genomförandefristen för direktiven löpt ut, kan bli tillämpliga direkt. För sådan direkt effekt krävs att bestämmelserna är ovillkorliga, tydliga och precisa samt att de ger enskilda personer rättigheter. Vilka bestämmelser i direktiven som ska anses ha direkt effekt blir ytterst en fråga för domstolarna att avgöra.

Det är naturligtvis viktigt att upphandlande myndigheter och enheter kan få stöd och vägledning i den uppkomna situationen. För att förbättra det statliga upphandlingsstödet beslutade regeringen att inrätta Upphandlingsmyndigheten, som startade sin verksamhet den 1 september 2015. Myndigheten har i uppdrag bland annat att stödja upphandlande myndigheter för att bidra till att upphandlingar planeras, genomförs, följs upp och utvärderas på ett ändamålsenligt sätt. Myndigheten har alltså en viktig roll att fylla såväl innan som i samband med att den nya lagstiftningen träder i kraft.

Anf. 83 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Shekarabi för svaret.

I Sverige genomförs årligen offentliga upphandlingar för 500–600 miljarder kronor. Det motsvarar nästan en femtedel av vår bnp. Med dessa siffror är det klart att den svenska offentliga upphandlingen är mycket viktig.

För att främja innovativa lösningar och ta hänsyn till miljön och sociala och etiska frågor är det viktigt med ett system där arbetet med den offentliga upphandlingen kan lyfta Sverige och främja företagens konkurrenskraft.

För att ta till vara konkurrensen och skapa förutsättningar för goda affärer är det viktigt att upphandlande myndigheter genomför upphandlingar på ett sätt som gör det möjligt för alla typer av företag att lämna anbud. I dag gäller de facto att ju större företagen är desto vanligare är det att de deltar i den offentliga upphandlingen. Det finns även stora skillnader mellan olika branscher och olika län.

Den näst vanligaste orsaken till att företag inte deltar i en upphandling är att det är komplicerat och tar mycket tid. De svenska småföretagen är en väldigt stor del av alla våra företag, mer än 95 procent, men de är små just när det gäller upphandlingsbiten – bara 14 procent av de svenska småföretagen har under de senaste tolv månaderna deltagit i upphandlingsprocessen.

Arbetet fortgår i Regeringskansliet, och ministern säger i sitt svar att föredragningen inför Lagrådet startade före sommaren. Det har varit en lång process, och lagrådsbehandlingen pågår fortfarande. Det skulle vara intressant att få en kommentar om varför lagrådsbehandlingen har tagit så lång tid.

Det finns också en risk för rättsosäkerhet när det gäller den situation vi kommer att befinna oss i framöver. Shekarabi svarar mig: ”Det är dock riktigt att bestämmelser i direktiven, efter det att genomförandefristen för direktiven löpt ut, kan bli tillämpliga direkt. För sådan direkt effekt krävs att bestämmelserna är ovillkorliga, tydliga och precisa samt att de ger enskilda personer rättigheter. Vilka bestämmelser i direktiven som ska anses ha direkt effekt blir ytterst en fråga för domstolarna att avgöra.”

Jag vill komplettera mina frågor med att fråga statsrådet vilka åtgärder regeringen kommer att vidta för att underlätta för upphandlande myndigheter, kommuner och landsting etcetera i ett läge där Sveriges lagstiftning inte är på plats. Jag undrar även hur den fortsatta tidsplanen ser ut när det gäller implementeringen av direktivet.

Anf. 84 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Jag tackar för att jag får lägga mig i debatten denna sena kvällstimme en tisdag. Jag har några frågor och funderingar jag skulle vilja skicka med ministern. Jag tror att ministern kanske är medveten om dem, men jag skulle även vilja ha lite respons om hur ministern ser på detta.

I den här utredningen finns det nämligen förslag om att små företag som ska vara med och kanske söka en upphandling hos statliga myndigheter eller hos kommuner och landsting ska ha kollektivavtalsliknande villkor. Det ska alltså krävas i den offentliga upphandlingen. Problemet är att undersökningar som Sifo har gjort visar att ungefär 60 procent av småföretagen – de som har 1–49 anställda – inte har vare sig kollektivavtal eller hängavtal.

Det som är viktigt att påpeka är att de flesta av dessa företag är väldigt seriösa. De är duktiga och har bra och goda anställningsvillkor. Om den här utredningens förslag går igenom får denna stora grupp av företagare svårt att hävda sig i konkurrensen i offentlig upphandling. Det känns väldigt allvarligt. Det finns också ytterligare farhågor om att sådana här krav kan leda till att konkurrensen minskar, och det innebär att offentliga upphandlingar kan bli dyrare eftersom färre har möjlighet att vara med.

Även om det naturligtvis är väldigt viktigt med sjysta arbetsvillkor får man inte heller blunda för den här problematiken. Jag undrar på vilket sätt ministern kommer att beakta detta.

Prot. 2015/16:61
2 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 85 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Upphandlingslagstiftningen är en lagstiftning som påverkar många och viktiga verksamheter i den offentliga sektorn. Den påverkar också villkoren för leverantörer, naturligtvis.

Därför är det viktigt att genomförandet blir korrekt och välavvägt och att vi får ett välutformat regelverk. Det kommer nämligen att vara ett regelverk som påverkar den offentliga och den privata sektorn under lång tid. Det är naturligtvis viktigt att genomförandet sker så fort som möjligt, men det får inte ske på bekostnad av kvaliteten i den kommande lagstiftningen. Det är ytterst en fråga om rättssäkerhet och förutsägbarhet för alla de parter som kommer att beröras av regelverket i de offentliga upphandlingarna.

Direktiven ska vara genomförda senast den 18 april 2016, enligt EU-rätten. Det innebär en genomförandefrist på två år. Det är en relativt kort tidsfrist för ett så omfattande och komplext lagstiftningspaket med ett flertal komplicerade och svårtolkade frågor som kräver noggranna överväganden. Tidsfristen är en utmaning inte minst för den svenska lagstiftningsprocessen med utredning, remissförfarande och lagrådsgranskning.

Förslag till lagstiftning för genomförande av direktiven togs fram av en utredning och i en departementspromemoria som utarbetades parallellt med utredningen. Resultatet från dessa två utredningar remitterades till en bred krets av intressenter, och utifrån de ca 160 remissinstansernas synpunkter har en lagrådsremiss på drygt 1 200 sidor och nästan 1 000 paragrafer tagits fram. Regeringen beslutade som sagt om lagrådsremissen i juni 2015, och då inleddes också själva föredragningen för Lagrådet. Föredragningen har pågått sedan dess, det vill säga i drygt ett halvår, och snart har vi Lagrådets yttrande.

Målsättningen för vår del har varit att de nya lagarna ska kunna träda i kraft i tid. Att detta nu inte visar sig möjligt är en följd av tidsåtgången för lagrådsgranskningen. Vi kan konstatera att granskningstiden har varit mycket svår att uppskatta. Vi måste självfallet respektera att lagrådsgranskningen tar den tid den tar. Vi kommer dock att fortsätta bedriva arbetet med största skyndsamhet för att få den nya lagstiftningen på plats så snart som möjligt. Vår avsikt är att lagstiftningen ska träda i kraft senast den 1 januari 2017.

När det gäller informationen om den närmare tillämpningen av reglerna i den uppkomna situationen är det som sagt i första hand Upphandlingsmyndigheten som har ansvaret för informationen. Den har i uppdrag att ge stöd både till upphandlande myndigheter och till leverantörer, vilket är en viktig aspekt. Det gäller inte minst små och medelstora företag. Man ska i sammanhanget nämna att Upphandlingsmyndigheten redan nu har uppmärksammat frågan om en eventuell direkt effekt vid ett försenat genomförande av direktiven. Myndigheten har aviserat att den avser att återkomma med ytterligare information i frågan till de intressenter som är berörda.

Vad gäller frågan om kollektivavtal tillsatte regeringen en särskild utredning som tittar på den. Den utredningen påverkas inte av den lagrådsremiss vi talar om nu, men utredningen fick i uppdrag att ta fram ett regelverk som går ut på att vi ska ställa krav på villkor enligt kollektivavtal. Vi ska alltså inte ställa krav på att företag ska teckna kollektivavtal eller hängavtal, just för att vi ska ha rättvisa villkor för våra små och medelstora företag som av olika skäl inte har kollektivavtal. Det handlar om att säkerställa goda villkor för anställda, inte om att tvinga fram tecknande av kollektivavtal. Det tror jag är en princip vi kan vara överens om.

Anf. 86 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för de kompletterande svaren.

Det faktum att nya regler på ett så stort och komplext område som offentlig upphandling drar ut på tiden är givetvis beklagligt. Jag har full respekt för att det är komplicerat och att det är oerhört viktigt för rättssäkerheten att jobbet görs på ett korrekt sätt. Detta skapar dock en osäkerhet för kommuner och landsting och även för den privata sektorn i form av företag. Redan i dag vet vi att de små företagen deltar i offentliga upphandlingar i mindre utsträckning än stora företag, vilket jag också konstaterade i mitt förra inlägg. En av anledningarna är svårigheten för småföretagare att sätta sig in i gällande regelverk, och den situation som uppkommer nu kan ytterligare bidra till detta faktum. Snabba och stora förändringar på det här området, med kort eller obefintlig tid att lära sig de nya reglerna, riskerar att förvärra dessa problem ytterligare, då i första hand för de små företagen utan stora juridikavdelningar som kan följa den process som sker nu.

Jag har respekt för att det kommer att ta en tid till att implementera detta i den svenska lagstiftningen, även om jag beklagar att så är fallet. Om tidsplanen nu är att vi kan räkna med att ha en ny svensk lagstiftning den 1 januari nästa år, vilka är då riskerna att vi kan utdömas sanktioner från EU eftersom regelverket – och regelverket har vi känt till i ett par år – skulle finnas på plats redan den 18 april? Och hur stor är säkerheten att den nya tidsplanen, den 1 januari, håller? Kan statsrådet garantera att så blir fallet?

Anf. 87 HELENA LINDAHL (C):

Fru talman! Tack, så mycket ministern, för att jag får glida in lite grann i den här interpellationsdebatten, även om interpellationerna påminner om varandra. De hör i alla fall till samma område när det gäller offentlig upphandling.

Det enda som jag är orolig för är att man ställer olika krav på ett mindre företag och ett större företag. Jag läste till exempel tidigare att Stefan Löfven gick ut och sa i medierna att man skulle skapa 10 000 nya arbetstillfällen genom ett socialt ansvar i samband med offentlig upphandling. Det är inte dumt tänkt, men problemet är bara att det är lättare för ett större företag att göra det än för ett litet företag som har en eller två anställda. Jag tror nog att ministern förstår vad jag menar. Det jag är orolig för är att större företag gynnas och att mindre företag missgynnas, och samma sak också när det gäller kollektivavtalsliknande villkor.

Varför jag frågar är att företag har kontaktat mig, och jag tror inte att det här är riktigt klart. Många kanske inte riktigt förstår och är oroliga för att de ska utestängas från möjligheten att delta i offentlig upphandling.

Jag vill bara försäkra mig om att de små företagen ska ha samma möjligheter som större företag att vara med i den här typen av upphandlingar.

Anf. 88 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Först de små företagen som är otroligt viktiga för att vi ska stärka konkurrensen. Faktum är, om vi till exempel tittar på det här med det sociala ansvarstagandet, att det är de små lokala företagen som i dag tar störst ansvar, skulle jag vilja säga. Det är väldigt många små familje-drivna företag som tar ett socialt ansvar i närområdet. Och vi ska naturligtvis formulera sociala krav på ett sätt som innebär att vi inte diskriminerar våra småföretagare.

Därför har regeringen gett i uppdrag till Upphandlingsmyndigheten att jobba med projektet Tidig dialog, som har just till syfte att skapa en mötesplats mellan upphandlande myndigheter och potentiella leverantörer. Här handlar det framför allt om att ge stöd till de små och medelstora företagen för att de ska kunna ha en konstruktiv dialog med upphandlande myndigheter. Syftet är att det ska leda till ett förfrågningsunderlag som inte diskriminerar och utestänger de små och medelstora företagen. Jag har väldigt intressanta erfarenheter av det, inte minst från Härnösands kommun och Landstinget i Norrbottens län, som genom just samtal och dialog med små och medelstora livsmedelsföretag har kunnat stärka konkurrensen och säkerställa att också de lokala aktörerna får möjlighet att delta i offentliga upphandlingar.

Ja, det finns mycket förvirring kring det här med kollektivavtalen. Det är just därför som det är viktigt att vi får en bra lagstiftning på plats – en lagstiftning som inte överlåter svåra tillämpningsfrågor till kommunerna, utan en lagstiftning som med tydlighet anger hur vi ska säkerställa att det är sjysta villkor i samband med offentliga kontrakt, inte minst när det gäller upphandling av tjänster och byggentreprenader. Vi kommer att säkerställa att utformningen inte diskriminerar de små och medelstora företagen. Det är en viktig utgångspunkt i regeringens arbete.

När det sedan gäller EU-rätten är Sverige, liksom andra EU-medlemsstater, i en position där direktiven ska implementeras i tid. Medlemsstater som inte genomför direktiven i tid riskerar ett överträdesärende hos EU-kommissionen och en talan i EU-domstolen med begäran om sanktionsavgifter i form av ett schablonbelopp och eller vite. Det är därför naturligtvis mycket angeläget även av detta skäl att direktiven blir genomförda i svensk rätt så snart som möjligt. Vår avsikt är att bedriva det fortsatta lagstiftningsarbetet så fort som möjligt, även i syfte att undvika att några egentliga kostnader i form av sanktionsavgifter uppstår.

Vi har i det här läget inte möjlighet att fortsätta processen. Vi måste vänta in yttrandet från Lagrådet, och vi har mycket stor respekt för Lagrådets arbete. Det här är ett krävande arbete. Och vi har den ordning vi har i svensk konstitution, där Lagrådet har möjlighet att granska lagförslag, och de ska använda den tid som krävs för att granskningen ska omfatta alla de aspekter som gäller för lagstiftningen.

Jag vill i det här läget inte spekulera i om övriga medlemsstater kommer att bli försenade, om vi sätter det här i ett större europeiskt perspektiv, men jag har förstått att genomförandetiden är en stor utmaning även för många av de övriga medlemsstaterna. I dagsläget, med knappt tre månader kvar till genomförandetidens utgång, är det bara ett fåtal medlemsstater som har anmält till kommissionen att de har beslutat om åtgärder för genomförandet av direktiven.

Vi kommer att jobba tydligt med detta. Det kommer naturligtvis att vara ett prioriterat område för regeringen. Och självklart måste vi ha målsättningen att detta ska träda i kraft senast den 1 januari 2017.

Anf. 89 PER ÅSLING (C):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för de svar jag har fått i den här debattrundan.

Jag vill bara ytterligare trycka på behovet av att det här arbetet sker skyndsamt och med stor precision för att skapa rättstrygghet och transparens för dem som berörs.

Det är angeläget att riksdagen hålls informerad om hur arbetet fortlöper och om den tidsplan som statsrådet här lyfter fram håller, vilket vi båda får hoppas blir fallet, för att på så sätt minimera risken för svenska sanktioner från EU-domstolen.

Därmed vill jag tacka så mycket.

Anf. 90 Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S):

Fru talman! Jag vill tacka Per Åsling och Helena Lindahl för denna konstruktiva diskussion.

Det här är en viktig fråga för att vi ska kunna utveckla den offentliga sektorn och också öka den strategiska användningen av den offentliga upphandlingen. Jag vill tacka för engagemanget. Med ett större engagemang kan vi också säkerställa att vi får en effektiv upphandlingspolitik när det gäller hur vi använder alla de miljarder som vi lägger på offentliga inköp.

Vi kommer att hålla riksdagen underrättad. Det är naturligtvis min avsikt att informera riksdagen om den fortsatta tidsplanen. Det är viktigt att vi har en dialog där, så att riksdagen har den information som krävs för förberedelse av riksdagshandlingen av de kommande lagförslagen.

Vi kommer att säkerställa att Upphandlingsmyndigheten ger det stöd till leverantörer och upphandlande myndigheter som behövs fram till ikraftträdandet av den nya lagstiftningen men framför allt också när vi har den nya lagstiftningen, så att vi får en tydlighet i tillämpningen av lagstiftningen som innebär att både leverantörer och upphandlande myndigheter kan känna sig trygga och då också få möjlighet att fokusera på att göra rätt i stället för att fokusera på att inte göra fel. Det är den stora utmaningen med upphandlingspolitiken.

Tack så mycket för diskussionen!

Överläggningen var härmed avslutad.

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Proposition

2015/16:82 Åtgärder för ökad folkhälsa på tobaksområdet – genomförandet av EU:s tobaksproduktdirektiv

Skrivelser

2015/16:80 En arbetsmiljöstrategi för det moderna arbetslivet 2016–2020

2015/16:87 Kontrollstation för de klimat- och energipolitiska målen till 2020 samt klimatanpassning

EU-dokument

KOM(2016) 31 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om godkännande av och marknadstillsyn över motorfordon och släpfordon till dessa fordon samt av system, komponenter och separata tekniska enheter som är avsedda för sådana fordon

Konstitutionsutskottets utlåtande

2015/16:KU27 Subsidiaritetsprövning av Europaparlamentets förslag till ändringar i EU:s valrättsakt

§ 20 Anmälan om interpellationer

Följande interpellationer hade framställts:

den 28 januari

2015/16:339 Fastställande av ålder på tilltalade i brottmål

av *Anti Aysan* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:340 Våld i nära relationer

av *Ellen Juntti* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:341 Ökade drivkrafter för ett längre arbetsliv

av *Lotta Finstorp* (M)

till socialförsäkringsminister Annika Strandhäll (S)

2015/16:342 Kvinnor på flykt

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Isabella Lövin (MP)

2015/16:343 Hälsoundersökningar

av *Karin Rågsjö* (V)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

2015/16:344 EU:s nya direktiv för fordonsbesiktning

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:345 Vård och behandling för dem som har psoriasis

av *Lotta Finstorp* (M)

till statsrådet Gabriel Wikström (S)

Prot. 2015/16:61
2 februari

2015/16:346 Militärt hot mot Sverige
av *Mikael Oscarsson* (KD)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)
2015/16:347 Världens högsta marginalskatter
av *Niklas Wykman* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 29 januari

2015/16:348 Ökade kostnader för slopande av bortre parentesen
av *Erik Ullenhag* (L)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2015/16:349 RUT-avdragets sysselsättningseffekter
av *Helena Bouveng* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 1 februari

2015/16:350 Kvarkens färjetrafik
av *Edward Riedl* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:351 Byggstart för Norrbotniabanan
av *Helena Lindahl* (C)
till statsrådet Anna Johansson (S)
2015/16:352 Upphörande av verksamhetsbidrag för Winnet
av *Helena Lindahl* (C)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

§ 21 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 27 januari

2015/16:706 Reservister för utsjöminläggning
av *Allan Widman* (L)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

den 28 januari

2015/16:698 Kommunals portande av läkare från vården
av *Mats Persson* (L)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)
2015/16:699 Hårdare straff för matbedrägeri
av *Åsa Coenraads* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)
2015/16:700 Trängselskatten i Göteborg
av *Jimmy Ståhl* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2015/16:701 Rätt för alla elever att välja skola

av *Marta Obminska* (M)
till utbildningsminister Gustav Fridolin (MP)

2015/16:702 Insatser för återvändande

av *Mikael Cederbratt* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2015/16:703 Obligatoriska bostadsförmedlingar

av *Nooshi Dadgostar* (V)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:704 Långbänksärenden inom bostadsbyggandet

av *Lars Mejern Larsson* (S)
till statsrådet Mehmet Kaplan (MP)

2015/16:705 Nyanländas möjlighet till att snabbt komma in i arbete och egen försörjning

av *Beatrice Ask* (M)
till arbetsmarknadsminister Ylva Johansson (S)

2015/16:707 Minderåriga som vistas i Sverige utan vårdnadshavare

av *Aron Modig* (KD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2015/16:708 Jordbruksverkets rapport

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

2015/16:709 Region Gotland

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2015/16:710 Åtgärder när det gäller infrastrukturen i Fyrbodalsområdet

av *Roland Utbult* (KD)
till statsrådet Anna Johansson (S)

2015/16:711 Skärpta straffskalor i samband med matbedrägerier

av *Jesper Skalberg Karlsson* (M)
till statsrådet Sven-Erik Bucht (S)

den 29 januari

2015/16:712 Miljardbluff inom äldreomsorgen

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

2015/16:713 Regeringens höjning av hemtjänstavgiften

av *Cecilia Widegren* (M)
till statsrådet Åsa Regnér (S)

den 1 februari

2015/16:714 Alkobommar i svenska hamnar

av *Erik Andersson* (M)
till statsrådet Anna Johansson (S)

Prot. 2015/16:61
2 februari

2015/16:715 Åtgärder mot investeringsbedrägerier

av *Maria Malmer Stenergard* (M)

till statsrådet *Per Bolund* (MP)

2015/16:716 Konsekvenser av försämringen av ROT-avdraget

av *Mats Persson* (L)

till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

§ 22 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 1 februari

2015/16:645 Regelförenkling för ökad svensk konkurrenskraft

av *Jörgen Warborn* (M)

till närings- och innovationsminister *Mikael Damberg* (S)

2015/16:650 Övernattningsbostäder

av *Staffan Danielsson* (C)

till statsminister *Stefan Löfven* (S)

§ 23 Kammaren åtskildes kl. 19.19.

Förhandlingarna leddes
av tredje vice talmannen från sammanträdets början till och med § 13
anf. 40 (delvis),
av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.59 och
av tredje vice talmannen därefter till sammanträdets slut.

Vid protokollet

ABIGAIL CHOATE

/Eva-Lena Ekman

§ 1 Justering av protokoll.....	1
§ 2 Avsägelse.....	1
§ 3 Anmälan om ersättare	1
§ 4 Anmälan om kompletteringsval.....	1
§ 5 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	2
§ 6 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
§ 7 Anmälan om faktapromemoria	4
§ 8 Ärenden för hänvisning till utskott	4
§ 9 Bordläggning.....	5
§ 10 Svar på interpellation 2015/16:313 om ineffektiva arbetsmarknadsutbildningar	5
Anf. 1 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	5
Anf. 2 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	6
Anf. 3 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	6
Anf. 4 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	7
Anf. 5 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	8
Anf. 6 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	9
Anf. 7 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	9
§ 11 Svar på interpellationerna 2015/16:316 och 317 om insatser för ökad integration på arbetsmarknaden.....	10
Anf. 8 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	10
Anf. 9 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	11
Anf. 10 HILLEVI LARSSON (S)	12
Anf. 11 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	13
Anf. 12 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	14
Anf. 13 HILLEVI LARSSON (S)	15
Anf. 14 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	16
Anf. 15 PATRIK BJÖRCK (S)	17
Anf. 16 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	17
Anf. 17 KATARINA BRÄNNSTRÖM (M)	19
Anf. 18 CHRISTIAN HOLM BARENFELD (M)	19
Anf. 19 PATRIK BJÖRCK (S)	20
Anf. 20 Arbetsmarknadsminister YLVA JOHANSSON (S).....	20
§ 12 Svar på interpellationerna 2015/16:298, 300 och 306 om kärnkraften, effektskatten och jobben	21
Anf. 21 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	21
Anf. 22 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	22
Anf. 23 JÖRGEN WARBORN (M)	23
Anf. 24 MARIA WEIMER (L)	24
Anf. 25 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	25
Anf. 26 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	26
Anf. 27 JÖRGEN WARBORN (M)	26

Anf. 28 MARIA WEIMER (L)	27
Anf. 29 INGEMAR NILSSON (S)	28
Anf. 30 LARS HJÄLMERED (M).....	29
Anf. 31 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	30
Anf. 32 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSSON (M)	31
Anf. 33 JÖRGEN WARBORN (M).....	31
Anf. 34 MARIA WEIMER (L)	31
Anf. 35 INGEMAR NILSSON (S)	32
Anf. 36 LARS HJÄLMERED (M).....	32
Anf. 37 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	33
§ 13 Svar på interpellation 2015/16:312 om elområden, kärnkraftsavveckling och prisskillnader	34
Anf. 38 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	34
Anf. 39 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	35
Anf. 40 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	36
Anf. 41 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	37
Anf. 42 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	38
Anf. 43 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	38
Anf. 44 Statsrådet IBRAHIM BAYLAN (S)	39
§ 14 Svar på interpellationerna 2015/16:297, 310 och 321 om försenade EU-ersättningar	39
Anf. 45 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	39
Anf. 46 ESKIL ERLANDSSON (C).....	41
Anf. 47 ANDERS FORSBERG (SD)	41
Anf. 48 LARS TYSKLIND (L)	42
Anf. 49 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	43
Anf. 50 ESKIL ERLANDSSON (C).....	44
Anf. 51 ANDERS FORSBERG (SD)	45
Anf. 52 LARS TYSKLIND (L)	46
Anf. 53 MONICA HAIDER (S)	46
Anf. 54 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	47
Anf. 55 ESKIL ERLANDSSON (C).....	48
Anf. 56 ANDERS FORSBERG (SD)	48
Anf. 57 MONICA HAIDER (S)	49
Anf. 58 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	49
§ 15 Svar på interpellation 2015/16:311 om förändringar inom Livsmedelsverket.....	50
Anf. 59 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	50
Anf. 60 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	51
(forts.).....	51
Ajournering.....	51
Återupptagna förhandlingar	51
§ 15 (forts.) Svar på interpellation 2015/16:311 om förändringar inom Livsmedelsverket	52
Anf. 61 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	52
Anf. 62 JONAS JACOBSSON GJÖRTLER (M)	52
Anf. 63 Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S).....	53
§ 16 Svar på interpellation 2015/16:314 om den svenska pälsindustrin.....	53

Anf. 64	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	53	Prot. 2015/16:61
Anf. 65	JENS HOLM (V)	54	2 februari
Anf. 66	ANDERS FORSBERG (SD)	55	-----
Anf. 67	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	55	
Anf. 68	JENS HOLM (V)	56	
Anf. 69	ANDERS FORSBERG (SD)	57	
Anf. 70	PETER JEPPSSON (S)	57	
Anf. 71	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	58	
Anf. 72	JENS HOLM (V)	59	
Anf. 73	PETER JEPPSSON (S)	59	
Anf. 74	Statsrådet SVEN-ERIK BUCHT (S)	60	
§ 17	Svar på interpellation 2015/16:303 om avskaffandet av		
	kårobligatoriet	60	
Anf. 75	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	60	
Anf. 76	BORIANA ÅBERG (M)	61	
Anf. 77	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	62	
Anf. 78	BORIANA ÅBERG (M)	62	
Anf. 79	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	63	
Anf. 80	BORIANA ÅBERG (M)	64	
Anf. 81	Statsrådet HELENE HELLMARK KNUTSSON (S)	64	
§ 18	Svar på interpellation 2015/16:325 om nytt regelverk om		
	upphandling	65	
Anf. 82	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	65	
Anf. 83	PER ÅSLING (C)	65	
Anf. 84	HELENA LINDAHL (C)	66	
Anf. 85	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	67	
Anf. 86	PER ÅSLING (C)	68	
Anf. 87	HELENA LINDAHL (C)	68	
Anf. 88	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	69	
Anf. 89	PER ÅSLING (C)	70	
Anf. 90	Statsrådet ARDALAN SHEKARABI (S)	70	
§ 19	Bordläggning	71	
§ 20	Anmälan om interpellationer	71	
§ 21	Anmälan om frågor för skriftliga svar	72	
§ 22	Anmälan om skriftliga svar på frågor	74	
§ 23	Kammaren åtskildes kl. 19.19	74	